

JOURNAL OF MANAGEMENT SCIENCE AND COMMUNICATION

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

VOL.1 NO.1 JANUARY - JUNE 2022

ISSN 2821-9821 (Print)

ISSN 2821-9562 (Online)

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคาร 19 เลขที่ 202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร
Journal of Management Science and Communication
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน พุทธศักราช 2565 จำนวน 50 เล่ม
ลิขสิทธิ์ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี มณีโกศล

รักษาราชการแทนอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจิมขวัญ รัชขุสถานติ

รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา อินไชย

รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ

อาจารย์ ดร.ปวิตร ศิระเกียรติสกุล

รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดารารัตน์ ไชยาโส

รองผู้อำนวยการสำนักทะเบียน
และประมวลผล

คณะผู้จัดทำ

อาจารย์ ดร.อัญมณี ภักดีมवलชน

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภณิข จันทร์สอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวณัฐรักษ์ พรมราช

นางสาวจารุณี อินดีะสอน

ศิลปกรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภณิข จันทร์สอง

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ไอรดาถือป้แตก

พิมพ์ที่ 1/17 หมู่ 14 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร
Journal of Management Science and Communication
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เจ้าของ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการให้นักวิจัย ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมทั้งพัฒนาคุณภาพของวารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร ให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre - TCI)

ขอบเขตเนื้อหา

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร (Journal of Management Science and Communication) มีนโยบายรับพิจารณาบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ทางด้านสังคมศาสตร์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

โดยขอบเขตเนื้อหาทางวิชาการครอบคลุมเนื้อหาทางด้านบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การตลาด การจัดการ บัญชีและการเงิน การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม นิเทศศาสตร์ รวมถึงสาขาวิชาอื่น ๆ ที่มีผลงานเกี่ยวข้อง

พิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน

ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เรียงชัย ต้นสุชาติ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ปจารีย์ ผลประเสริฐ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ธร โตพันธ์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
อาจารย์ ดร.อัจฉรา เมฆสุวรรณ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.ณิชาพันธุ์ ปิตินิยมโรจน์	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
อาจารย์ ดร.ฐานัญญา อีสสระ	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน่าน
อาจารย์ ดร.ภัทรานิษฐ์ กิตติธินันท์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สุภารัตน์ แสงแก้ว	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยนันท์ โชติวณิช	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชาภพ พันธุ์แพ	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
รองศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา บุญสาธ	คณะพัฒนาศาสตร์พยาบาล สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์เอนก ชิตเกสร	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ สมหวัง	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.ณิชนันท์ ปิตินิยมโรจน์	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพล ยะมะกะ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒน์ พิธิษฐเกษม	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรบางเขน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ	คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา พันธุ์มณี	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ธร โตพันธ์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศิลป์ กันธา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ธร โตพันธ์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รองศาสตราจารย์ ดร.ติกาหลัง สุขกุล	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุปรานี ศิริสวัสดิ์ชัย	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
รองศาสตราจารย์สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ	วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตินันท์ บุญภาพ คอมมมอน	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์	คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรณัฐ ไคนุ่นภา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ คำนนท์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.เอกชัย แสงโสดา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม	คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วเรข ณ กรม

คณะบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์
และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกาญจน์ แสนห่มมะหุด

คณะบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์
และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร เชี่ยวชาญ

สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ดร.มารุต บุณรัช นักวิจัยอาวุโส

ผู้อำนวยการฝ่าย กลุ่มวิจัยวิทยาการข้อมูล
และการวิเคราะห์ ศูนย์เทคโนโลยี

รองศาสตราจารย์สิริเกียรติ รัชขุศานติ

อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
ภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์สุวรรณา เลหาะวิสุทธิ์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์

สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์กุล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพงษ์ กิตติวงศ์

ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล กิมภากรณ์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา ศรีนฤวรรณ

สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิยะดา ชัยเวช

สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ ดร.กุลยา อุปพงษ์

สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อาจารย์ ดร.ฐานัญญา อีสสระ

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
น่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจิมขวัญ รัชชุศานติ	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุตินันต์ สะสอง	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินิตา สัตโยภาส	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.วินยาภรณ์ พรหมณโชติ	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.ธัญญ์ฐิตา สติไชยวิทย์	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.ปรีวัตร ศิริเกียรติสกุล	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.ตรุชา รัตนดำรงอักษร	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.บังอร ฉัตรรุ่งเรือง	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.อาชวิน ใจแก้ว	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
อาจารย์ ดร.วรมรรณ นามวงศ์	สาขาวิชาการจัดการ/บริหารธุรกิจ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิระศักดิ์ สมยานะ	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
รองศาสตราจารย์พิไล เลิศพงศ์พิรุฬห์	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา อินไชย	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ สิงฆราช	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
อาจารย์ ดร.พชรพร อากรสกุล	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรมกิตติ ธรรมโม	สาขาวิชานิติศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ์ พลวัน	สาขาวิชานิติศาสตร์
อาจารย์ ดร.อุไร ไชยเสน	สาขาวิชานิติศาสตร์
อาจารย์ ดร.ศิโรช แทนรัตนกุล	สาขาวิชานิติศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ใจรักษ์	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
อาจารย์ ดร.รัฐ ใจรักษ์	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
อาจารย์ ดร.สุรัตน์ แสงแก้ว	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
อาจารย์ ดร.ศุภชัย มุกดาสนิท	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวีร์ ชัยอมรไพศาล	สาขาวิชาบัญชี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ คำใจ	สาขาวิชาบัญชี
อาจารย์ ดร.วิภาวี ศรีคะ	สาขาวิชาบัญชี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตภา ศรีสำราญ

สาขาวิชาการตลาด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทน์หทัย ต้นสุหัช

สาขาวิชาการตลาด

อาจารย์ ดร.ประาสี เอนก

สาขาวิชาการตลาด

บทบรรณาธิการ

“วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่” ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (ฉบับปฐมฤกษ์) ประจำเดือน มกราคม - มิถุนายน 2565 มีบทความที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์หลากหลายแขนงที่น่าสนใจ ชวนให้อ่านได้ลองติดตาม

เริ่มต้นด้วยบทความแรกของวารสาร บทความวิจัยเรื่อง “คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อการรับรู้ของผู้ใช้บริการ” ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการจัดการปัญหา ข้อบกพร่องในการบริการ เพื่อปรับปรุงทางด้านคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป โดยเฉพาะในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ในลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็น คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสาร สถานที่จอดรถ

บทความต่อมาเป็นเรื่องของการจัดการทางด้านการจัดทำบัญชีในครัวเรือน ในบทความวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อสภาพคล่องทางการเงิน” เป็นการฝึกอบรมบัญชีครัวเรือนให้แก่กลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลห่อแล อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชน การวางแผนการรับจ่ายเงินของตนเอง เป็นผู้รู้จักพอประมาณตามวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้แต่ละครัวเรือนสามารถวางแผนรายรับรายจ่ายและสามารถสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถนำไปเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการบัญชีในพื้นที่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

บทความเรื่องถัดมา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในหัวข้อ “การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ” ผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความสามารถด้านการสื่อสารการตลาดที่สูงขึ้น เป็นการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจในระดับชุมชน และพัฒนาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

สำหรับการท่องเที่ยวในปัจจุบันซึ่งได้มีการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการวางแผนธุรกิจบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมตามวิถีของชาวบ้าน โดยผู้เขียนบทความเรื่องนี้ “แผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาโฮมสเตย์ บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอน้ำสองยาง จังหวัดตาก” ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดทำแผนธุรกิจโฮมสเตย์ที่มีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่นที่ชัดเจน บทความชี้ให้เห็นถึง

จุดแข็งและจุดอ่อนของโฮมสเตย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการประชาสัมพันธ์
เพิ่มเพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและเน้นจุดเด่นของโฮมสเตย์ที่มีศูนย์เรียนรู้
การทอผ้า และการสานไม้กวาดดอกหญ้าเพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้และสัมผัส
วิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งการสร้างจุดแข็ง คือ การให้บริการลูกค้าอย่างอบอุ่นเป็นกันเอง
มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

ในส่วนของบริษัทความสุดท้ายของวารสารฉบับปฐมฤกษ์ ให้ความสำคัญ
กับสื่อมวลชนในการกำหนดสัญญาณการเล่าเรื่องของซีรีส์เกาหลี “สัญญาณที่ปรากฏ
ในซีรีส์เกาหลี: กรณีศึกษาเรื่อง Nevertheless” เป็นการสร้างความหมายตาม
องค์ประกอบการเล่าเรื่อง สะท้อนให้เห็นถึงสัญญาณที่แฝงความหมายในซีรีส์เกาหลี
ผ่านโครงสร้างการเล่าเรื่อง รวมถึงสัญญาณของความรักที่ปรากฏในการดำเนินเรื่อง
ชวนให้ผู้อ่านได้มุมมองที่แฝงไปด้วยการสื่อความหมายที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็น
ของสาธารณะและผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ

ท้ายที่สุด ขอเชิญชวนส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารวิทยาการจัดการและ
การสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และขอขอบคุณ
ผู้เขียนบทความทุกท่านที่ร่วมเผยแพร่ผลงาน พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเป็น
ประโยชน์แก่ผู้อ่านและผู้สนใจศึกษาอันเป็นส่วนช่วยสร้างให้เกิดเครือข่ายแห่ง
การเรียนรู้ร่วมกัน

อัญมณี รักดีมวชน
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ The Service Quality of Maesariang Attorney Office According to Service Users Perception > สุพนธ์ วงษ์คำ และ ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์	1
อิทธิพลของการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อสภาพคล่องทางการเงิน The Influence of Household Accounting on Financial Liquidity > กิรณา ยี่สุนแซม วิภาวี ศรีคะ และ พุทธมน สุวรรณอาสน์	23
การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ Community Participation for Developing the Potential in Occupation > ลัดดา ประสาร พชร ผลนาค และ กาญจนีย์ ดวงห้อย	43
แผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก Business Plan for the Development of Homestay at Motha Village, Mae Usu Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province > วิลาสินี แช่ว่าง ชลดา กนกสกุลวงศ์ ยงยศ แซ่ม้า และ อังคณา ตาเสนา	71
สัญญาณที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี: กรณีศึกษาเรื่อง Nevertheless Signs of Love Appearing in Korean Series: A Case Study of Nevertheless > ชมพูนุท วุฒิมา และ วริสรา ห้องทรัพย์	97

ขั้นตอนการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร

1. จัดเตรียมไฟล์เอกสาร 3 ฉบับ ได้แก่
 - ไฟล์บทความรูปแบบ Word (สกุล .doc หรือ .docx)
 - ไฟล์บทความรูปแบบ PDF (สกุล .pdf)
 - แบบฟอร์มนำส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร
2. ส่งไฟล์เอกสารทั้ง 3 ฉบับ ผ่านระบบ TCI Thajjo เข้ามาที่วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร โดยกรอกรายละเอียดต่าง ๆ ตามขั้นตอนในเอกสารขั้นตอนการส่งบทความเข้าสู่ระบบ TCI
3. เมื่อกองบรรณาธิการวารสารฯ ได้รับไฟล์บทความเข้ามาในระบบแล้ว บรรณาธิการจะเป็นผู้ตรวจสอบในขั้นแรกว่าบทความดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสารฯ หรือไม่ และจะแจ้งให้ผู้เขียนบทความทราบ (หากไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสารฯ จะต้องขอปฏิเสธการเข้าร่วมตีพิมพ์)
4. หากบทความเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสารฯ บรรณาธิการจะเป็นผู้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญสำหรับบทความดังกล่าว และประสานให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา โดยใช้ระยะเวลา 1 เดือน
5. เมื่อได้รับผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว กองบรรณาธิการวารสารฯ จะแจ้งผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะแก่ผู้เขียนบทความ โดยมีระยะเวลาให้ผู้เขียนบทความแก้ไขและส่งบทความกลับคืนมายังกองบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 1 สัปดาห์
6. กองบรรณาธิการวารสารฯ จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของบทความและการจัดหน้าบทความ
7. กองบรรณาธิการวารสารฯ อัปโหลดวารสารฉบับสมบูรณ์ในระบบ TCI Thajjo
 - เล่มที่ 1 (ฉบับเดือนมกราคม - มิถุนายน) อัปโหลดวารสารในเดือน มิถุนายน
 - เล่มที่ 2 (ฉบับเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม) อัปโหลดวารสารในเดือน ธันวาคม

ลิขสิทธิ์

ขอคิดเห็นที่ปรากฏและแสดงในเนื้อหาบทความต่าง ๆ ในวารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร ถือเป็นความเห็นและความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียนบทความนั้น ๆ มิใช่เป็นความเห็นและความรับผิดชอบใด ๆ ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทความ เนื้อหา และข้อมูล ฯลฯ ในวารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร ถือเป็นลิขสิทธิ์เฉพาะของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำเนื้อหาทั้งหมด หรือส่วนหนึ่งส่วนใดไปเผยแพร่ต่อหรือเพื่อกระทำการใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ก่อนเท่านั้น

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

กองบรรณาธิการ วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร (Journal of Management Science and Communication) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อาคาร 19 เลขที่ 202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300 โทร. 096-6973069 โทรสาร.053 - 885803

อีเมล jmsc_journal@cmru.ac.th

SCAN ME

คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ

The Service Quality of Maesariang Attorney Office According to Service Users Perception

สุพินธ์ วงษ์คำ¹ และ ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์²
Supin Wongkham¹ Supareuk Tarapituxwong²

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300¹

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300²

Master of Business Administration, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300 Thailand¹

Department of Business Administration, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300 Thailand²

*Corresponding Author E-mail: wongelle38@gmail.com

(Received: April 7, 2022; Revised: June 4, 2022; Accepted: June 30, 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพบริการตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีไม่อาศัยความน่าจะเป็น แบบไม่เฉพาะเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพบริการตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) โดยการรับรู้ในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้มากที่สุด และด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่น ต่อผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ตามลำดับ โดยผู้ให้บริการที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการแตกต่างกันในด้านการให้ความเชื่อมั่น
แก่ผู้รับบริการจำแนกตามอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การรับรู้ การให้บริการ คุณภาพบริการ

Abstract

The objective of this independent study was to investigate the service quality based on the service-users perception of the services of the Mae Sariang Provincial Prosecutor's Office. The accidental sampling method was employed, and the questionnaire was used to collect the data from 368 respondents. The data were statistically analyzed for mean, percentage, and standard deviation. The t-test and one-way ANOVA analyses were also conducted. The study results revealed that the overall service quality of the office, according to the perception of service users, was found to be at the highest level. ($\bar{X} = 4.68$) When the items were considered, ranked from high to low, it was found that the thing with the highest mean was trust and reliability, followed by care for service users, response to service users, confidence in service users, and concreteness of services respectively. In comparing the difference when classified by overall personal attributes, it was found that the perception of service users with different occupations did not differ in the service quality in each aspect, except confidence in service, which had a statistical significance lower than 0.05. However, when comparing the pair difference with the most little relevance, it was found that all pairs did not differ.

Keywords: Perception, Service, Quality of service

บทนำ

สำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง เป็น 1 ใน 7 อำเภอ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัด (อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน) มากถึงประมาณ 164 กิโลเมตร โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหุบเขา ซ้ำซ้อนเป็นอำเภอที่ติดกับชายแดนไทย-พม่า และเป็นเมืองผ่านไปยังอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2564: ออนไลน์) ประชาชนผู้ใช้บริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงส่วนใหญ่เป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ราบสูงห่างไกลจากตัวจังหวัด เนื่องจากผู้รับบริการมีลักษณะความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม บรรทัดฐานในการรับรู้ ความเข้าใจและยอมรับในการรับบริการของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่าง ๆ ด้วยบริบททางภูมิศาสตร์นั้นนับเป็นปัญหาหลักในการตอบสนองการบริการโดยภาพรวมที่ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในขั้นตอนและการรับรู้ในการให้บริการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความชัดเจนเรื่องการให้บริการของหน่วยงานมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านการพัฒนองค์กร ด้านคุณภาพการให้บริการและด้านประสิทธิผลตามภารกิจ เพื่อมุ่งเน้นการตอบโจทย์ให้ประชาชนและสังคมด้วยระบบราชการและการบริหารราชการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แต่หากผู้ให้บริการได้ทราบถึงความต้องการต่าง ๆ เหล่านั้นย่อมจะสามารถจัดหาหรือแก้ไขข้อขัดข้องในการให้บริการต่าง ๆ โดยอาจเป็นการเพิ่มเติมหรือปรับปรุงลักษณะการให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวก ในการติดต่อราชการ มากยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กรต้องพยายามแสวงหาแนวทางเพื่อพัฒนองค์กรให้ก้าวไปสู่การให้บริการที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการด้วยการสร้างความเข้าใจต่อการให้บริการชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงมุ่งเน้นการบริการที่มีความถูกต้อง รวดเร็วและงานบริการประชาชนของสำนักงานอัยการจึงมีความสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานด้านคดีแพ่ง หรือคดีอาญา การให้ความรู้และให้คำปรึกษาทางกฎหมาย รักษาความยุติธรรมให้กับประชาชน สำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงให้ความสำคัญใน

การให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกิดความพึงพอใจและประทับใจ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่เชื่อมั่นศรัทธาของหน่วยงานผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนผู้รับบริการในการให้บริการ โดยไม่จำกัดขอบเขตแต่เพียงการอำนวยความสะดวกขั้นตอนการดำเนินการตามกฎหมาย ให้คำแนะนำการใช้บริการด้านคดีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดให้มีการบริการทางระบบสารสนเทศของราชการเพื่อให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงภาพลักษณ์องค์กรของสำนักงานอัยการที่ต้องมีการดูแลอาคารสถานที่ให้มีความสะอาดและเหมาะสมที่จะให้บริการแก่ประชาชนอยู่เสมอมิมีการบริการที่ตรงความต้องการและความคาดหวัง ของผู้รับบริการและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นสำนักงานอัยการได้ให้ความสำคัญในการ บริการประชาชน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่เชื่อมั่นศรัทธาของหน่วยงานผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนผู้รับบริการ ภายใต้วิสัยทัศน์ (Vision) “องค์กรนำในการใช้กฎหมายเพื่อรักษาความยุติธรรมให้กับประชาชนและสังคม” (สำนักงานอัยการสูงสุด, วิสัยทัศน์, 2564: ออนไลน์)

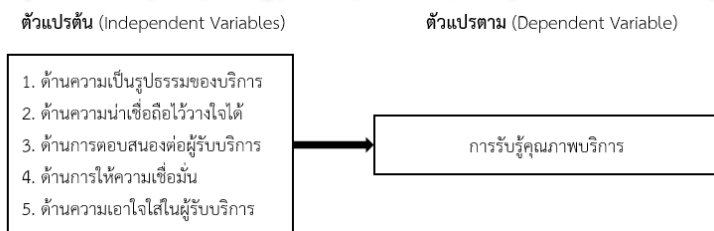
ดังนั้น เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเรื่องคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ในด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่น และด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางด้านการให้บริการให้สอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน และมีคุณภาพด้านบริการมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพบริการตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการและนำไปใช้ในการปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้และประเภทการขอรับบริการ

กรอบแนวคิด

การศึกษาคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริการ

การบริการ หมายถึง ความต้องการแก่ลูกค้าตามที่ถูกค้าคาดหวัง และการกระทำกิจกรรมใดที่ผู้ให้บริการส่งมอบให้แก่ผู้รับบริการเพื่อสนองตอบความพึงพอใจ และโดยใช้กลยุทธ์ เทคนิค ทักษะต่างๆ ที่จะทำให้ชนะใจบุคคลทั่วไปหรือลูกค้าที่มาใช้บริการ (กัญญา ทรัพย์พล, 2559) นอกจากนี้ Millett (1954) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการ ให้บริการสาธารณะว่าการให้บริการแก่ประชาชนมีเป้าหมายที่สำคัญคือการสร้างความพึงพอใจโดยเขาเห็นว่าเป้าหมายนี้เป็นค่านิยมแรกของผู้ปฏิบัติงานจะต้องยึดถือไว้อยู่เสมอพร้อม ๆ กันไปกับจะต้องยึดถือหลักการของการให้บริการสาธารณะอีก 5 ประการ ได้แก่ ความตรงเวลา ความเสมอภาค ความเพียงพอ ความต่อเนื่องและความก้าวหน้า

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ (Perception) เป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาพฤติกรรม การรับรู้ของมนุษย์ที่จะช่วยให้เข้าใจในตัวบุคคลเกิดขึ้นจากทั้งสิ่งเร้าภายนอก

และภายใน โดย นิติพงศ์ มานะพงศ์ (2561) ได้กล่าวว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคล ได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัย ความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ออกมาเป็นความรู้และความเข้าใจ ซึ่งพอจะกล่าวอย่างสรุปได้ว่า การรับรู้หมายถึง การรับรู้เกิดจากการที่ได้มีสิ่งเร้าที่จากทั้งภายในและภายนอก และสถานการณ์เข้ามากระทบกับประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู (การได้ยิน) ตา (การเห็น) จมูก (การดมกลิ่น) ผิวกาย (การสัมผัส) และ ลิ้น (การลิ้มรส) ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และถูกแปลความหมายกลายเป็นผลลัพธ์ก่อให้เกิดการรับรู้ขึ้นมาคุณภาพของสิ่งเร้าจึงมีผลต่อการรับรู้และการตอบสนองสิ่งเร้าบางประเภทไม่สามารถกระตุ้นอวัยวะสัมผัสของเราได้

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

ปิยณัฐ จันทร์เกิด (2560) ได้ศึกษาถึงการบริการและมีข้อค้นพบว่า คุณภาพการบริการ หมายถึง ความคาดหวังหรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติโดยรวมของการบริการที่ซึ่งทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก โดย Crosby, Evans & Cowles (1990) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการให้บริการ หรือ “Service Quality” นั้นเป็นแนวคิดที่ถือหลักการการดำเนินงานบริการที่ปราศจากข้อบกพร่องและตอบสนอง ตรงตามความต้องการของผู้บริการ และสามารถที่จะทราบความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการได้ด้วย ต่อมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดมิติที่ใช้วัดคุณภาพการให้บริการภายใต้ชื่อมิติใหม่ “SERVQUAL” ประกอบด้วย 5 มิติหลัก” ประกอบด้วย (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1990)

1) ความเป็นรูปธรรม (Tangibility) หมายถึง สิ่งที่ต้องจับต้องได้ เป็นบริการที่จะให้จะต้องแสดงให้เห็นได้ชัดเจน ให้ความสะดวกสบายในรูปแบบที่สัมผัสได้ เช่น การแต่งกายของผู้ให้บริการ เอกสาร อุปกรณ์ ลักษณะอาคารสถานที่ เป็นต้น

2) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) หมายถึง ทำให้ลูกค้ารู้สึกไว้วางใจ การปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สามารถมีความไว้วางใจได้ มีความคงเส้นคงวา และมั่นใจในการบริการว่าเป็นไปอย่างถูกต้องตามต้องการ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการบริการภายในเวลาที่เหมาะสม

3) การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) หมายถึง

มีความกระตือรือร้น ความรวดเร็วเป็นความตั้งใจของพนักงานที่ช่วยเหลือผู้รับบริการไม่ให้อารมณ์เสีย รวมทั้งต้องมีความสุภาพ เห็นลูกค้าแล้วต้องรีบต้อนรับให้การช่วยเหลือ สอบถามถึงการมาใช้บริการ อย่างไม่ละเลย และรวมถึงกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

4) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (Assurance) หมายถึง พนักงานมีทักษะ ความมีอัธยาศัยไมตรี ความรู้ความสามารถในงานที่ทำ พนักงานมีความสุภาพการรับประกันถึงความสามารถของพนักงานที่ให้บริการ ซึ่งจะสื่อสารถึงความมั่นใจประกอบด้วยความสมรรถนะของพนักงานที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพ เชื่อเพื่ออาหาร และมีมนุษยสัมพันธ์

5) การเอาใจใส่ (Empathy) หมายถึง สนใจดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการ ประกอบด้วย 1) ผู้ให้บริการต้องเข้าใจถึงจิตใจผู้รับบริการ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าใจได้ง่ายแก่ลูกค้า รับฟังข้อร้องเรียนและตอบคำถามของลูกค้าเพื่อการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนได้อย่างชัดเจนตามความต้องการ 2) การให้ผู้รับบริการเข้าถึงการบริการ ทำขั้นตอนการเข้ารับบริการให้ง่ายและได้รับความสะดวกในการเข้ารับบริการและการเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการมีความละเอียดที่จะทราบถึงความต้องการของลูกค้าและบริการดูแลเอาใจใส่ให้บริการอย่างตั้งใจ

SERVQUAL ได้รับความนิยมในการนำมาใช้เพื่อศึกษาในธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการอย่างกว้างขวาง ซึ่งองค์การต้องการทำความเข้าใจต่อการรับรู้ของกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมายตามความต้องการในบริการที่ต้องการและเป็นเทคนิคที่ใช้วิธีการวัดคุณภาพในการให้บริการขององค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการที่ผู้รับบริการรับรู้

แนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับคุณภาพการบริการที่เรียกว่า “คุณภาพของการบริการที่ลูกค้ารับรู้” Gronroos (1990) อธิบายแนวความคิดไว้ว่า คุณภาพของการบริการที่ผู้รับบริการรับรู้ระหว่างองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญ 2 ประการ ซึ่งจะเกิดจากความสัมพันธ์ คือ

1) คุณภาพที่ผู้รับบริการคาดหวัง หรือต้องการซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความต้องการของผู้รับบริการ (Customer needs) การสื่อสารปากต่อปาก (Word-of mouth communication) การสื่อสารทางการตลาด (Marketing communication) และภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image)

2) คุณภาพที่เกิดจากประสบการณ์ในการใช้บริการ (Experienced quality)

ซึ่งได้อธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย คุณภาพเชิงหน้าที่ (Function quality) คุณภาพเชิงเทคนิค (Technical quality) และภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาคุณภาพบริการตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผลโดยอาศัยเครื่องมือสำเร็จรูปทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มาใช้บริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง จำนวน 11,103 คน (สำนักงานอัยการสูงสุด, ข้อมูลสถิติระบบ สารบบคดีอิเล็กทรอนิกส์, 2564 : ออนไลน์) และทำการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คน โดยใช้ตาราง Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ 5 สุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยวิธีการคัดเลือก (Selection) แบบมีวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นการศึกษาที่ไม่สามารถกำหนดขอบเขตของประชากรได้แน่นอน มีเวลาและสิ่งอำนวยความสะดวกจำกัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง ตัวแปรที่ใช้ในการวัดคือ ตัวแปรคุณภาพการบริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียงทั้งหมด ประกอบด้วยคำถาม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่น และด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดโดยไม่ได้ตัดข้อคำถามใด ๆ ออกจากมาตรวัดตัวแปร (สุวิมล ติรกันันท์, 2548) จากนั้นนำแบบสอบถามไป

ทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่เคยใช้บริการสำนักงานอัยการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นหรือความสอดคล้อง ภายใน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่า ข้อคำถามมีความเชื่อมั่น โดยได้ค่าการทดสอบแบบสอบถามเท่ากับ 0.952 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นและสามารถนำไปสู่กระบวนการศึกษาต่อไป (พรณิ ลีกิจวัฒน์, 2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปเมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบรายคู่ เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างการรับรู้คุณภาพบริการ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาม การรับรู้ของผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 386 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุตั้งแต่ 25-35 ปี ใช้บริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.7 อาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.3 ระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา ศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.6 สถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.8 และประเภทในการขอรับบริการทางด้านปรึกษาด้านกฎหมายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.7 และการขอรับบริการทางด้านสอบสวนคดีเล็กน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8

ส่วนที่ 2 ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัด แม่ฮ่องสอน ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สามารถ

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

คุณภาพการบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.320) เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.338) ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.367) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.419) ด้านความเชื่อมั่น ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.437) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านความเป็นรูปธรรมการบริการ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.386) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการแยกเป็นรายด้าน

คุณภาพบริการ	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.56	0.379	มากที่สุด
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	4.80	0.338	มากที่สุด
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.69	0.419	มากที่สุด
4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ	4.57	0.437	มากที่สุด
5. ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ	4.68	0.367	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.68	0.320	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณภาพบริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ

ผู้ให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการตามกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ผู้ให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการตามกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนจำแนกตามอาชีพที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน

ในแต่ละด้าน ยกเว้นด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ มีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 3 จึงทำการเปรียบเทียบระดับคุณภาพการบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Scheffe 's method เพิ่มเติม

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการทุกด้านในภาพรวมจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการ จังหวัดแม่ฮ่องเรียง	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.56	0.38	4.54	0.37	0.62	0.93
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	4.81	0.33	4.76	0.37	1.34	0.15
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.70	0.42	4.68	0.41	0.38	0.72
4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ	4.58	0.44	4.55	0.43	0.55	0.53
5. ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ	4.78	0.36	4.77	0.38	0.25	0.86
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.69	0.32	4.66	0.32	0.74	0.95

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคุณภาพบริการสำนักงาน
อัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ โดยภาพรวม จำแนกตาม
อาชีพ

คุณภาพบริการของ สำนักงานอัยการ จังหวัดแม่ฮ่องเรียง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของ บริการ	ระหว่างกลุ่ม	0.63	5.00	0.13	0.88	0.50
	ภายในกลุ่ม	54.56	380.00	0.14		
	รวม	55.19	385.00			
2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้ วางใจได้	ระหว่างกลุ่ม	0.59	5.00	0.12	1.02	0.40
	ภายในกลุ่ม	43.60	380.00	0.11		
	รวม	44.19	385.00			
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับ บริการ	ระหว่างกลุ่ม	1.10	5.00	0.22	1.25	0.28
	ภายในกลุ่ม	66.59	380.00	0.18		
	รวม	67.69	385.00			
4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ ผู้รับบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2.60	5.00	0.52	2.79*	0.02
	ภายในกลุ่ม	70.77	380.00	0.19		
	รวม	73.37	385.00			
5. ด้านความเอาใจใส่ใน ผู้รับบริการ	ระหว่างกลุ่ม	0.45	5.00	0.09	0.66	0.65
	ภายในกลุ่ม	51.51	380.00	0.14		
	รวม	51.95	385.00			
ภาพรวมของแต่ละด้าน	ระหว่างกลุ่ม	0.36	5.00	0.07	0.69	0.63
	ภายในกลุ่ม	39.15	380.00	0.10		
	รวม	39.51	385.00			

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผู้ใช้บริการ มีความคิดเห็น
ต่อคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง แตกต่างกัน ด้านการให้
ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Scheffe 's method) ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังแสดงในตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า

1. คุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามเพศ ตามกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน

2. คุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันยกเว้น ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3. คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามอาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันยกเว้น ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

4. คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน

5. คุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามสถานะภาพการสมรส เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ ไม่แตกต่างกัน

6. คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามรายได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

7. คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการจำแนกตามประเภทการขอรับบริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่คุณภาพบริการของสำนักงาน
อัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่
ผู้รับบริการจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง ทั่วไป	พนักงาน บริษัท เอกชน	ผู้ประกอบการ /เจ้าของ กิจการ	เกษตรกร	อื่น ๆ
		4.76	4.52	4.58	4.71	4.53	4.57
1. ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	4.76	-	0.24	0.18	0.05	0.23	0.19
2. รับจ้างทั่วไป	4.58	-	-	-0.06	-0.19	-0.01	-0.05
3. พนักงาน บริษัทเอกชน	4.58	-	-	-	-0.13	0.05	0.01
4. ผู้ประกอบการ/ เจ้าของกิจการ	4.71	-	-	-	-	0.18	0.14
5. เกษตรกรรม	4.53	-	-	-	-	-	-0.04
6. อื่น ๆ	4.57	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง
ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ โดยรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้
ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการด้านการให้
ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการตามลำดับ
สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ พบว่า คุณภาพบริการของสำนักงาน
อัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการให้บริการ

ให้คำแนะนำและสามารถตอบข้อซักถามได้และน่าเชื่อถือ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่เจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับก่อนหลัง เช่น ผู้มาก่อนให้บริการก่อนแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการมีความเชื่อถือไว้วางใจต่อผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการให้บริการให้คำแนะนำ สามารถตอบข้อซักถามได้และน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนภัทร์ พงษ์สถิต (2563) พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านความปลอดภัย ด้านความเอาใจใส่ดูแล ด้านลักษณะทางกายภาพ มีคุณภาพการ ให้บริการน้อยที่สุดตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุทธิตา ยี่ประชา (2559) พบว่า 1) ระดับคุณภาพการให้บริการสำนักงานที่دينจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ประกอบด้วย ความน่าเชื่อถือของคุณภาพการให้บริการ การให้ความมั่นใจต่อคุณภาพการให้บริการ ลักษณะทางกายภาพของการให้บริการ การดูแลเอาใจใส่และการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ 2) ประชาชนผู้รับบริการที่มีสถานะทางเพศแตกต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานที่دينจังหวัดนครปฐมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้รับบริการที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัย

2. ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ พบว่า มีคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการมีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ เจ้าหน้าที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นเรื่องสำคัญและเจ้าหน้าที่ให้คำอธิบายให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจชัดเจน ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่เจ้าหน้าที่เต็มใจที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนดูญาติมิตร บริการด้วยความเต็มใจแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความใส่ใจคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Buzzell & Gale (1987:111) ได้กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการจะเกิดจากความร่วมมือของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานบริการส่วนหน้าและผู้ที่อยู่เบื้องหลัง รวมถึงผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลทุกฝ่ายมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการให้บริการอย่างมีคุณภาพทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานบริการทุกคนจะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบเอาใจใส่ในการให้บริการและ

นำเสนอบริการที่มีคุณภาพแก่เพื่อนร่วมงานและลูกค้าที่มาใช้บริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญธิวัฒน์ กิจสวัสดิ์ (2559) พบว่า ด้านการเอาใจใส่ในผู้รับบริการ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่าประชาชนสามารถใช้บริการอย่างประทับใจได้รับการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างเต็มความสามารถรวมทั้งสามารถติชมการบริการของพนักงานเพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริการ เทศบาลเมืองไร่จึงสามารถให้บริการแก่ประชาชนที่มาใช้บริการได้อย่างน่าประทับใจ มีการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเต็มความสามารถทั้งยอมรับคำตำหนิติชมและนำไปปรับปรุงพัฒนาการบริการต่อไป

3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ พบว่า มีคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้มารับบริการได้รับการบริการตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ระยะเวลาในการรอคอยการให้บริการมีความเหมาะสมเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ ทำให้สามารถสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยณัฐ จันทร์เกิด (2560) พบว่า 1) การให้บริการของเทศบาลนครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชนโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจ ผู้รับบริการมีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ ไม่มีความแตกต่างกันตามการรับรู้ของประชาชนเมื่อจำแนกตามอาชีพ แต่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือน

4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ พบว่ามีคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ไม่ขอสิ่งตอบแทน ไม่รับสินบน ไม่หาผลประโยชน์อื่นในทางมิชอบ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดสำนักงานฯ มีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

หลายช่องทางได้แก่สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ไม่ขอสิ่งตอบแทน ไม่รับสินบน ไม่หาผลประโยชน์อื่นในทางมิชอบ แต่ในด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หลายช่องทางยังต้องมีการปรับเปลี่ยน อย่างไรก็ตามผลการเปรียบเทียบการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการด้านการให้ความเชื่อมั่นจำแนกตามอาชีพมีความแตกต่างกันในแต่ละอาชีพ ซึ่งพบว่าผู้ที่มีอาชีพค้าขายให้ความเชื่อมั่นในระดับที่น้อยกว่าอาชีพด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชну ภู่วัด (2558) พบว่า ระดับการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียน ด้านทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการรับรู้มากที่สุดในการให้ความเชื่อมั่น รองลงมา ด้านการให้บริการด้วยความเอาใจใส่ ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจและด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ตามลำดับ

5. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า มีคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ ด้านความเอาใจใส่ในผู้รับบริการ อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่เจ้าหน้าที่แต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานที่จอดรถมีให้บริการอย่างเพียงพอ แสดงให้เห็นว่าเป็นรูปธรรมในลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย บุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือเอกสารและสถานที่จอดรถ ทำให้ผู้รับบริการเกิดการรับรู้ถึงการให้บริการนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรไพรินทร์ พลณิรัตน์ (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการมากที่สุด คือด้านบุคลากร ผู้ให้บริการ รองลงมา คือด้านกระบวนการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าบุคลากรมีความสำคัญกับความ เป็นรูปธรรมของการบริการในหน่วยงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชну ภู่วัด (2558) พบว่า ความคาดหวังอยู่ในระดับมากและการรับรู้อยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับการรับรู้มากกว่าระดับความคาดหวัง โดยข้อที่เจ้าหน้าที่แต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนอำเภอ

เมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมเป็นที่พึงพอใจ
ต่อการพบเห็นของประชาชนผู้มารับบริการ

ข้อค้นพบ / องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา สามารถสรุปข้อค้นพบคุณภาพการบริการ
ของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ โดย
ภาพรวมผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีการรับรู้ในคุณภาพการบริการของสำนักงาน
อัยการจังหวัดแม่สะเรียง ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางในการจัดการปัญหา
ข้อบกพร่องในการบริการ ของสำนักงานฯ ทางทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะด้าน
ความเป็นรูปธรรมของบริการ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด โดยในด้านความ
เป็นรูปธรรมของการบริการ ในลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นคือ
สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสาร สถานที่
จอดรถ และเมื่อมีการเปรียบเทียบความแตกต่างคุณภาพบริการตาม
การรับรู้ของผู้ใช้บริการ รายด้าน พบว่าแต่ละด้านมีความแตกต่างกันแต่เมื่อทดสอบ
ด้วยรายคู่ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาทำให้ผู้รับบริการเกิดการรับรู้
ถึงการให้บริการนั้นและจะเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงทางด้านคุณภาพใน
การให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สรุปและข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากผลการศึกษาเรื่อง คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัด
แม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านที่มีค่าน้อยที่สุด
ผู้ศึกษานำมาเป็นข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นเพื่อเป็นแนวทาง เกี่ยวกับคุณภาพ
การให้บริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการดังนี้

1. ผู้ใช้บริการแต่ละประเภทมีการรับรู้ความเป็นรูปธรรมของบริการ
ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น สำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงจึงควร

มีการปรับปรุงด้านสถานที่จอดรถให้มีบริการอย่างเพียงพอตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการ

2. ผลการศึกษาในด้านความเชื่อถือของพนักงานที่ให้บริการ ประเด็นที่พบคือ ผู้ใช้บริการมีการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรมในการจัดลำดับของการให้บริการ ดังนั้นควรมีการปรับปรุงด้านการให้บริการตามลำดับก่อนหลัง เช่น ผู้มาก่อนให้บริการก่อนและออกกฎให้พนักงานยึดถือเป็นระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

3. ด้านการตอบสนองต่อผู้มาใช้บริการมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามอายุซึ่งประเด็นที่พบคือ ควรมีการปรับปรุงด้านระยะเวลาในการรอคอยการให้บริการมีความเหมาะสมเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

4. ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้มาใช้บริการพบว่ามี การรับรู้คุณภาพการบริการที่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามอาชีพ สำนักงานฯจึงควรมีการปรับปรุงการบวนการสื่อสารหรือสอบถามปัญหาในการให้บริการและทำการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ชัดเจนมากขึ้นให้ผู้ใช้บริการเกิดความเข้าใจกระบวนการให้บริการ

5. ด้านการดูแลเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ ประเด็นที่พบคือ ควรมีการปรับปรุง ด้านการให้บริการด้วยความเต็มใจที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนดูญาติมิตร บริการด้วยความเต็มใจ

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณเพื่อจะได้ทราบถึงประเด็นที่ลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณอาจไม่สามารถให้คำตอบได้ชัดเจนครบถ้วนเท่าที่ควรและเป็นการเปิดรับความคิดเห็นจากผู้รับบริการในพื้นที่ ทำให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อผู้รับบริการและเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียง

2. ควรมีการศึกษาคุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่ฮ่องเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการในเขตอำเภอหรือในจังหวัดอื่น ๆ เช่น ในตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ

รายการอ้างอิง

- กัญญา ทรัพย์พล. (2559). คุณภาพการให้บริการของงานบริหารการคลัง มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. ค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชาญวิวัฒน์ กิจสวัสดิ์. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนกรณีศึกษา เทศบาลเมืองไผ่เชิงอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนภัทร์ พงษ์สถิต. (2563). คุณภาพการให้บริการรถไฟโดยสารของสถานีรถไฟอยุธยา อำเภอฟนนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- นิติพงศ์ มานะพงศ์. (2561). การรับรู้คุณภาพบริการ การรับรู้การส่งเสริมการขาย การรับรู้ภาพลักษณ์ทางสังคม การรับรู้ค่านิยมทางสังคมส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำของไทยเพื่อเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปิยณัฐ จันท์เกิด. (2560). คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พริดา ยี่ประชา. (2559). คุณภาพการให้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม. ค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- รัชну ภู่วัด. (2558). ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการงานทะเบียน ด้านทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียน อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท. ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรไพรินทร์ พงษ์มิตร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2553). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2548). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานอัยการสูงสุด. (2564). สารบบคดีอิเล็กทรอนิกส์. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2564, จาก <http://sarabobkadee.ago.go.th:7003/Sarabobkadee/ESBToDoListAction.do?method=init:>.
- วิกิพีเดีย. (2564). สารานุกรมเสรี อำเภอมะนัง จ.แม่ฮ่องสอน. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>.
- Buzzell, R. D., & Gale, B. T. (1987). *The PIMS Principles: Linking Strategy to Performance*. New York: The Free Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing (5th ed.)*. New York: Harper Collins Publishers.
- Crosby, L. A., Evans, K. R., & Cowles, D. (1990). *Relationship Quality in Services Selling: An Interpersonal Influence Perspective*. *Journal of Marketing*, 54(3), 68-81.
- Gronroos, G. T. (1990). *Service Management and Marketing*. Massachusetts: Lexington Books.
- Millett, J. D. (1954). *Management in the Public Service: The Quest for Effective Performance*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A Multi-item Scale for Measuring Consumer Perception of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-37.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V., & Berry, L. L. (1990). *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations*. New York: The free press.
- Taro Yamane. (1973). *Statistic: an Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.

อิทธิพลของการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อสภาพคล่องทางการเงิน

The Influence of Household Accounting on Financial Liquidity

กิรณา ยี่สุนแซม¹ วิภาวี ศรีคะ² และ พุทธมน สุวรรณอาสน³

Kirana Yeesoonsam¹ Wipawee Srika² Puttamon Suwunaard³

ภาควิชาการบัญชีและการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300¹

ภาควิชาการบัญชีและการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300²

ภาควิชาการบัญชีและการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300³

Department of Accountancy and Finance, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300 Thailand¹

Department of Accountancy and Finance, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300 Thailand²

Department of Accountancy and Finance, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300 Thailand³

*Corresponding Author E-mail: kirana.ye@g.cmr.ac.th

(Received: March 30, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 30, 2022)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมบัญชีครัวเรือน ให้กับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 60 ครัวเรือน ผลจากการบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชนพบว่า ในแต่ละครัวเรือนขาดองค์ความรู้ด้านบัญชี ไม่สามารถสรุปรายการรับจ่ายและไม่เห็นภาพรวมว่าครอบครัวมีเงินคงเหลือในแต่ละเดือนเป็นจำนวนเงินเท่าใดหรือเงินไม่พอใช้เท่าใด ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญ ทำให้ครัวเรือนเกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ใช้เงินเกินตัว มีภาระหนี้สิน และไม่มีเงินออมไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ดังนั้น ผู้วิจัย จึงตระหนักถึงปัญหา และร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยการจัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชี ซึ่งเป็นการบันทึกรายการรับจ่ายประจำวัน เพื่อประเมินว่าครัวเรือนมีรายรับและรายจ่ายจาก

แหล่งใดบ้าง จำนวนเงินเท่าใด และสำรวจว่ารายจ่ายใดมีความจำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลดลง เช่น ซื้อบุหรี่ยี่ห้อหรู เล่นการพนัน เป็นต้น หากครัวเรือนได้มีการวางแผนการรับจ่ายเงินของตนเอง เท่ากับว่า เป็นผู้รู้จักพอประมาณ ตามวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ครัวเรือนได้เข้าร่วมการฝึกอบรมบัญชี แต่ละครัวเรือนสามารถบันทึกรายการรับจ่ายและสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจากการตรวจประเมินผลความถูกต้องของการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 3 ครั้ง พบว่า แต่ละครัวเรือนมีความสามารถในการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังนั้น การประเมินผลครั้งที่ 1 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี เท่ากับร้อยละ 28 การประเมินผลครั้งที่ 2 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี เท่ากับร้อยละ 40 และการประเมินผลครั้งที่ 3 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี เท่ากับร้อยละ 72

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบเพื่อประเมินความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินก่อนและหลังการฝึกอบรมบัญชีครัวเรือน โดยพิสูจน์ด้วยอัตราการออมที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 29.27 เป็นร้อยละ 43.43 ของจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ยิ่งไปกว่านั้น ผลการทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ แบบ Paired sample t-test พบว่า อัตราการออมหลังการอบรม สูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญในระดับ 0.01

คำสำคัญ: การจัดทำบัญชี บัญชีครัวเรือน สภาพคล่องทางการเงิน อัตราการออม

Abstract

The objective of this research was to examine the differences in financial liquidity between before and after household account training for 60 members of Ruam Jai Agriculture Group, Cholae Sub-district, Mae Taeng District, Chiang Mai Province. The learning-exchanging process and community condition analysis revealed that each household lacks accounting knowledge, is unable to summarize receipts, and does not see an overview of how much the family has leftover or whether

money is enough for each month. These are the fundamental causes that affect every household: financial liquidity problems, overspending, debt, and no savings for emergencies. Therefore, the researcher is aware of the problem and aims to determine a solution by organizing training to develop the knowledge in accounting; which is to record daily receipts and payments to assess how much and where the income and expenditure come from and explore which kinds of the spending are necessary, such as buying food, medicines, clothes, repairing houses, education, etc., but as for unnecessary expenses such as buying cigarettes and alcohol, gambling, etc., they are needed to be reduced. If each household had their income planning, it would indicate that they knew how to moderate their finance to improve their lives in the same way as the “Sufficiency Economy” Philosophy. From the survey, it was found that, after participating in accounting training, each household could record receipts and payments and summarize the balance in each month correctly, which was, from the evaluation of the accuracy of household accounting three times, found that each household could prepare accounts accurately, respectively, as follows: the accuracy of accounting record was equal to 28 percent in the 1st evaluation, 40 percent in the 2nd evaluation, and 72 percent in the 3rd evaluation. In addition, the researchers also conducted tests to assess differences in financial liquidity before and after the household account training by observing an increase in savings rates from 29.27% to 43.43% of the participating households. Moreover, the difference-test results using paired sample t-test statistics showed that the savings rate after training was significantly higher than before training at the 0.01 level.

Keywords: Accounting, Household Account, Financial Liquidity, Savings Rate

บทนำ

เศรษฐกิจโลกและไทยมีทิศทางชะลอตัวต่อเนื่องโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออก จากความไม่แน่นอนของสงครามการค้าโลก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562; ธนาคารไทยพาณิชย์, 2562) ภาคชนบทซึ่งถือเป็นรากฐานของประเทศไทยอยู่ในสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่มั่นคง มีปัญหาขาดปัจจัยการผลิต ไร้ที่ดินทำกิน เข้าไม่ถึงแหล่งทุน ขาดความรู้ในการผลิต ประสบปัญหาด้านการตลาด พืชผลราคาตกต่ำ ทำให้ประสบปัญหาหนี้สินและขาดสภาพคล่องทางการเงินในครัวเรือนและสังคม ดังนั้น จึงควรมีแนวทางการในการพัฒนาและการจัดการชุมชนท้องถิ่นให้ครบวงจรมากที่สุด โดยการสร้างกองทุนที่เข้มแข็งมีการผลิตพื้นฐาน การแปรรูป การบริการ การเชื่อมโยงกับระบบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561)

แนวทางแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่อง ประกอบด้วย 4 วิธี ได้แก่ 1) อาชีพ โดยการหาอาชีพและรายได้ที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นจากเดิม 2) ความรู้ โดยการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการแก้ปัญหาทางการเงิน 3) การใช้จ่าย โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและนิสัยในการใช้จ่ายเงิน และ 4) ทักษะคิด โดยการล้างทัศนคติด้านลบ แล้วปรับทัศนคติด้านบวกในการหาเงินให้ดูเป็นเรื่องง่าย (บริษัท อินเทอร์เน็ตสเปซ (ประเทศไทย) จำกัด, 2558; บริษัท พีเอ็มจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด, 2562)

บัญชีครัวเรือน เป็นอีกช่องทางที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถประมาณตนให้อยู่ในขอบเขตของความพอดี สามารถวางแผนการเงิน ช่วยลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น จัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย จัดสรรเงินออมได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด (บริษัท อินเทอร์เน็ตสเปซ (ประเทศไทย) จำกัด, 2558)

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย เรื่อง “บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม” เป็นการประยุกต์ทางบัญชีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม และในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน (ภัทรา เรื่องสินภิญญา, 2555) และจากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัย

ที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของกลุ่มครัวเรือน และการปฏิบัติในการบัญชีครัวเรือน เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ พบว่า หลังจากจัดบันทึกบัญชี ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายลดลง มีผลทำให้จำนวนหนี้สินของครัวเรือนลดลงร้อยละ 51.43 และมีผลทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น (นิตยา คุ่มพงษ์ และ นฤมล คุ่มพงษ์, 2556)

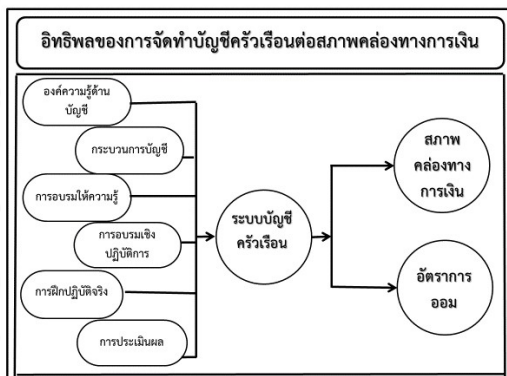
ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน เริ่มจากการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้จัดทำบัญชีครัวเรือน โดยการอบรมความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อฝึกปฏิบัติจริงในการบันทึกการใช้จ่ายในครัวเรือน รวมทั้งสอดแทรกหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย การวางแผนการออมเงินเพื่อสร้างสภาพคล่องทางการเงินของครัวเรือนและสังคม หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลจากการอบรมความรู้และทักษะด้านบัญชีครัวเรือน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพคล่องทางการเงิน

วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมการบัญชีครัวเรือนสำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดของการศึกษาปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน และไม่มีเงินออมไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการอบรมให้ความรู้ด้านบัญชี กระบวนการบัญชี การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการทดลองฝึกปฏิบัติจริง เป็นเวลา 3 เดือน แล้วจึงประเมินผลพัฒนาการของความถูกต้องของการจัดทำบัญชี จำนวน 3 ครั้ง รวมทั้งการทดสอบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการและการฝึกปฏิบัติจริง ด้วยการเปรียบเทียบอัตราการออมของแต่ละครัวเรือน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อหาข้อค้นพบถึงอิทธิพลของการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อสภาพคล่องทางการเงิน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ทางด้านบัญชีและงบการเงิน ซึ่งการจัดทำบัญชี เป็นระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้เพื่อบันทึกรายการที่เกิดขึ้นจนกระทั่งประมวลผล เพื่อจัดทำงบการเงิน (ธารี หิรัญรัมย์ และคณะ, 2559) โดย พิมพ์พิศา วรณวิจิตร และ ปวีณา กองจันทร์ (2560) พบว่า ความรู้ทางด้านบัญชีของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีและงบการเงิน กล่าวคือ ยิ่งบุคคลมีความรู้ทางด้านบัญชีของผู้ทำบัญชี ยิ่งทำให้การจัดทำบัญชีและงบการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ไชยา ทองด้อย (2553); รัตนา บุญชัย (2553); กมลเนตร สุภาพ (2560); อภิญญา วิเศษสิงค์ (2562); ธนุดม ราศรีรัตนะ และคณะ (2559) ที่พบว่า ความรู้ทางด้านบัญชีและงบการเงิน เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชียิ่งไปกว่านั้น ชลลดา เหมะจุลิน และจินตนา ชัยชนะ (2558) ยังพบอีกว่า ยิ่งประชาชนที่ขาดความรู้ทางด้านบัญชีและงบการเงิน ยิ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีลดลง ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลไม่สามารถมีออมเงินไว้ใช้จ่ายเป็นประจำได้
2. การบัญชีครัวเรือน คือ การจดบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับเงินไขปัจจัย

ในการดำรงชีวิตของตัวเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของชีวิตตัวเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบัน และอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้ที่บันทึกไว้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิต และกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ในครอบครัว การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันประจำเดือนว่ามีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวมีรายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือ เงินไม่พอใช้เท่าใด คือ รายจ่ายมากกว่ารายรับ และสำรวจว่ารายการใดจำเป็นมากน้อยแค่ไหน ซึ่งหากมีความจำเป็นน้อย อาจลดรายจ่ายนั้นลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี่ ซื้อเหล้า เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่าย มาบวกลบกันแล้วขาดดุลเกินดุลไปเท่าใด เมื่อเห็นตัวเลข จะทำให้เราคิดได้ว่าสิ่งไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อย และสามารถลดได้หรือไม่ หากเราวางแผนการรับการจ่ายเงินของตนเองได้ เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนมีเหตุมีผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้น จึงเห็นได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่าย ก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายชาติ ที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ (มหาวิทยาลัยศรีพระทุม, 2562)

3. การฝึกอบรมด้านบัญชี เป็นการพัฒนาผู้ทำบัญชีให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดทำบัญชีได้ โดยจากการศึกษาของ รัตนา บุญชัย (2553) พบว่า ยิ่งบุคคลผ่านการฝึกอบรมด้านบัญชี ยิ่งมีแนวโน้มในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี เนื่องจากการได้เข้าร่วมการฝึกอบรมด้านบัญชีจะทำให้บุคคลมีการพัฒนาความรู้ทางด้านบัญชีและส่งผลให้การจัดทำบัญชีมีความถูกต้องยิ่งขึ้น

ในทางกลับกัน มีผลการศึกษาเชิงประจักษ์ของ พิมพ์พิศา วรณวิจิตร และปวีณา กองจันทร์ (2560) กลับพบว่า การฝึกอบรมทางด้านบัญชีของผู้จัดทำบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชี กล่าวคือ ไม่ว่าบุคคลจะเคยผ่านการฝึกอบรมด้านบัญชีหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่ได้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชี

4. ความเข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชี โดยขั้นตอนการทางการบัญชี (Accounting Cycle) ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์รายการค้า ซึ่งเป็น การวิเคราะห์ว่า รายการค้าแต่ละรายการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของกิจการ (ธาริ หิรัญรัมย์ และคณะ, 2559: 40 - 41) 2) การบันทึก รายการในสมุดบัญชีขั้นต้น เป็นการบันทึกรายการลงในสมุดบัญชีขั้นต้นหรือสมุด 3) การผ่านรายการไปสมุดบัญชีขั้นปลาย เป็นการผ่านรายการที่บันทึกในสมุดบัญชี ขั้นต้นหรือสมุดรายวัน ไปยังบัญชีแยกประเภท และสรุปยอดคงเหลือของบัญชี ต่าง ๆ ตอนสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อนำยอดคงเหลือไปแสดงในงบการเงินของ กิจการ 4) การปรับปรุงบัญชี เป็นการบันทึกรายการบัญชีในวันสิ้นรอบระยะเวลา บัญชี เพื่อให้รายการดังกล่าวเป็นรายรับและรายจ่ายจริงตามรอบระยะเวลาบัญชี นั้น ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์คงค้าง (จินทนา สาขากกร และศิลปพร ศรีจันทพร, 2552) 5) การจัดทำงบการเงิน เป็นการสรุปรายงานประจำงวดบัญชีของกิจการ เช่น งบแสดงฐานะการเงิน เป็นรายงานทางการเงินที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และงบกำไรขาดทุน เป็นรายงานที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี และ 6) รายการปิดบัญชี เป็นการ บันทึกการโอนปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่าย เข้ากำไรสะสมของกิจการ (King, 2012: 164-180) ซึ่งหากผู้ทำบัญชีเข้าใจกระบวนการบัญชีแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยที่ ช่วยให้การจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพ มีผลการศึกษาเชิงประจักษ์ของนักวิชาการ ที่ได้สนับสนุนข้อสมมติฐานที่ว่า ความเข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชีมีความสำคัญ ต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี โดยผลการศึกษาของ พิมพ์พิศา วรณวิจิตร และ ปวีณา กองจันทร์ (2560) พบว่า ปัจจัยด้านความเข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กล่าวคือ ยิ่งบุคคลมี ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชี ยิ่งมีแนวโน้มทำให้การจัดทำการจัดทำบัญชี คราวเรือนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. พฤติกรรมของผู้ทำบัญชี โดยพฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากทัศนคติของ ผู้ทำบัญชี หากมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชี และตระหนักถึงประโยชน์ของ การจัดทำบัญชี ก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทางบวกในการจัดทำบัญชี มีนักวิชาการ ต่าง ๆ ได้ศึกษาและสนับสนุนข้อสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมของผู้ทำบัญชีเป็น ปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี โดยผลการศึกษาเชิงประจักษ์ของ รุณตม ราศรีตันะ และคณะ (2559) พบว่า พฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ

การจัดทำบัญชีครัวเรือน เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาของ ชลลดา เหมะจุลิน และ จินตนา ชัยชนะ (2558) ที่พบว่า ยิ่งบุคคลมีพฤติกรรมที่ดีหรือมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชี ยิ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชี

6. สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity) หมายถึง การบริหารสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากการอยู่ในสถานการณ์ที่สภาพคล่องทางการเงินต่ำ มักก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย การบริหารสภาพคล่องทางการเงิน จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทั้งผู้ประกอบการธุรกิจ SME หรือบุคคลทั่วไปต้องรู้ และนำไปปฏิบัติเพื่อป้องกันภาวะขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งวิธีการบริหารสภาพคล่องทางการเงินที่น่าสนใจจะมีดังนี้ 1) อย่ายืมเงินสดขาดมือ อย่างที่กล่าวไปข้างต้น เงินสด ถือเป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากที่สุดอย่างหนึ่ง ควรมีการแบ่งถือเงินสดในจำนวนที่พอเหมาะ เพื่อเป็นเงินสำรองไว้ในกรณีฉุกเฉิน โดยอาจคำนวณได้โดยคิดจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายคงที่อย่าง ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนรถ หรือค่าใช้จ่ายแปรผัน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ากินอยู่ เงินลงทุนเป้าหมายในแต่ละเดือนโดยประมาณ และคูณด้วย 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับความเสี่ยงได้ของแต่ละบุคคลนั่นเอง 2) ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ช่วยให้เรามองเห็นรูรั่วของเงินได้มากขึ้น ถือเป็นการตรวจสอบการใช้จ่ายและรายรับของเงินที่นำมาวางแผนทางการเงินต่อไปได้ เพิ่มโอกาสที่จะรับรู้ความผิดพลาดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และเป็นการป้องกันการรั่วไหลที่ดี 3) ปัญหาทางการเงินเล็ก ๆ น้อย ๆ อาจสะสมกลายเป็นปัญหาใหญ่ได้ การขาดสภาพคล่องทางการเงิน จนไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตรงงวดได้ หรือปัญหาจากการขาดสภาพคล่องที่ไม่รีบแก้ไข อาจก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินที่พอกพูนขึ้นได้อย่างรวดเร็ว จนส่งผลต่อปัญหาเกี่ยวกับเครดิตได้ในอนาคต เพราะฉะนั้นควรรีบดำเนินการแก้ไข เพิ่มสภาพคล่องทางการเงิน ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นเสียก่อนที่จะสาย และ 4) เข้าใจการลงทุน การลงทุนโดยไม่ศึกษาและวางแผนเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงินให้ดี อาจสร้างปัญหาให้กับผู้ลงทุนได้ เพราะการลงทุนในสินทรัพย์บางประเภทอาจเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดได้ยาก หรืออาจมีต้นทุนในการแลกเปลี่ยนที่สูง การไม่มีการวางแผนไว้เพื่อสำหรับกรณีฉุกเฉิน อาจสร้างปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินให้กับผู้ลงทุนได้ (มันนี่วีแคนดอทคอม, 2562)

7. การออม เป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในอนาคต เพื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำการออมส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้

รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์ โดยที่สัดส่วนในการออมที่เหมาะสม โดยทั่วไปควรออมเงินประมาณ 1 ใน 4 ของรายได้ในแต่ละเดือน อย่างไรก็ตามอัตราส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับรายได้ปัจจุบันและแผนทางการเงินที่วางไว้ เช่น หากเรามีแผนที่จะใช้เงินก้อนใหญ่ในระยะเวลาอันใกล้ อาจจำเป็นต้องออมเงินมากกว่า 1 ใน 4 เพื่อให้เราถึงเป้าหมายทางการเงินเร็วขึ้น แต่ถ้าเรามีรายได้น้อย และหนี้สินเยอะ ก็อาจลดการออมลง เพื่อนำเงินจำนวนนี้ไปทยอยผ่อนชำระหนี้สินที่มีให้หมดก่อน แล้วค่อยออมเพิ่มขึ้น เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาผลการการอบรมความรู้และทักษะด้านบัญชีครัวเรือนที่มีต่ออัตราการออม ของสมาชิกกลุ่มเกษตรรวมใจพอเพียง ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน มกราคม – กันยายน 2562 พื้นที่วิจัย ได้แก่ กลุ่มเกษตรรวมใจพอเพียง ตำบล ช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 60 ครัวเรือน

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ดำเนินการศึกษาระยะวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์ปัญหา รวมถึงการประเมินสภาพคล่องทางการเงิน ด้วยอัตราการออมของครัวเรือนก่อนการฝึกอบรม

2) ดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้านบัญชี โดยการอบรมให้ความรู้ และอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริง เป็นเวลา 3 เดือน และประเมินพัฒนาการของความถูกต้องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3) ดำเนินการประเมินสภาพคล่องทางการเงิน ด้วยการสอบถามข้อมูลอัตราการออมของครัวเรือนหลังการฝึกอบรม

4) ดำเนินการทดสอบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินด้วย

การเปรียบเทียบอัตราการออมของครัวเรือนก่อนและหลังการฝึกอบรมบัญชีครัวเรือน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการศึกษางานวิจัยนี้ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมอบรม โดยการสำรวจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการประมวลผลข้อมูล ได้แก่ การแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชน และข้อมูลการออมของแต่ละครัวเรือน (In - depth interview) การใช้แบบสอบถาม ก่อนและหลังการอบรม (Questionnaire) เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรม และใช้แบบประเมินในการทดสอบพัฒนาการของความถูกต้องในการจัดทำบัญชี รวมทั้งการทดสอบความแตกต่างของอัตราการออมก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินสภาพคล่องทางการเงิน โดยใช้เครื่องมือทางสถิติแบบ Paired sample t-test

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การใช้แบบสอบถาม และการทดสอบสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติจริง หลังจากนั้น จึงได้ทำการทดสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชีและจัดทำงบการเงิน จำนวน 3 ครั้ง และวิเคราะห์ผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งเป็นการทดสอบความแตกต่างของอัตราการออมก่อนและหลังการฝึกอบรมบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจัดหมวดหมู่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของความถูกต้องในการบันทึกบัญชี และความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น แบบสอบถามและแบบประเมินมีการควบคุมคุณภาพด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้เสียงรับรองเฉลี่ยรายชื่อ (IOC) มากกว่า 0.5 ค่าความสอดคล้องรวมของแบบสอบถาม

เท่ากับ 0.8 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้เครื่องมือทางสถิติในการประมวลผลข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ย และความแตกต่าง แบบ paired sample t-test

ผลการศึกษา

จากการดำเนินกระบวนการวิจัย โดยการอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติจริง สำหรับครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประเมินพัฒนาการของความถูกต้องในการจัดทำบัญชี สำหรับระยะเวลา 3 เดือน และเพื่อทดสอบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติจริง ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบฟอร์มสมุดบัญชีและงบการเงินครัวเรือน

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความถูกต้องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ร้อยละ)

ความถูกต้องของการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ผลประเมิน ครั้งที่ 1	ผลประเมิน ครั้งที่ 2	ผลประเมิน ครั้งที่ 3
สัดส่วนร้อยละของการประเมินความถูกต้อง	ร้อยละ 28	ร้อยละ 40	ร้อยละ 72

จากตารางที่ 1 แสดงการประเมินผลการตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชีครัวเรือน โดยคำนวณเป็นอัตราร้อยละของความถูกต้องในการประเมินผลแต่ละครั้ง ดังนี้ การประเมินผลครั้งที่ 1 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีเท่ากับร้อยละ 28 การประเมินผลครั้งที่ 2 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีเท่ากับร้อยละ 40 และการประเมินครั้งที่ 3 ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี เท่ากับร้อยละ 72 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมสามารถจัดทำบัญชีและงบการเงินได้อย่างถูกต้อง โดยค่าคะแนนความถูกต้องเพิ่มขึ้นจากการประเมินครั้งที่ 1 ถึงร้อยละ 44

2) ผลการทดสอบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินก่อนและหลังการอบรมบัญชีครัวเรือน ซึ่งพิสูจน์ได้จากอัตราการออมของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 60 ครัวเรือน ซึ่งหากครัวเรือนมีเงินออม แสดงว่าครัวเรือนมีรายรับที่สูงกว่ารายจ่าย ดังนั้น จึงยืนยันได้ว่าครัวเรือนจึงมีสภาพคล่องทางการเงิน สรุปได้ว่าสภาพคล่องทางการเงินดีขึ้น โดยพิสูจน์ได้จากอัตราการออมเพิ่มขึ้น โดยคำนวณเปรียบเทียบระหว่างอัตราการออมก่อนและหลังจากการอบรม ตามข้อมูลดังตารางที่ 1 และการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินออมตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพคล่องทางการเงินก่อนและหลังการอบรมบัญชีครัวเรือน

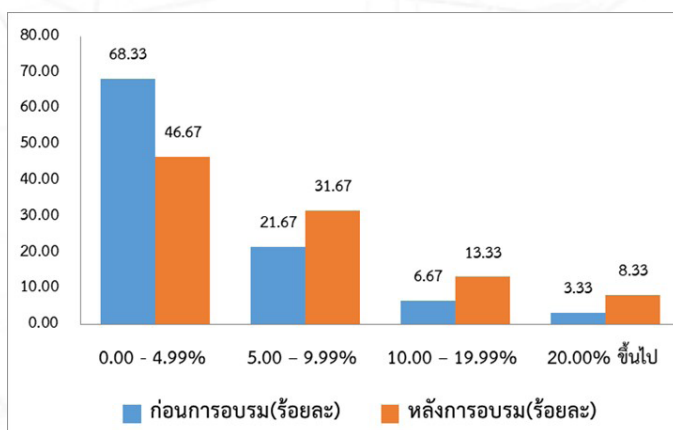
อัตราการออมเงิน	ก่อนอบรม (ครัวเรือน)	อัตราการออม ก่อนอบรม (%)	หลังอบรม (ครัวเรือน)	อัตราการออม หลังอบรม (%)
1. 0.00 - 4.99%	41	68.33	28	46.67
2. 5.00 - 9.99%	13	21.67	19	31.67
3. 10.00 - 19.99%	4	6.67	8	13.33
4. 20.00% ขึ้นไป	2	3.33	5	8.33
รวม	60	100.00	60	100.00

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับสภาพคล่องทางการเงิน

อัตราการออมเงิน	การเปลี่ยนแปลง (ครัวเรือน)	อัตราการออม ก่อนอบรม (%)
1. 0.00 - 4.99%	ลดลง 13 ครัวเรือน	-21.66
2. 5.00 - 9.99%	เพิ่มขึ้น 6 ครัวเรือน	10.00
3. 10.00 - 19.99%	เพิ่มขึ้น 4 ครัวเรือน	6.66
4. 20.00% ขึ้นไป	เพิ่มขึ้น 3 ครัวเรือน	5.00

จากตารางที่ 2 และตารางที่ 3 หลังจากได้มีการฝึกอบรมในเรื่องของการทำบัญชีครัวเรือน ให้แก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้แต่ละครัวเรือน มีความสามารถในการจัดบันทึกรายรับ รายจ่าย หรือเรียกว่า กระแสเงินเข้าและออกของครัวเรือนได้ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้แต่ละครัวเรือนได้มีการประเมินการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม และสามารถวางแผนการออมเงินไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ซึ่งหลังจากการที่ครัวเรือนได้ฝึกบันทึกบัญชี และทราบถึงจำนวนเงินรายจ่ายแต่ละรายการในแต่ละเดือน เช่น

ค่าอาหาร ค่าของใช้ ค่าห่วย ค่าเหล้า เป็นต้น ก็จะนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในเดือนถัดไป ด้วยการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ด้วยเหตุนี้ ระดับเงินออมของครัวเรือนจึงมีทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีความแตกต่างของอัตราการออมก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอัตราการออมเงินเพิ่มขึ้น 13 ครัวเรือน ประกอบด้วยอัตราการออมน้อยละ 5.00 – 9.99 มีเงินออมเพิ่มขึ้น 6 ครัวเรือน คิดเป็นอัตราการออมเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 10, อัตราการออมน้อยละ 10.00 – 19.99 มีเงินออมเพิ่มขึ้น 4 ครัวเรือน คิดเป็นอัตราการออมเปลี่ยนแปลงร้อยละ 6.66 และอัตราการออมน้อยละ 20 ขึ้นไป มีเงินออมเพิ่มขึ้น 3 ครัวเรือน คิดเป็นอัตราการออมเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีมีผลต่อสภาพคล่องทางการเงิน โดยวัดได้จากระดับอัตราการออมที่เพิ่มขึ้น

ภาพที่ 3 แผนภาพแสดงอัตราการออมก่อนและหลังการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอัตราการออมก่อนและหลังการอบรมบัญชี

Saving Rates	Mean	N	σ	σ	t	Sig (2-tailed)
1. Before Training	29.27	60	2.306	3.037	36.127	0.000
2. After Training	43.43	60	2.126			

****** with statistically significant difference at 0.01

จากตาราง 4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่าง แบบ Paired Sample T-test ได้ค่า t เท่ากับ 36.127 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 แสดงว่า อัตราการออมก่อนการอบรมความรู้และทักษะด้านบัญชี รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริงในการบันทึกบัญชีในระดับครัวเรือน มีความแตกต่างกันกับการออมหลังการอบรมความรู้และทักษะด้านบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยอัตราการออมก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ย 29.27 และอัตราการออมหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ย 43.43 กล่าวคือ เมื่อสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมการอบรมความรู้และทักษะด้านบัญชี รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริงในการบันทึกบัญชีในระดับครัวเรือนแล้วทำให้มีอัตราการออมที่เพิ่มสูงขึ้น

อภิปรายผล

การจัดทำระบบบัญชีครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียงตำบลช่อแล อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านบัญชีเพื่อให้แต่ละครัวเรือนเกิดการรับรู้พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง และทำให้เกิดความตระหนักในการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลดลง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประมาณตนเองให้รู้จักการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และรู้จักการออมเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงพิสูจน์ได้ว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับสภาพคล่องทางการเงินและอัตราการออม เช่นเดียวกับการศึกษาของภัทรา เรื่องสินภิญญา (ภัทรา เรื่องสินภิญญา, 2555) เรื่องบัญชี

ครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม พบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออม รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับการศึกษาของนิดา คัมพงษ์ และณฤมล คัมพงษ์ (2556) เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหลังจากจัดบันทึกบัญชี ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายลดลง มีผลทำให้จำนวนหนี้สินของครัวเรือนลดลงร้อยละ 51.43 และมีผลทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น

ข้อค้นพบ / องค์ความรู้ใหม่

สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำองค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม “ระบบบัญชีครัวเรือน” นำไปปฏิบัติได้จริง เมื่อครัวเรือนได้ทราบถึงสถานะทางการเงินที่แท้จริงและวางแผนการเงินของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่อง และนอกจากนั้น ครัวเรือนก็จะสามารถนำทักษะด้านบัญชีที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้กับการจัดทำบัญชีในระดับวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นรากฐานในการเสริมสร้างอิสรภาพทางการเงินของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนและเป็นต้นแบบให้กับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่นได้อย่างชัดเจน
2. หากชุมชนนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ก็จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน และเพิ่มอัตราการออม ได้อย่างยั่งยืน
3. หากชุมชนนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีอย่างง่ายในคอมพิวเตอร์ ก็จะช่วยให้ชุมชนสามารถสรุปผลการดำเนินงานได้อย่างแม่นยำและรวดเร็วมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กมลเนตร สุภาพ. (2560). ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและวิธีการให้บริการความรู้สำหรับผู้ทำบัญชีในธุรกิจภาคเหนือตอนล่าง 1. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 34(2), 29-54.
- จันทนา สาขากร และ ศิลปะพร ศรีจันทเพชร. (2552). *การบัญชีขั้นต้น*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- ชลลดา เหมะรุกลิน และ จินตนา ชัยชนะ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในเขตพื้นที่ตำบลกุดสระ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 1(1), 42-49.
- ไชยา ทองด้อย. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ฐนตม ราศรีตันะ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 11(36), 61-69.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). *การออม*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก <https://www.1213.or.th/th/moneymgt/save/Pages/save.aspx>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). *ภาวะเศรษฐกิจไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2562, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/Pages/default.aspx>.
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2562). *ภาพรวมเศรษฐกิจโลกปี 2019 (ไตรมาส 3/2019)*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2562, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/6145>.
- ธารี หิรัญรัตน์ และคณะ. (2559). *การบัญชีการเงิน*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- นิตยา คุ่มพงษ์ และ นฤมล คุ่มพงษ์. (2556). *ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานวิจัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาฯ เชียงใหม่.

บริษัท พีเอ็มจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด. (2562). 4 วิธีแก้ปัญหาทางการเงิน. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก <https://www.smartsme.co.th/content/17278>.

บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด. (2558). ข้อดีของการจัดบันทึกรายรับรายจ่าย. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2562, จาก <https://moneyhub.in.th/article/saving-money-in-year-of-the-pig/>.

บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด. (2558). ทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้มีเงินออม. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2562, จาก <https://moneyhub.in.th/article/%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%88%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A2-2/>.

พิมพ์พิศา วรณวิจิตร และ ปวีณา กองจันทร์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 1926-1942.

ภัทรา เรื่องสินัญญา. (2555). “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูกลืม. วารสารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร, 7(1), 20-28.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2562). ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562, จาก <https://apps.hpc.go.th/dl/web/upFile/2018/12-5004-20181214174310/a263aa8735ad2755492501b93fdcd2a.docx>.

มันนี่แคชแคช. (2562). สภาพคล่องทางการเงิน คืออะไร พลาดไม่ได้กับวิธีการบริหารให้เงินไม่ขาดมือ. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2562, จาก <https://www.moneywecan.com/liquidity/>.

รัตนา บุญชัย. (2553) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของพนักงานบัญชีสหกรณ์ในจังหวัดอุทัยธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). *เศรษฐกิจฐานราก*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2562, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20181005081823.pdf.
- อภิญา วิเศษสิงห์. (2562). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินมาถือปฏิบัติกับองค์กรธุรกิจ. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 1(10), 548-552.
- King, K. (2012). *Accounting VCE Unit 3&4.5th*. ed. Australia: On-demand.

การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ

Community Participation for Developing The Potential in Occupation

ลัดดา ประสาร¹ พชร ฝนาค² และ กาญจนีย์ ดวงห้อย³
Ladda Prasan¹ Patchara Pholnak² Kanjanee Duanghoi³

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000¹

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210²

เจ้าหน้าที่ประสานงานมูลนิธิไทยรักษ์ป่า นครศรีธรรมราช 80000³

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin Suniversity, Songkhla 90000 Thailand¹

Faculty of Science, Thaksin University, Phatthalung 93210 Thailand²

Project co-ordinator of The Thai Conservation of Forest Foundation (TCOF),

Nakhon Si Thammarat Thailand 80000³

*Corresponding Author E-mail: Ladda.p@tsu.ac.th

(Received: May 4, 2022; Revised: June 18, 2022; Accepted: June 20, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 57 คน นำเสนอผลการวิจัยไว้ทั้งสิ้น 4 ประเด็นคือ 1) ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนในการนำตนเองสู่เป้าหมายการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ 2) ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย 3) การเปลี่ยนแปลงในตัวกลุ่มเป้าหมายกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายใต้แผนงานและกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน 4) ผลกระทบทางสังคมและการนำไปใช้ประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่าหลังจากมีโครงการพัฒนาศักยภาพฯ กลุ่มเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความสามารถด้านการสื่อสารการตลาดที่สูงขึ้น จากเดิมที่เป็นกลุ่ม Passive Audience มาสู่การมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด

การตอบรับและการปฏิเสธด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติ มีการเปลี่ยนแปลงด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนงานในระดับที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมการพัฒนาฝีมือจักสานนั้นยังคงอยู่ในระดับ “Marginal Participation” ในขณะที่กิจกรรมสื่อสารการตลาด กิจกรรมพัฒนาทักษะทางบัญชี ต้นทุนอยู่ในระดับ “Partial Participation” และพบว่ากิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในระดับ “Full Participation” นั้นจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการผลประโยชน์ “Benefit” ได้แก่ การกำหนดราคาขาย การจัดสรรค่าใช้จ่ายทางการตลาด (ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน) รวมถึงการยอมรับ ปฏิเสธให้เกิดการปรับปรุงนวัตกรรมเครื่องเหลากลุ่มกึ่งอัตโนมัติ

คำสำคัญ: ศักยภาพของชุมชน ชุมชนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research article is qualitative research. The participant observation and the in-depth interviews were designed to collect field data from 57 respondents. The results of the study were presented in 4 themes: 1) the assessment of the potential of a community to lead oneself to the goal of developing the occupation potential, 2) the change outcome of the target group, 3) the change in the target group and their participation in activities under the program and activities of the community enterprise 4) the social impact and its utilization. The research showed that after the potential development project was run, the target audience has changed in terms of skills and ability to the marketing communication in higher. They were changed from the passive audience to the active audience who could show the participation, the reflection, the self-acceptance, and the rejection action. There has been a change in participation in the program at different levels. The participation in basketry craft development activities remained at the level of “Marginal Participation,” which was different from the

marketing communication activities. The skill development activities in cost accounting were at the “Partial Participation” level. It was found that the target group participated in the “Full Participation” level activities related to the benefits management, including setting the selling price, allocating marketing expenses (which has never been), and accepting and refusing feedback to improve the innovation of Klum-semi-automatic sharpeners.

Keywords: Community Potential, Community Base, Community Participation

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพของชุมชนโดยเน้นฐานภูมิปัญญา ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นเป็นแนวทางการพัฒนาที่ช่วยปรับสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วตามระบบทุนนิยมกับการพัฒนาทางจิตใจทั้งในด้านความสุข ความภาคภูมิใจในตนเองให้กับผู้คนในสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ และกำลังเป็นทิศทางการพัฒนาชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในปัจจุบัน

บทความเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ” เป็นผลงานจากการทำวิจัยควบคู่ระหว่างที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ “การพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน” เป็นหนึ่งในโครงการเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยได้ทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ประจำปีงบประมาณ 2563 ที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ 2 ประการได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน 2) พัฒนาวัตถกรรมเครื่องเหลาคลุ้มกิ่งอัดโนมิติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานจักสานคลุ้ม โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งสิ้น 7 กิจกรรมหลักที่มุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นสมาชิก

ของวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโนและเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางรายได้
จำนวน 57 ราย (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่
ในพื้นที่รอยต่อของอุทยานแห่งชาติเขาหลวง เขตพื้นที่อนุรักษ์หน่วยพิทักษ์น้ำตก
กรุงชิง สมาชิกส่วนใหญ่ของวิสาหกิจฯ ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เป็นกลุ่ม
แรงงานนอกระบบในภาคเกษตรและบริการที่ขาดสวัสดิการรองรับ มีรายได้เฉลี่ย
ต่อคนไม่เกิน 6,500 บาทต่อเดือน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงถือเป็นชุมชน
ที่ขาดโอกาสในหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามชุมชนทุ่งโนมีต้นทุนอยู่หลากหลายมิติ
ทั้งต้นทุนคุณค่า ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และระบบสังคมวัฒนธรรมแบบเครือญาติ
ที่เข้มแข็ง ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาต่อยอดไปสู่การประกอบอาชีพได้ โดย
โครงการฯ ได้ต่อยอดการประกอบอาชีพจักสานจากพืชคลุ้มของชุมชนที่ได้เริ่มต้น
มาแล้วในระยะหนึ่งภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
โครงการฯ มุ่งเน้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาเรียนรู้ของสมาชิกวิสาหกิจ
ชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน โดยเน้นใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แตกต่างไป
จากการขับเคลื่อนก่อนหน้าที่มุ่งเน้นการรวมกลุ่มโดยมีหน่วยงานภาคเอกชนและ
ภาครัฐเป็นกลไกหลักในการดำเนินกิจกรรม และมีสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเป็น
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้กิจกรรมส่วนใหญ่ของกลุ่มถูกขับเคลื่อนตามแผนงาน
กิจกรรมของหน่วยพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุน โครงการพัฒนาศักยภาพ
ในการประกอบการอาชีพฯ ที่ดำเนินการไปพร้อมการสร้างการมีส่วนร่วมผ่าน
การสื่อสารในรูปแบบกระบวนการสะท้อนคิดต่อปัญหาและการสื่อสารแบบมี
ส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมสู่เป้าหมาย การยอมรับและปฏิเสธกิจกรรมด้วย
เงื่อนไขอิสระของตัวชุมชนเองถูกนำมาผสมผสานเข้ากับกิจกรรม การให้ “ความรู้”
ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพจักสาน ใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ทักษะเฉพาะอาชีพ – การประกอบการด้วยตนเองและปฏิบัติงานจริงใน
ชุมชน ได้แก่ การฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านการจักสาน ในการออกแบบผลิตภัณฑ์
ใหม่และลวดลายต่าง ๆ

2. ทักษะการบริหารจัดการสำหรับศตวรรษที่ 21 – ความสามารถในการ
ปรับตัว การใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารการตลาด และการใช้นวัตกรรมเพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ได้แก่ การออกแบบและพัฒนาระบบการ
ตลาดออนไลน์และระบบการสั่งซื้อล่วงหน้า การพัฒนานวัตกรรมเครื่องเหลาคลุ้ม

กึ่งอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

3. ทักษะชีวิตด้านเศรษฐศาสตร์ – การจัดทำบัญชี บัญชีต้นทุน ความเข้าใจเรื่องภาษี ผ่านกระบวนการฝึกอบรมทักษะการทำบัญชี การวางระบบ คลังสินค้า การจัดการระบบหน้าร้านเพื่อให้เกิดสินค้าหมุนเวียนของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน

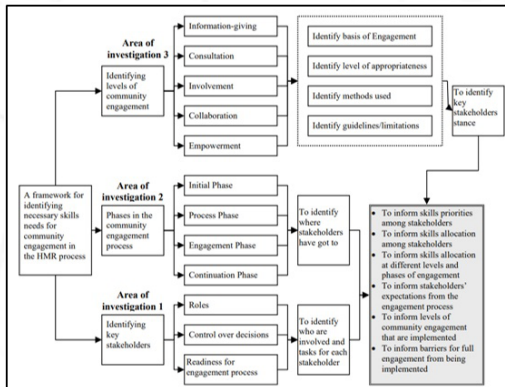
บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน และเพื่อชี้ให้เห็นข้อจำกัดและการปรับวิธีการในการประยุกต์ใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) ให้สอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ยึดการตอบสนองความต้องการของชุมชน (Community-based) เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ สามารถเข้าถึง สร้างความเข้าใจและเกิดการยอมรับจากคนในชุมชนและท้องถิ่น กาญจนา แก้วเทพ (2548) และ จินตวิร์ เกษมสุข (2561) ได้สรุปไว้ว่า ความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมต้องประเมินจากความรู้สึกของการเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of Community) และการเป็นเจ้าของกระบวนการทำงานร่วมกันมากกว่าความสำเร็จของผลลัพธ์ของกระบวนการ ซึ่งหมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการตัดสินใจร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองในทุกระดับขั้นตอนอย่างสมัครใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพของชุมชนในการนำตนเองสู่เป้าหมายการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาและกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างกรอบการวิจัยจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางการสื่อสารและทฤษฎีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และได้ประยุกต์กรอบแนวคิดการจัดจำแนกทักษะที่จำเป็นในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการ HMR ของ Kasim, Alexander & Hudson (2009) ขึ้นเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการจัดจำแนกทักษะที่จำเป็นในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการ HMR

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

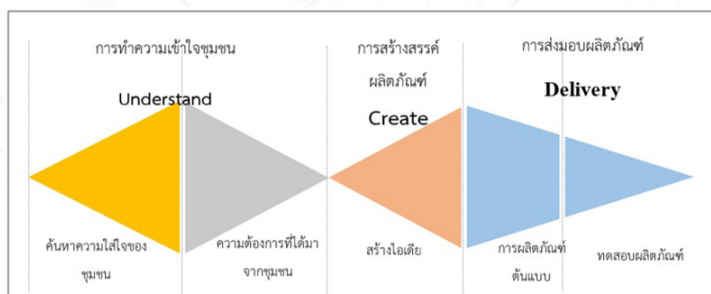
แนวคิดการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

แนวคิดด้านการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมนั้นมีผู้ให้นิยามความหมายไว้อย่างหลากหลาย อาทิ เจริญเนตร แสงดวงแข (2563) ได้นำเสนอแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำคัญของการสื่อสารชุมชนเพราะสามารถกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างทักษะการสื่อสาร การสร้างสื่อให้กับชุมชนเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสาร ส่งข่าวสารออกไปจากจุดยืน มุมมองและ

ทักษะของตนเอง ชุมชนได้แสดงความรู้สึกต่อปัญหาแนวทางและวิธีการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้ง วิธีการแก้ปัญหาจากทักษะของชุมชน การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของประเด็นร่วมอีกด้วย ได้แก่ การสื่อสารเพื่อระดมความร่วมมือจากคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ การสื่อสารเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การจะดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพฯ ที่ต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินการมีส่วนร่วมในระหว่างการดำเนินกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง ดังที่ จินตวิทย์ เกษมสุข (2561) กล่าวว่าไว้ว่าจำเป็นต้องมีการประเมินจากความรู้สึกของการเป็นเจ้าของชุมชน (Sense of Community) และการเป็นเจ้าของกระบวนการ การทำงานร่วมกันมากกว่าความสำเร็จของผลลัพธ์ของกระบวนการ ผู้วิจัยต้องแสวงหากระบวนการที่เหมาะสมกับแต่ละชุมชนซึ่งหมายถึงการให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการตัดสินใจร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหของชุมชนเองในทุกระดับขั้นตอนอย่างสมครใจ

แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

การ Analysis Process ด้วยการ Break Process to Work Flow แดกระบวนการโดยการประยุกต์หลักการคิดเชิงออกแบบของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford d. school) ร่วมกับ Double Diamond Diagram

ภาพที่ 2 Design Thinking & Double Diamond Diagram
(ไพบรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2561: 24)

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพการจักสานคลุ้ม ของวิสาหกิจชุมชน จักสานคลุ้มบ้านทุ่งในครั้งนี้ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยแบบการมีส่วนร่วม (Participation Research) ควบคู่กับการสังเกตการณ์ของนักวิจัยพัฒนา (Observational Method) โดยได้ออกแบบการวิจัยไว้ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

เป็นกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งในจำนวน 21 คน และเป็นผู้ที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้ม จำนวน 36 คน กลุ่มเป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรมควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานในอาชีพประจำของตนเองโดยการจัดสรรเวลาเข้าร่วมกระบวนการอบรม โดยมีแกนนำกลุ่มซึ่งเป็นกรรมการของวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยพัฒนาอาชีพ มีบทบาทร่วมสะท้อนคิด ประเมินประสิทธิภาพของตัวกิจกรรมและเสนอแนวทางปรับเปลี่ยน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพส่วนบุคคล (Human Skill) และศักยภาพของกลุ่ม

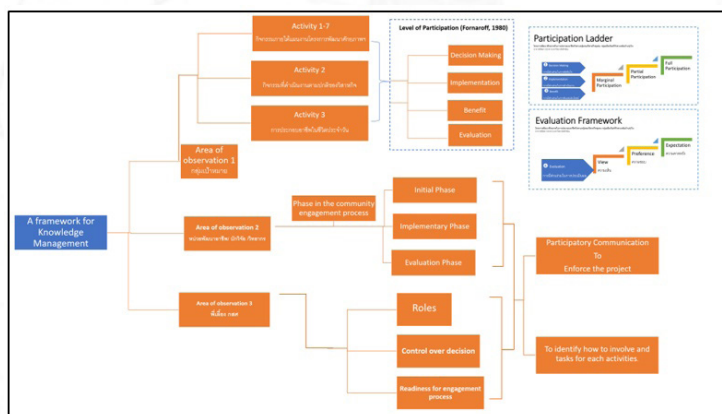
1. กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน
2. หน่วยพัฒนาอาชีพ / แกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรม
3. กลุ่มครอบครัว/ เยาวชนบุตรหลานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูล ด้วยเครื่องมือแบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วม (Observational Checklist) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อประเมินผลในระหว่างการทำนิตกิจกรรมและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการวัดความเปลี่ยนแปลงของชุมชน และใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการวัดทั้งการเปลี่ยนแปลง และวัดศักยภาพในการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยใช้คณะผู้ประเมินจากภายนอก (ซึ่งไม่ใช่ นักวิจัยและนักพัฒนา และไม่ใช่แหล่งทุน) ในการทำสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินความเปลี่ยนแปลงและศักยภาพของชุมชน นำมาทวนสอบกับความเห็นของทีมพี่เลี้ยง กศศ.ที่ได้ประเมินไว้ในระบบอย่างเป็นอิสระ

วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมตามธรรมชาติ (Natural Observation) โดยตัวผู้วิจัยซึ่งอยู่ในบทบาทของผู้รับผิดชอบโครงการ ใช้วิธีการร่วมสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด “Design Thinking” และทฤษฎีการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ของ Fornaroff (1980) ผสานกับหลักการ Participation ladder 3 ระดับขั้น สามารถสรุปเป็น “Conceptual Framework” ได้ ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพของวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษา

บทความวิจัยฉบับนี้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 4 ประการคือ 1) ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนในการนำตนเองสู่เป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ 2) ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย 3) การเปลี่ยนแปลงในตัวกลุ่มเป้าหมายกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ภายใต้แผนงานและกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน 4) ผลกระทบทางสังคมและการนำไปใช้ประโยชน์

1. ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนในการนำตนเองสู่เป้าหมายการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยวิเคราะห์กลุ่มผลตามหลักการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ชุมชน (Understand) ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ 2 ประเด็นสำคัญ คือ ลักษณะทางสังคม (Sociographic Data) ความใส่ใจของชุมชนและศักยภาพในการพัฒนาตนเองสู่เป้าหมาย

1.1 ลักษณะทางสังคม (Sociographic Data) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 กลุ่มเป้าหมายจำนวน 21 คนเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน ที่ได้ร่วมก่อตั้งและดำเนินการวิสาหกิจชุมชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน ในปี พ.ศ. 2562 โดยวิสาหกิจมีรายได้ต่อปีประมาณ 20,000 บาท และ 50,000 บาทตามลำดับด้วยสถานการณ์โควิด-19 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ประสบปัญหาได้รับผลกระทบทำให้ยอดจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ลดลง ยอดรายได้ที่มีไม่สามารถรองรับจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีได้ หน่วยพัฒนาอาชีพจึงได้เสนอขอทุนโครงการพัฒนาศักยภาพการจักสานคลุ้ม ฯ โดยมีเป้าหมายพัฒนาทักษะความสามารถพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และให้สามารถขยายกลุ่มเป้าหมายตอบสนองรองรับผู้ได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นอีก 29 รายในชุมชนบ้านทุ่งโน จึงรวบรวมเป็นกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้ได้จำนวนทั้งสิ้น 57 คน และได้ทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยมีข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจในระหว่างดำเนินโครงการ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนของกลุ่มเป้าหมาย

ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย	จำนวนคน
1. กลุ่มสมาชิกแรกเริ่มของวิสาหกิจฯ	14
2. กลุ่มแกนนำ (หน่วยพัฒนาอาชีพ)	7
3. กลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่เข้าร่วมโครงการฯ	29
4. กลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ขอเข้าร่วมโครงการฯ (หลังดำเนินโครงการมาแล้ว 4 เดือน)	31
รวม	57

ตารางที่ 2 อาชีพของกลุ่มเป้าหมาย

อาชีพ	จำนวนครั้งที่ 1 (คน) เริ่มต้นโครงการ	จำนวนครั้งที่ 2 (คน) ผ่านไป 4 เดือน	เปลี่ยนแปลง (คน)
1. แรงงานนอกระบบ (ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป)	13	0	-13
2. ผู้สูงอายุ	5	7	+2
3. ผู้ว่างงาน	1	3	+2
4. แรงงานนอกระบบ (เกษตรกรกรรม)	31	40	+9
5. แรงงานนอกระบบ (บริการ)	0	7	+7
รวม	50	57	+7

กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบในภาคเกษตรกรรม บางส่วนรับจ้างทำงานในสวนยางพารา สวนผลไม้ และไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง โดยกลุ่มเป้าหมายที่สมัครมาเพิ่มเติมในรอบที่สองนั้นทั้ง 7 คนเป็นแรงงานนอกระบบในภาคบริการ เนื่องจากในพื้นที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้าน

ท่งในนั้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีสถานที่พักประเภทรีสอร์ตและโฮมสเตย์ กลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มเติมมาล้วนเป็นลูกจ้างชั่วคราวที่ไม่ได้อยู่ในระบบสวัสดิการใด ๆ

ตารางที่ 3 รายได้และสัดส่วนหนี้สินของกลุ่มเป้าหมาย

รายได้รวมต่อเดือน	จำนวนคน	มีหนี้สินเล็กน้อย
1. ต่ำกว่า 3,000 บาท	3	0
2. 3,001 - 4,000 บาท	18	11
3. 4,001 - 5,000 บาท	9	9
4. 5,001 - 6,500 บาท	11	10
5. 6,501 - 8,000 บาท	2	0
6. 8,001 - 11,000 บาท	14	0
รวม	57	30

* หนี้สินจากการยืมชีพและไม่ถึงร้อยละ 25 ของรายได้รวมต่อเดือน

กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จำนวน 41 คน เป็นกลุ่มที่มีรายได้รวมต่อเดือนต่ำกว่า 6,500 บาทและในจำนวนนี้มีจำนวน 30 คน ที่มีหนี้สินซึ่งกลุ่มเป้าหมายประเมินตนเองว่าเล็กน้อย (หนี้สินจากการยืมชีพและไม่ถึงกึ่งหนึ่งของรายได้รวมต่อเดือนและสามารถจัดการหมุนวนชำระได้) ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายอีกจำนวน 16 คน เป็นผู้มียาได้รวมต่อเดือนระหว่าง 6,501 - 11,000 บาท แต่ได้ระบุว่าเป็นผู้มีหนี้สินเกินร้อยละ 50 ของรายได้รวมต่อเดือนของตนเอง และยังต้องชำระต่อเนื่องเป็นระยะยาว เมื่อพิจารณาจากข้อมูลอาชีพที่ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นอาชีพที่มั่นคงประกอบกับระดับรายได้ที่ต่ำ หรือแม้ในกลุ่มที่รายได้เกินกว่า 6,501 บาทต่อเดือนก็ไม่ใช่ว่าได้ที่เสถียรเพราะมาจากการประกอบอาชีพที่ไม่มั่นคง (แรงงานนอกระบบ) กลุ่มเป้าหมายของโครงการจึงเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2 ความใส่ใจของชุมชนและศักยภาพในการพัฒนาตนเองสู่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายมีศักยภาพในการต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความหมายทั้งในมิติคุณค่าและมูลค่า ผลิตภัณฑ์ จักสานคลุ้มของกลุ่มวิสาหกิจบ้านทุ่งในมีศักยภาพที่จะต่อยอดได้อีกมาก ด้วยความน่าสนใจของวัตถุดิบ คือ “คลุ้ม” ซึ่งเป็นพืชมีคุณค่าต่อระบบนิเวศ โดยเฉพาะผืนป่าต้นน้ำ ต้นทางของทรัพยากร นอกจากนี้การใช้ประโยชน์จาก “คลุ้ม” ยังเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ของพื้นที่ภาคใต้และชุมชนทุ่งใน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้ป่าเขาหลวงซึ่งเป็นป่าต้นน้ำที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ ทำให้มีศักยภาพในการสร้างเรื่องราว (Story Telling) เพื่อขยายการรับรู้ให้เกิดขึ้นในวงกว้าง เมื่อได้รับการต่อยอดด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการพัฒนานวัตกรรม (Innovative Development) ที่โครงการฯ เข้าไปดำเนินงานทำให้ “จักสานคลุ้ม” เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการขยายผลให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและมูลค่าได้ โดยมีความน่าสนใจในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ คือ คลุ้ม ซึ่งเป็นพันธุ์ท้องถิ่นหรือทรัพยากรธรรมชาติของภาคใต้ ที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ เนื่องจากคุณสมบัติของคลุ้มที่สามารถเจริญเติบโตร่วมกับต้นไม้ใหญ่ได้ ไม่ว่าจะเป็นในในพื้นที่ป่าหรือในสวนยางพารา และมีคุณสมบัติที่น่าสนใจ ทั้งในมิติของการใช้งานและประโยชน์ต่อระบบนิเวศภูเขา พืชคลุ้มมีอยู่ทั้งในพื้นที่ป่าโดยรอบและในพื้นที่อยู่อาศัย ในสวนยางพารา วิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งในจึงตั้งอยู่ในพื้นที่ “Supply Chain” ขนาดใหญ่

1.2.2 ภูมิปัญญา การใช้ประโยชน์จาก “คลุ้ม” และ “จักสาน” ซึ่งเป็นความรู้ความสามารถ และทักษะดั้งเดิมของชุมชนทุ่งใน ที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาจากรบรรพบุรุษ เป็นองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดต่อกันมาและทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันกันเหมือนเครือญาติอย่างเหนียวแน่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่มีคุณค่าควรได้รับการอนุรักษ์และถ่ายทอดต่อชุมชนรุ่นหลัง

1.2.3 วิถีชีวิต วิถีชีวิตของชุมชนทุ่งในมิติของความเป็นชุมชนคนต้นน้ำที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติ (ป่าต้นน้ำ) ได้อย่างยั่งยืน เป็นวิถีชีวิตที่มีความหมายเป็นเนื้อหาข้อมูลที่มีศักยภาพในการสร้างเรื่องราวที่สามารถถ่ายทอดสื่อสารให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งในให้น่าสนใจและมีคุณค่า ทั้งในมิติของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน โดยในพื้นที่ตั้งของชุมชนที่อยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติเขาหลวงนั้น

ทำให้มีทรัพยากรพืชพรรณที่หลากหลาย นอกจาก พืชคลุม ยังมีดอกหญ้า ไม้ไผ่ ใบไผ่ และอีกหลากหลายที่จะสามารถนำมาเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้ในอนาคต

1.2.4 ฐานทางประวัติศาสตร์และปราชญ์ชุมชน นอกจากฐานทรัพยากรพืชคลุมกับพื้นที่ป่า (Supply Chain) ขนาดใหญ่แล้ว พื้นที่บ้านทุ่งในยังมีฐานทางประวัติศาสตร์ของชุมชนที่ยาวนาน ตั้งแต่เรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาเกี่ยวกับคลองกลาย ศาลาพ่อท่านกลายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ ประวัติศาสตร์ของแก่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องกตัญญูตาของชุมชน อาทิ “แก่งย่านัด กับ คำสาปแช่งของมารดาต่อบุตรชายผู้กตัญญู” รวมถึงประวัติศาสตร์การเป็นแหล่งทำเหมืองแร่ และเป็นเส้นทางเดินเท้าออกสู่ทะเลและการค้าสำเภาในยุคก่อน ฐานทางประวัติศาสตร์ที่เข้มแข็งนี้เอื้อประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างกระบวนการสื่อสารการตลาดเป็นเรื่องราว “Story Telling” นอกจากนี้ ปราชญ์ชุมชน เป็นอีกหนึ่งฐานทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชุมชนที่สามารถดึงจุดต่อยอดเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนได้เป็นอย่างดี อาทิ คุณยายปุก ผู้มีเรื่องเล่ามากมายของชุมชน ลุงนง นักสานคลุ้มวัยชรา (80 ปี) หรือ คุณตาคราม ผู้มีฝีมือด้านการจักสาน หวายและการทำไม้กวาดดอกหญ้าและอีกหลายท่าน ปราชญ์ชุมชนเหล่านี้เป็นผู้มีความสามารถและเป็นที่เคารพนับถือของผู้คนในชุมชน สามารถเป็น “หัวใจสำคัญ” ในการสื่อสารสร้างเรื่องราวของชุมชนบ้านทุ่งใน และมีศักยภาพที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือเป็นวิทยากรของชุมชน ฐานทางประวัติศาสตร์และปราชญ์ชุมชนที่เข้มแข็งของชุมชนบ้านทุ่งในจะมีส่วนส่งเสริมการสร้าง “Brand” ของวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งในช่วยพัฒนาศักยภาพในการสื่อสารการตลาดได้

1.2.5 ความเข้มแข็งของระบบเครือข่าย ชุมชนบ้านทุ่งใน เป็นชุมชนเก่าแก่และเป็นเครือข่าย มีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากชุมชนอื่นอยู่บ้างในยุคเก่าก่อน (เกินกว่า 50 ปีในยุคสมัยการทำเหมืองแร่) ผู้คนในชุมชนจึงมีความสนิทสนมกลมเกลียวในลักษณะเครือข่าย ส่งผลให้ยึดมั่นในค่านิยมและประเพณีเพื่อผسانและรักษาความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน อาทิ การเคร่งครัดต่อการร่วมพิธีกรรมทางศาสนา งานบวช งานแต่ง งานศพ ซึ่งเป็นงานประเพณีที่สะท้อนความเหนียวแน่นของระบบเครือข่ายเป็นอย่างดี บ้านทุ่งในจึงเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามัคคี คุณลักษณะนี้ส่งผลทั้งด้านดีที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก แต่ในทางตรงข้ามสามารถเป็นอุปสรรคต่อระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมที่มีระยะ

โครงการสั้น เพราะอาจได้รับผลกระทบจากงานตามประเพณีที่ไม่สามารถกำหนด
กะเกณฑ์เวลาล่วงหน้าได้ อาทิ งานศพ โดยชุมชนจะหยุดกิจกรรมทุกอย่างเพื่อไป
ร่วมงาน

2. ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ความเปลี่ยนแปลงที่
เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการจักสานคลุ้มมีทั้งสิ้น
5 ประการดังนี้

2.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้ม บ้านทุ่งในมีรายได้จากการผลิต
สินค้าเพิ่มมากขึ้น จากเดือนละ 4,000 - 6,000 บาทเป็น เดือนละ 10,000 - 15,000
บาท

2.2 รายได้ของกลุ่มถูกจัดแบ่งเป็นสัดส่วนหลังจากหักต้นทุน ซึ่งรวมถึง
ค่าแรงของผู้จักสานได้แล้วจะเหลือกำไรประมาณร้อยละ 15 ถูกเก็บเข้าสู่บัญชีกลุ่ม
ซึ่งไม่เคยถูกจัดแบ่งส่วนค่าการตลาดอย่างชัดเจน หลังการวิจัยกลุ่มได้จัดแบ่งส่วน
ค่าการตลาดเก็บไว้ร้อยละ 10 ทำให้กลุ่มมีความคล่องตัวในการขับเคลื่อนทำงาน
มากขึ้น ด้วยสถานการณ์โควิดจึงทำให้ยอดการขายค่อนข้างคงที่ ลูกค้านิยมและ
โทรสอบถามมากขึ้นแต่ตัดสินใจซื้อน้อยลงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับหน่วย
พัฒนาอาชีพ

2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งในเดิมมีระบบใน
การบริหารจัดการสื่อสารการตลาดและการค้าขายบนออนไลน์ ผ่านเพจจักสาน
คลุ้มบ้านทุ่งใน ที่มีเจ้าหน้าที่ประสานงานของหน่วยงานมูลนิธิไทยรักษ์ป่าเป็นผู้ดูแล
เมื่อเข้าสู่การดำเนินงานร่วมกับโครงการวิจัย เกิดการอบรมและให้ความรู้รวมทั้ง
ดึงสมาชิกของกลุ่มสามารถดำเนินการด้านการสื่อสารได้มาอบรมแบบ “Learning
by doing” และให้สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้การมีส่วนร่วมแชร์ข้อมูล การติดต่อหาก
เพื่อให้เกิดการสืบค้นมาถึงตัวผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และกลายเป็นช่องทางหลักในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่ม
มากขึ้น

2.4 กลุ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักจากงานประชาสัมพันธ์
ภายใต้กิจกรรมของโครงการ เกิดการสนับสนุนจากเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งใน
ระดับจังหวัดและในระดับประเทศ มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น
ได้แก่สำนักงานพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนและผลักดันขึ้นจดทะเบียน
โอท็อป มหาวิทยาลัยในพื้นที่นำเข้าสู่โครงการวิจัย U2T เป็นต้น

2.5 เกิดการสร้างต้นแบบเครื่องผ่าคลุ้มที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจักสานให้รวดเร็วขึ้น จากเดิมที่ต้องใช้แรงงานคนในการผ่าเส้นคลุ้มซึ่งมีผู้สามารถทำได้เฉพาะช่างชำนาญการเพียง 1 ราย การสร้างเครื่องต้นแบบช่วยให้ผ่าได้รวดเร็วขึ้น แต่ยังไม่สามารถระบุค่าประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจนด้วยอยู่ระหว่างการพัฒนาต่อยอดเพิ่มเติม

3. การเปลี่ยนแปลงในตัวกลุ่มเป้าหมายกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ภายใต้แผนงานและกิจกรรมของวิสาหกิจ

3.1 ด้านการเรียนรู้ (เช่น ทักษะด้านเศรษฐศาสตร์ครัวเรือน, การวางแผนชีวิต, การเรียนรู้ตลอดชีวิต) กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่ดีต่อตัวการพัฒนาอาชีพโดยใช้การพัฒนากระบวนการในตนเอง และการมุ่งผลักดันวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มไปสู่เป้าหมาย โดยปรากฏข้อมูลยืนยันจากการสัมภาษณ์เดี่ยวโดยผู้ประเมิน ดังนี้

3.2 ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม จากผลการสังเกตของผู้วิจัยตลอดการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพบว่า กลุ่มเป้าหมายกล้าแสดงออกมากขึ้น และเชื่อมั่นในตนเอง กล้าสะท้อนคิดและปฏิเสธ

ก่อนการดำเนินโครงการ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะมีลักษณะของ "Passive Audience" ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาของกิจกรรมมากนัก แม้จะมีความคิดเห็นก็ไม่กล้าแสดงออก แต่อยู่ในฐานะของผู้รับฟังและผู้ปฏิบัติตาม แต่เมื่อโครงการดำเนินกิจกรรมประเภทผลักดันกระบวนการ และผู้รับผิดชอบโครงการปรับวิธีการเป็นการมุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประสานงานกิจกรรมย่อย จัดประชุมแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ กลุ่มเป้าหมายจึงเริ่มขยับสู่การมีส่วนร่วมในระดับ "Partial Participation" และ "Full Participation" ในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น อาทิ การปรับเปลี่ยนวิธีการและระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาในช่วงสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 และ สถานการณ์น้ำท่วมจังหวัดนครศรีธรรมราชในเดือนธันวาคม 2563 ผู้รับผิดชอบโครงการและหน่วยพัฒนาอาชีพได้ปรับวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายด้วย 2 วิธีการ ดังนี้

3.2.1 การสร้างการมีส่วนร่วมแบบ "หุ้นส่วน" คือ ให้เป็นผู้ร่วมจัดการงบประมาณกิจกรรมย่อยต่าง ๆ ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกต้องรับผิดชอบร่วมกัน และพยายามผลักดันกิจกรรมให้ออกมาให้สำเร็จ

3.2.2 ผลักดันให้เกิดการประชุมแบบธรรมชาติของชุมชนโดย

ไม่มีหน่วยพัฒนาอาชีพ ชุมชนพูดคุยกันเองในกลุ่มเล็ก ๆ / การบอกเล่าความรู้สึก (สะท้อนคิด) มายังตัวกลางคือ ประธานวิสาหกิจ และ เภรัญญิก รวมถึงกรรมการคนอื่น ๆ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นความรู้สึกที่แท้จริงและเป็นจุดเปลี่ยนอย่างสำคัญในการพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยระดับการมีส่วนร่วม “Level of Participation (Fornaroff, 1980) และ “Participation Ladder” ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมการพัฒนา

Level of Participation (Fornaroff, 1980)	Participation Ladder		
	Marginal Participation	Partial Participation	Full Participation
Decision Making การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	- การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อแบบ Big Lot (กลุ่มเป้าหมายยังคงอยู่ภายใต้คำแนะนำของหน่วยงานสนับสนุนจากภายนอกที่เกี่ยวข้อง)	(ไม่มี)	- การยอมรับปฏิเสศ ให้เกิดการปรับปรุงนวัตกรรมเครื่องเลากลุ่มกึ่งอัตโนมัติ
Implementation การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	- ทั้ง 7 กิจกรรม - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาฝีมือด้านการจักสาน	- การประสานงานจัดกิจกรรมอบรมสัมมนา/ การจัดประชุม - กิจกรรมการสื่อสารการตลาด และ กิจกรรมพัฒนาทักษะทางบัญชีต้นทุน	- การเป็นนักวิจัย (นวัตกรรม) สำรวจพื้นที่ปลูกกลุ่มและกลุ่มตามธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน

Level of Participation (Fornaroff, 1980)	Participation Ladder		
	Marginal Participation	Partial Participation	Full Participation
Benefit การมีส่วนร่วมในการ จัดสรรผลประโยชน์	(ไม่มี)	(ไม่มี)	- การกำหนดราคา ขายผลิตภัณฑ์ การจัดสรรค่า ใช้จ่ายทางการ ตลาด/ค่าตอบแทน การทำงาน ด้านการตลาด
Evaluation	View	Preference	Expectation
การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	- การสะท้อนความ ต้องการเครื่องเหลา คัลัม	- การร่วมออกแบบ เครื่องเหลาคัลัมกึ่ง อัตโนมัติ - กิจกรรมประชุม กลุ่มย่อยเพื่อสร้าง “Requirement” เครื่องเหลาคัลัมกึ่ง อัตโนมัติ	- การสะท้อน คิดตอบรับและ ปฏิเสธ และตั้ง คำถามประเมิน รับเรื่องเมื่อ นวัตกรรมเครื่อง เหลาคัลัมกึ่ง อัตโนมัติ

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมการพัฒนาฝีมือจักสานนั้นยังคงอยู่ในระดับ “Marginal Participation” ตลอดระยะเวลาโครงการฯ ในขณะที่กิจกรรมสื่อสารการตลาด กิจกรรมพัฒนาทักษะทางบัญชีต้นทุนอยู่ในระดับ “Partial Participation” และพบว่ากิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในระดับ “Full Participation” นั้นจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการผลประโยชน์ “Benefit” ได้แก่ การกำหนดราคาขาย การจัดสรรค่าใช้จ่ายทางการตลาด (ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน) รวมถึงการยอมรับ ปฏิเสธ ให้เกิดการปรับปรุงนวัตกรรมเครื่องเหลาคัลัมกึ่งอัตโนมัติ

3.3 การยกระดับคุณภาพชีวิต (เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างไร)
โครงการได้ช่วยเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็น (Reskill) และเสริมทักษะในบริษัทใหม่

(Upskill) และยกระดับคุณภาพชีวิตภายในของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.3.1 ทักษะเฉพาะอาชีพ – การประกอบกรด้วยตนเองและปฏิบัติงานจริงในชุมชน ได้แก่ การฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านการจักสานในการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่และลวดลายต่าง ๆ

3.3.2 ทักษะการบริหารจัดการสำหรับศตวรรษที่ 21 – ความสามารถในการปรับตัว การใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารการตลาด และการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ได้แก่ การออกแบบและพัฒนาระบบการตลาดออนไลน์และการระบบการสั่งซื้อล่วงหน้า การพัฒนาเครื่องเหลาคลุ้ม

3.3.3 ทักษะชีวิตด้านเศรษฐศาสตร์ – การจัดทำบัญชี การออมรายรับ/รายจ่าย ได้แก่ การฝึกอบรมทักษะ การทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.3.4 ชุมชนมีศักยภาพในการต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความหมาย ทั้งในมิติคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ “จักสานคลุ้ม” ของกลุ่มวิสาหกิจบ้านทุ่งใน มีศักยภาพที่จะต่อยอดได้อีกมาก ด้วยความน่าสนใจของวัตถุดิบคือ “คลุ้ม” ซึ่งเป็นพืชมีคุณค่าต่อระบบนิเวศ โดยเฉพาะผืนป่าต้นน้ำ ต้นทางของทรัพยากร นอกจากนี้การใช้ประโยชน์จาก “คลุ้ม” ยังเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ของพื้นที่ภาคใต้และชุมชนทุ่งใน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้ป่าเขาหลวง ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ ทำให้มีศักยภาพในการสร้างเรื่องราว (Story Telling) เพื่อขยายการรับรู้ให้เกิดขึ้นในวงกว้าง เมื่อได้รับการต่อยอดด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการพัฒนานวัตกรรม (Innovative Development) ที่โครงการฯ เข้าไปดำเนินงาน ทำให้ “จักสานคลุ้ม” เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการขยายผลให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและมูลค่าได้

3.4 ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และสนับสนุนความสามารถของกันและกัน เกิด คุณภาพชีวิตภายใน - เกิด Self Esteem ที่จะเป็นแรงจูงใจและผลักดันไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มในอนาคต

3.4.1 ผู้สืบทอดงานจักสานคลุ้มคนสำคัญ หรือเป็น "ใจสำคัญ" ของกลุ่ม สามารถ Upskill ของตนเองจากช่างผู้ชำนาญงานจักสาน ไปสู่การเป็นวิทยากร มีความสามารถในการถ่ายทอด การสอนได้

3.4.2 Admin เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองสู่การเป็นนักขายได้และสามารถบริหารเพจได้และเป็นช่องทางหลักในปัจจุบัน

4. ผลกระทบทางสังคมและการนำไปใช้ประโยชน์

4.1 ครอบคลุม: ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับครอบครัว มาปรากฏชัดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นบุตรหลานของกลุ่มเป้าหมาย ที่มาร่วมทำกิจกรรมด้วย และเป็นไปด้วยดี (เกินกว่าที่คาดหมายไว้) เป็นข้อสังเกตว่า การทำกิจกรรมครั้งนี้มีส่วนร่วมกันทั้งครอบครัว

4.2 ชุมชน

4.2.1 วิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มได้รับการตอบรับจากชุมชน รอบข้างดีมากขึ้น

1) กลุ่มมีชื่อเสียงมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมโครงการของ กสศ.ครั้งนี้ ทำให้ชุมชนมองเห็นว่าได้สร้างประโยชน์และชื่อเสียงให้กับชุมชน บ้านทุ่งโน และอำเภอนบพิตำ ด้วย

2) ชุมชนมองเห็นประโยชน์ของงานจักสานคลุ้มมากขึ้น มีโรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลลิงชัน อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช นำนักเรียนมาเยี่ยมชมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน

3) การเปลี่ยนท่าทีของกลุ่มผู้นำชุมชนบางส่วนซึ่งเคย ปฏิเสธ (ไม่ให้ความร่วมมือมากนักเมื่อมีการเชิญร่วมกิจกรรมของกลุ่ม) มาแสดงท่าที ยอมรับโดยการนำเรื่องราวของกลุ่มไปสื่อสารในที่ประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน บ่งบอก ความภูมิใจว่าเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน

4) จากกิจกรรมที่ 8 มีการเปิดรับสมาชิกผู้ประสงค์ให้ใช้ พื้นที่ตัดคลุ้มและปลูกคลุ้ม มีผลตอบรับอย่างดีจากสมาชิกในชุมชน ขยายจากหมู่ 8 ไปสู่หมู่ 6 และ 7 ด้วย

4.2.2 มีหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ประสงค์จะสนับสนุน กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโนหลายหน่วยงาน พัฒนาชุมชนได้ ชักชวนให้กลุ่มจดทะเบียนผลิตภัณฑ์โอท็อป และทางกลุ่มได้เริ่มต้นเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการเข้าสนับสนุนของสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราชร่วมด้วย

อภิปรายผล

โครงการ “การพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งโน” เป็นโครงการเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สามารถพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโนได้ ทั้งด้านการนำตนเองสู่เป้าหมายการพัฒนาทักษะอาชีพ เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวกลุ่มเป้าหมายด้านการมีส่วนร่วม และสามารถสร้างผลกระทบในระดับสังคมได้ สามารถพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งโนได้ กลุ่มมีรายได้สูงขึ้นร้อยละ 80 แม้จะยังไม่สามารถขยายจำนวนคนที่สามารถจักสานจนขายได้ให้มีจำนวนมากขึ้น แต่ยังคงเป็นทักษะการจักสานในลวดลายพื้นฐาน และยังอยู่ในการดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องต่อไป ข้อคิดเห็นสำคัญร่วมกันประการหนึ่งของหน่วยพัฒนาอาชีพและทีมพี่เลี้ยงภาคใต้ของ กสศ. คือ งานจักสานคลุ้มเป็นงานศิลปะที่มีความยากและต้องอาศัยความรัก อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการขยับความสามารถของกลุ่มเป้าหมายไปอย่างต่อเนื่อง ในช่วงแรกของการดำเนินการเป็นการจัดรูปแบบการพัฒนาแบบอบรม (Classroom Learning) เมื่อนักวิจัยสังเกตว่าความสนใจ และความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายน้อยกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดพื้นที่ รูปแบบของเนื้อหา ที่ตนเองต้องการเรียนรู้ เกิดเป็นการฝึกพัฒนาแบบ Learning by doing เปลี่ยนสถานที่กลับมาสู่พื้นที่ทำงานจักสานในชุมชน เกิดการปรับประยุกต์ทั้งวิธีการและจำนวนกลุ่มเป้าหมายในแต่ละครั้ง นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ กิจกรรมครั้งนี้ได้จุดประกายการขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่เยาวชนซึ่งจะเป็นกลุ่มที่สามารถสืบทอดภูมิปัญญาและกิจกรรมการขายการสื่อสารตลาดให้สอดคล้องกับการตลาดยุคใหม่ได้ในอนาคต และเกิดการขยายผลความสามารถของช่างชำนาญการจักสานไปสู่การเป็นวิทยากร (Upskill) การขยายผลจากกลุ่มผู้สูงอายุไปสู่กลุ่มเยาวชน และมีเห็นทิศทางการขยายตัววิสาหกิจไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญของชุมชนบ้านทุ่งโนได้ในอนาคตอีกด้วย

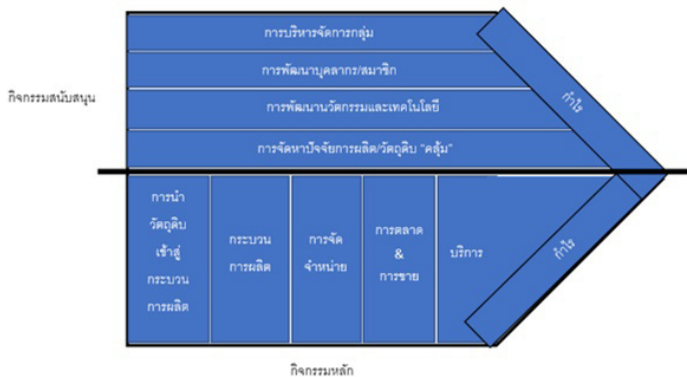
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1. แนวทางการขยายผลและการต่อยอดผลิตภัณฑ์จักสานกลุ่ม

ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค ด้วยแนวคิดห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) การเชื่อมโยงกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพ ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกันเฉพาะการศึกษาดูงานเท่านั้น แต่สามารถเชื่อมโยงกันในเชิงเศรษฐกิจ ได้ด้วยการวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) ซึ่งหมายถึง การพิจารณาถึง กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับปัจจัยการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการนำวัตถุดิบ ป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิต กระบวนการ จัดจำหน่าย กระบวนการจัดส่งสินค้าสู่ผู้บริโภค และกระบวนการบริการหลังการขาย เพื่อแสวงจุดร่วมและสว่นจุดต่างในการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์จักสานกลุ่มหรือ ผลิตภัณฑ์จักสานอื่นๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น ในอำเภอลานสกา อำเภอร่อนพิบูลย์ และในพื้นที่ภาคใต้ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจักสานต้นคลุ้มบ้านวังตง ต.นาทอน อ.ทุ่งหว้า จ.สตูล โดยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แบ่งขอบเขตของกิจกรรม แล้วส่งต่อคุณค่าในแต่ละช่วงต่อกันไป เพื่อให้เกิดเป็นห่วงโซ่คุณค่า หรือการสร้างคุณค่าหรือประโยชน์อื่น ๆ มาประกอบกันให้เป็นประโยชน์สุดท้ายที่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายต้องการ โดยพิจารณาจากกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนว่าสามารถช่วยให้ได้เปรียบด้านต้นทุน เพิ่มความสามารถในการสร้างความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งได้หรือไม่ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนของกิจกรรมได้เป็นอย่างดี เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ได้ทำงานส่งเสริมซึ่งกันและกัน และทำงานเป็นเครือข่ายกัน หากพิจารณาถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานกลุ่มบ้านทุ่งโน สามารถเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนจักสานกลุ่ม หรือกลุ่มจักสานอื่น ๆ ได้ อาทิ

- การจัดหาปัจจัยการผลิต/วัตถุดิบ “คลุ้ม” ร่วมกัน
- การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกัน เพื่อยกระดับกระบวนการผลิต
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในระดับ พัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม / การพัฒนาบุคลากร/ การกระบวนการผลิต เช่น รูปแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลาย

ภาพที่ 4 ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) ของกลุ่มวิสาหกิจจักสานคลุ้ม

2. พัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม เพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการเติบโตของกลุ่มในอนาคต

ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งการต่อยอดและขยายผลโครงการการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้ม ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน ควรพิจารณาถึงการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้พัฒนากลุ่มให้มีทักษะในการบริหารจัดการ และเป็นผู้ประกอบการที่มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น โดยนำหลักการการบริหารจัดการมาประยุกต์ใช้ เพื่อจัดทำวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) กลยุทธ์ (Strategy) เป้าหมาย ตัวชี้วัด (KPI) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ทั้งระยะยาว ระยะกลาง และระยะสั้น โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม (Participation) อาศัยความเป็นผู้นำของประธานกลุ่ม และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก “ร่วมกันพัฒนาแผนงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งในอย่างมีส่วนร่วม” โดยคัดเลือกประเด็นที่กลุ่มให้ความสำคัญจัดทำก่อน อาทิ ด้านรายได้และการเข้าถึงแหล่งทุน ด้านการตลาด การสร้างความแตกต่างและสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิก ด้านการจัดการความรู้ โดยมี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน โดยเฉพาะ

การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและพืชกลุ่ม การสานเครือข่าย เป็นต้น เพื่อให้การขับเคลื่อนกลุ่มเป็นไปอย่างมีทิศทางชัดเจน และสามารถวัดผลความสำเร็จได้ที่สำคัญ คือ ตั้งอยู่บนคุณธรรมจริยธรรมที่กลุ่มยึดถือร่วมกัน และควรจัดให้มีการสื่อสารระหว่างสมาชิกอย่างต่อเนื่องทั่วถึง เพื่อให้สมาชิกรับทราบถึงความเคลื่อนไหวของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ อันจะก่อให้เกิดเป็น “พลังกลุ่ม” ที่มาจากการร่วมกันวางแผน ดำเนินงาน และรับผิดชอบผลสำเร็จร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการจัดการชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเติบโตของกลุ่มในอนาคต ตัวอย่างการจัดการกลุ่ม อาทิ

- การจัดทำฐานข้อมูลสมาชิกของกลุ่ม โดยแบ่งตามความสนใจและความถนัด เช่น ฝ่ายบริหารจัดการ ฝ่ายผลิต ฝ่ายสื่อสาร ฝ่ายการตลาดและเครือข่าย โดยแต่ละฝ่ายสามารถมีสมาชิกได้มากกว่า 1 คน เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่ม และทดแทนกันได้เมื่อสมาชิกคนใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

- การรับสมาชิกกลุ่มที่เป็นเยาวชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับคนรุ่นใหม่ โดยอาจให้มีส่วนร่วมในงานที่เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยี เช่น ฝ่ายสื่อสาร ฝ่ายการตลาด เป็นต้น

- การใช้แนวคิดในการแบ่งหน้าที่กันทำ เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต ตั้งแต่การเลือกพันธุ์ต้นกล้าที่พอเหมาะกับการนำมาทำเครื่องจักสาน การตัด การตากแห้ง การเหลาเป็นซี่ การขึ้นโครง การจักสานชิ้นลาย การถักขอบ โดยอาจแบ่งเป็น ประเภทนั่งงานประณีต ประเภทงานเร็ว และประเภทมือใจอยากทำ

3. เชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจในระดับชุมชน และพัฒนาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

ด้วยต้นทุนทางสังคมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน โดยเฉพาะต้นทุนคุณค่า ภูมิปัญญา ทรัพยากรดินน้ำป่า และต้นทุนเครือข่าย ที่มีทั้งหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบพิตำ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า สก.บพิตำ หน่วยกู้ชีพ สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 อุทยานแห่งชาติเขาลงสกล้านการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ และหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการค้า และความก้าวหน้าทางวิชาการที่สามารถ

หนุนเสริมความยั่งยืนให้กลุ่มวิสาหกิจฯ และเป็นโมเดลตัวอย่างของการใช้ฐานทรัพยากรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฐานภูมิปัญญาชุมชน ฐานองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาสานกันเพื่อการพัฒนาศักยภาพที่ยั่งยืนของชุมชน (ใส่งานวิจัยเรื่องเครือข่ายกับการส่งผลต่อวิสาหกิจชุมชนฯ)

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าวิสาหกิจชุมกลุ่มจักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพที่จะเติบโตในตลาดจักสานระดับพรีเมียมได้ และมีความเข้มแข็งในหลากหลายมิติดังได้กล่าวไว้ข้างต้น จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่ม การเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สามารถต่อยอดขยายผลโครงการได้ โดยสามารถพิจารณาจากประเด็นความน่าสนใจของโครงการ และผลิตภัณฑ์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้แก่ การให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) การสร้างเรื่องราว (Story Telling) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการพัฒนานวัตกรรม (Innovation Development) และพัฒนาไปสู่การขอรับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อยกระดับกระบวนการผลิตให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น เป็นการสร้างแรงกระตุ้นและสนับสนุนชุมชนให้ทำผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยการได้รับเครื่องหมายรับรอง จะนำมาซึ่งการได้รับแรงสนับสนุนในด้านอื่นๆตามมา เช่น ด้านการตลาด การเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งยังเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อยกระดับให้มีการปรับปรุงการผลิตให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจชุมชน และเป็นการส่งเสริมด้านการตลาด ให้เป็นที่ยอมรับและเพิ่มความเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ

2. เพิ่มการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และพิจารณากลยุทธ์การเจาะตลาดเฉพาะ

การสื่อสารการตลาดแบบ Niche Market เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับวิสาหกิจชุมชนจักสานคลุ้มบ้านทุ่งในที่ขยายธุรกิจได้อย่างจำกัดและเติบโตได้ไม่เร็วนัก เนื่องจากสินค้ามีลักษณะเฉพาะเจาะจงและอยู่ระหว่างพัฒนา การบริหารจัดการและฝึกฝนทักษะให้กับสมาชิกกลุ่ม แต่ในขณะเดียวกัน ก็สอดคล้องกับ

ความสามารถในเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และความน่าสนใจของงานจักสานกลุ่ม ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ ยังมีข้อดีอีก 3 ประการที่ควรพิจารณา ดังนี้

- คู่แข่งน้อยราย เนื่องจากตลาดแบบ Niche Market ค่อนข้างเจาะจงสำหรับกลุ่มคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น จึงจะทำให้มีคู่แข่งน้อยราย และไม่มีคู่แข่งโดยตรง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การลดราคาเพื่อการแข่งขัน ซึ่งเป็นโอกาสที่จะทำให้มีกำไรสูงได้เช่นกัน

- มุ่งเน้นตรงจุด – Niche Market จะทำให้ธุรกิจสามารถมุ่งเน้นเรื่อง การสร้างสินค้าหรือบริการ และการสื่อสารทางการตลาดที่สามารถเข้าถึง และตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุดมากที่สุด

- สร้างสัมพันธ์ที่ดี – Niche Market สามารถสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างใกล้ชิด เมื่อสร้างสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มเป้าหมายแล้วจะทำให้เกิดการแนะนำหรือการบอกต่อไปยังบุคคลใกล้ชิดของกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน ซึ่งจะทำให้กลุ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น และได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจเดียวกันมากขึ้นอย่างก็ก็ตาม การเจาะกลุ่มตลาดแบบ Niche Market อาจทำให้กลุ่มเสียโอกาสในการพัฒนา จากการที่มีคู่แข่งน้อยราย อาจทำให้ไม่รู้ว่าจะต้องปรับปรุงในส่วนใดบ้าง ซึ่งจะทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาตนเองด้วยเช่นกัน จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ขนาดของตลาดและการสร้างกำไรให้ดีกว่าด้วยการยกระดับมาตรฐานฝีมือในการจักสานให้สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น กลุ่มจึงสามารถอยู่รอด เติบโต หรือสร้างกำไรได้

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2548). *ก้าวต่อไปของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2563). *วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน โครงการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพจักสานคลุ้มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานคลุ้มบ้านทุ่งใน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.eef.or.th/community-product/product-17/>.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2561). *แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(50), 169 - 186.
- เจริญเนตร แสงดวงแข. (2563). *ผลลัพธ์การสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตำบลหัวเขาอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา*. *วารสารศาสตร์*, 13(3), 40 - 83.
- ไพบรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2561). *Design thinking: learning by doing*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2565, จาก <http://resource.tcdc.or.th/ebook/Design.Thinking.Learning.by.Doing.pdf>.
- Fornaroff, A. (1980). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.
- Kasim, K. A. (2007). *Developing a Framework for identifying necessary skills needs for community engagement in the housing market renewal process*. Retrieved November 10, 2021, from [researchgate.net](https://www.researchgate.net/publication/312544441) standford D. school. (2021). Design Thinking Model.

แผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาโฮมสเตย์ บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

Business Plan for The Development of Homestay at Motha Village, Mae Usu Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province

วิลาลินี แซ่ว่าง¹ ชลดา กนกสกุลวงศ์² ยงยศ แซ่ม้า³ และ อังคณา ตาเสนา⁴
Wilasinee Saewang¹ Chonlada Kanoksakulwong² Yongyos Sae-ma³
Angkana Tasena⁴

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. จังหวัดกำแพงเพชร 62000¹

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. จังหวัดกำแพงเพชร 62000²

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. จังหวัดกำแพงเพชร 62000³

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. จังหวัดเชียงใหม่ 50210⁴

Accountancy Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet 62000 Thailand¹

Accountancy Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet 62000 Thailand²

Accountancy Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet 62000 Thailand³

Business Administration, Faculty of Economics, Maejo University, Chiang Mai 50210 Thailand⁴

*Corresponding Author E-mail: tasena.nuna@gmail.com

(Received: March 24, 2022; Revised: June 2, 2022; Accepted: June 30, 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนธุรกิจโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 4 คน โดยเป็นวิจัยผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์แปลความลักษณะเชิงพรรณนารวมถึงการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาผลการศึกษาการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรม บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก พบว่า

การประเมินศักยภาพโฮมสเตย์บ้านมอทะ อยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีผล การประเมินมากที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรม เนื่องจากบ้านมอทะ มีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่นที่ชัดเจน และด้านที่มีผลการประเมิน น้อยที่สุด คือ ด้านประชาสัมพันธ์ เนื่องจากโฮมสเตย์ บ้านมอทะเป็นโฮมสเตย์ที่ เปิดใหม่ ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว สำหรับ การจัดทำแผนธุรกิจ พบว่า โฮมสเตย์บ้านมอทะมีบ้านพักให้บริการ จำนวน 4 หลัง มีบริการจุดกางเต็นท์ และมีการนำผลผลิตที่ปลูกเองมาใช้ประกอบ อาหาร นอกจากนี้โฮมสเตย์ยังมีศูนย์เรียนรู้การทอผ้า และการสานไม้กวาด ดอกหญ้าเพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ในส่วนของ การวิเคราะห์ปัจจัยของธุรกิจประกอบด้วย จุดแข็ง คือ การให้บริการลูกค้า อบอุ่นเป็นกันเอง มีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จุดอ่อน คือ โฮมสเตย์กำลังเปิดบริการ ยังไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว และ ยังไม่มีสื่อหรือโฆษณาที่แนะนำการท่องเที่ยวของชุมชนที่แพร่หลายโอกาส คือ ผู้คนหันมาสนใจธรรมชาติมากขึ้น ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยและอุปสรรค คือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีส่วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยตรง หากเกิดสภาพอากาศแปรปรวน จะทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักไม่สามารถออกไปชมแหล่งธรรมชาติได้ นอกจากนี้ธุรกิจมี การวางแผนเป้าหมายระยะสั้น คือ การสร้างสื่อออนไลน์ของตัวเองและเป็น สถานที่พักผ่อนที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ ในส่วนของเป้าหมาย ระยะยาว คือ การรักษากลุ่มลูกค้าและสร้างแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมให้แก่ักท่องเที่ยว โดยธุรกิจมีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ระดับ ปานกลางขึ้นไปที่ชอบการพักผ่อนแบบใกล้ชิดธรรมชาติ มีความชอบสัมผัสวิถี ชีวิตวัฒนธรรมชุมชน มองหาประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างไปจากเดิม โดยโฮม สเตย์บ้านมอทะ มีรายได้จากการให้บริการ 345,600 บาทต่อปี โดยมีต้นทุนใน การดำเนินงานทั้งสิ้น 134,400 บาทต่อปี แยกเป็นต้นทุนวัตถุดิบ 76,800 บาทต่อ ปี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 57,600 บาทต่อปี ทำให้มีกำไรเท่ากับ 178,381 บาทต่อปี

คำสำคัญ: การพัฒนา การท่องเที่ยว วัฒนธรรม โฮมสเตย์

Abstract

This research study aimed to develop a homestay business plan for Baan Mo Tha, Mae Usu Sub-district, Tha Song Yang District, Tak Province. The sample group used in this study was the homestay group at Baan Mo Tha, Mae Usu Sub-district, Tha Song Yang District, Tak Province. The group consisted of four people, by mixed methods research. The tools used in the study were questionnaires and group discussions. The data were analyzed and interpreted as descriptive characteristics and content analysis.

The results of the homestay development study for tourism are based on the cultural capital, Baan Mo Tha, Mae Usu Sub-district, Tha Song Yang District, Tak Province. There is an assessment of Baan Mo Tha homestay's potential good level. The aspect that had the most evaluation results appeared to be culture because the house had a distinct identity, culture, and traditional local way of life. The element that has the most negligible evaluation results was found to be public relations. Baan Mo Tha homestay is a newly opened homestay without the advertisement. For the business plan preparation, it was found that the Baan Mo Tha homestay had four houses available. There is a tent service. Organic products that were grown in the community were used for cooking. The homestay also had a weaving learning center. The weaving brooms course was available for tourists to learn and experience the community's way of life. From analysis, there were weak points of the homestay. The homestay was newly opened for a service that is not less popular. The homestay was lack of media or advertisements to promote the homestay to the community. The opportunity was that people were increasingly interested in nature, making natural attractions more popular. An obstacle was that nature tourism directly affected the spirit to have deteriorated, which caused

climate change. It will make tourists who stay in the area cannot go out to see nature. In addition, the business has a short-term goal of creating its online media to be a vacation destination for nature lovers. The long-term goal is to retain customers and create a cultural learning center for tourists. The business has targeted target customers who are middle-income tourists and the higher income who enjoy relaxing nature and have a passion for experiencing a new way of life and culture in the community. The homestay at Baan Mo Tha business gained an income of 345,600 baht per year, with a total operating cost of 134,400 baht per year. Raw materials separately cost 76,800 baht per year, and operating expenses cost 57,600 baht per year, resulting in 178,381 baht per year.

Keywords: Development, Tourism, Culture, Homestay

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมากเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเกิดแรงกระตุ้นการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นโฮมสเตย์ถือว่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่จะช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการให้เข้า โฮมสเตย์มีส่วนทำให้บุคคลหรือครอบครัวผู้ให้เข้ามีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสถานที่เสริมสร้างความรู้ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ของคนในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนไม่ต้องออกไปทำงานยังต่างถิ่น (กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา, 2554)

การท่องเที่ยวในชุมชนหรือการท่องเที่ยวในชนบทเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่มองเห็นว่าชุมชน หรือคนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น น้ำตก ภูเขา วัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีชีวิต ชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืนของชุมชนและส่งเสริมให้ท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริมของชุมชน โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่พาสัมผัสวิถีชีวิตชนบท

โฮมสเตย์ (Home Stay) ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวสามารถพักร่วมกับเจ้าของบ้าน ซึ่งใช้บ้านเป็นศูนย์กลางโดยเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนเข้าด้วยกัน ทั้งนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตด้วยความเต็มใจพร้อมทั้งจัดที่พักและอาหาร การนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยได้รับคำตอบแทนตามความเหมาะสม (ธาริดา สุกุลรัตน์, 2559: 1 - 2)

จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสองของภาคเหนือรองจากเชียงใหม่ (สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดตาก, 2563) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขาทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งภูเขา ถ้ำ ป่า หุบเขาทั้งเล็กและใหญ่ ที่สำคัญเป็นที่อยู่ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ เย้า อีเก้อ และลีซอ ทำให้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมธรรมชาติพร้อมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวแบบผจญภัย ไม่ว่าจะเป็น การล่องแพ การเดินป่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอุทยานแห่งชาติหลายแห่งที่ยังคงความสมบูรณ์ของป่าและธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช อุทยานแห่งชาติแม่เมย อุทยานแห่งชาติลานสาง และอุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ ตลอดจนมีน้ำตกที่นักท่องเที่ยวรักการผจญภัยและนิยมการล่องแก่งต้องมาเยือนสักครั้ง คือ น้ำตกทีลอซู และน้ำตกทีลอเร หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวแล้วต้องการหาที่พัก จังหวัดตากนั้นก็มียี่สิบสถานที่ให้เลือกพักมากไม่ว่า จะเป็น โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์

สำหรับโฮมสเตย์ในจังหวัดตากมีหลายแห่งที่น่าสนใจ เช่น แม่ไม้โฮมสเตย์ เป็นที่พักที่อยู่ติดริมแม่น้ำปิง เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวทุกท่านที่มีโอกาสมาใช้บริการได้รับประทานอาหาร และชมธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำไปพร้อมกัน ทุกที่ก็โฮมสเตย์เป็นที่พักอยู่ตรงข้ามน้ำตกธารารักษ์นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักสามารถเที่ยวชมน้ำตกพร้อมให้อาหารปลา และดอยมูเซอโฮมสเตย์เป็นที่พักที่มีอากาศเย็นสบายตลอดปี นอกจากนี้ยังมีสวนสตรอเบอร์รี่ที่สามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมและชิมรสชาติได้อีกด้วย

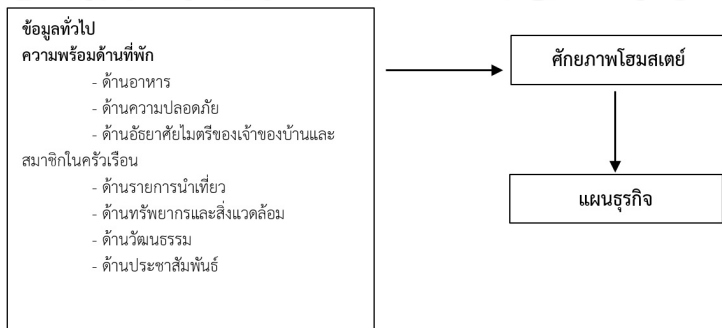
บ้านมอหะ ดาบิลแม่อุสุ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดตาก เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่มีแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โดยในหมู่บ้านมีทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามไม่ว่าจะเป็น วัดพระธาตุรัตนเจติยถ้ำแม่อุสุ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยรถส่วนตัวเพื่อ

ขึ้นไปกราบนมัสการพระธาตุด้านบนได้ วัดพระธาตุรัตนเจติยถ้ำแม่อุสุมีจุดชมทะเลหมอกที่สวยงาม และถ้ำแม่อุสุ (ปากกะญอ) เรียกถ้ำแม่อุสุว่า “ทีหนี่ปู” แปลว่า น้ำไหลเข้าไปในถ้ำมีเรื่องเล่าสืบทอดกันว่าเมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันพระจันทร์เต็มดวง ชาวบ้านจะได้ยินเสียงคนตรึงสนั่นหวั่นไหวในถ้ำเหมือนกับว่ามีงานเทศกาล อีกทั้งในชุมชนยังมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ปากกะญอ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีฝีมือการทอผ้าที่มีความปราณีตสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์ควรที่จะอนุรักษ์ไว้ ปัจจุบันเริ่มมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น ทำให้ทางหมู่บ้านมีการดำเนินการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาพักผ่อนและเรียนรู้วัฒนธรรมกิจกรรมที่มีในหมู่บ้าน จากเหตุผลดังกล่าว ทางชุมชนจึงได้มีการพัฒนาโฮมสเตย์ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพื่ออนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ชาวบ้านยังขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำธุรกิจ ทางผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนาด้วยการจัดทำแผนธุรกิจการพัฒนาธุรกิจโฮมสเตย์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปรวมทั้งสร้างความพร้อมให้ทางกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อีกทั้งก่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำแผนธุรกิจโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของโฮมสเตย์

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558: 2) ได้ให้ความหมายของโฮมสเตย์ไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท คือ บ้านพักที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนเป็นเจ้าของบ้าน และประชาชนหรือสมาชิกในครัวเรือนอาศัยอยู่ประจำ โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือสามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวได้พักชั่วคราวซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้องมีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควรอันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม และบ้านนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรม หรือสหกรณ์ที่ร่วมจัดกันเป็นโฮมสเตย์ในชุมชน โดยนักท่องเที่ยวเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้านได้และสมาชิกในบ้านมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น แก่นักท่องเที่ยว และพานักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นน้ำตก ขี่จักรยาน นั่งเรือ เดินป่า

ราชกิจจานุเบกษา (2555) ได้ให้ความหมายของโฮมสเตย์ไว้ว่า โฮมสเตย์หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้าน

ชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมา
ดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวน ไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่
เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร
อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตามบทนิยาม
คำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับ
กรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

กาญจนา สุคันธสิริกุล (2558: 21) ได้ให้ความหมายของโฮมสเตย์ไว้ว่า
โฮมสเตย์หมายถึง บ้านพักที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนเป็นเจ้าของบ้าน
และประชาชนหรือสมาชิกในครัวเรือนอาศัยอยู่ประจำ และบ้านนั้นเป็น
สมาชิกของกลุ่ม/ชมรมหรือสหกรณ์ที่ร่วมจัดกันเป็นโฮมสเตย์ในชุมชน
โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้านได้ ซึ่งสมาชิกในบ้านมี
ความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรม
อันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว และพานักท่องเที่ยวเที่ยวชมแหล่ง
ท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นน้ำตก ขี่จักรยาน นั่งเรือ เดินป่า
ศึกษาธรรมชาติ

สรุปได้ว่า โฮมสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยว
สามารถเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยสมาชิกในบ้านมีความยินดีและเต็มใจที่
จะรับนักท่องเที่ยว พร้อมถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นัก
ท่องเที่ยวและพานักท่องเที่ยวทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นน้ำตก ขี่จักรยาน นั่งเรือ
เดินป่าศึกษาธรรมชาติ

คุณสมบัติเบื้องต้นของโฮมสเตย์

คุณสมบัติเบื้องต้นของโฮมสเตย์ 10 ประการ (สำนักงานกองทุนสุขภาพ
เชียงใหม่, 2559) ได้แก่

1. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือการทำโฮมสเตย์เป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
2. มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้
3. นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับเจ้าของบ้านอาศัยโดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีชีวิตระหว่างกัน
4. สมาชิกในครอบครัวมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับผิดชอบนักท่องเที่ยว

ให้เข้ามาพักค้างแรม ในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้น แก่นักท่องเที่ยว

5. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี

6. บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

7. จำนวนหลังคาเรือนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโฮมสเตย์ อย่างน้อย 3 หลังคาเรือน

8. บ้านที่ขอรับการประเมินทุกหลัง ต้องมีเลขที่บ้าน ที่ออกโดยส่วนราชการ

9. ที่ตั้งของชุมชนหรือกลุ่มโฮมสเตย์ ต้องไม่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ยกเว้นจะได้รับอนุญาต

10. ดำเนินการจัดทำโฮมสเตย์ตามข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ของกรมการท่องเที่ยวมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย หมายถึง โฮมสเตย์ที่จัดบริการอยู่ในระดับมาตรฐาน 10 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการ นำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์ โดยมีกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558: 11 - 12) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก ประกอบด้วย ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน ที่พักที่นอนสะอาด และสบาย ห้องอาบน้ำ และห้องส้วมที่สะอาดมีดัดจริต มุมพักผ่อนภายในบ้านหรือชุมชน

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ ประกอบด้วย ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร มีน้ำดื่มที่สะอาด ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวมีความสะอาด

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และมีการจัดระบบดูแลความปลอดภัย

มาตรฐานที่ 4 ด้านธยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน

ประกอบด้วย การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย และการสร้างกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน

มาตรฐานที่ 5 ด้านรายการนำเที่ยว ประกอบด้วย มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน ข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยว และเจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นหรือประสานงานให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว

มาตรฐานที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง มีการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว แผนงานหรือมาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน และมีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน

มาตรฐานที่ 7 ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และการรักษาวิถีชีวิตชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ

มาตรฐานที่ 8 ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึกของฝากหรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว และมีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

มาตรฐานที่ 9 ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ ประกอบด้วย การรวมกลุ่มของชาวบ้าน คณะกรรมการกลุ่มโฮมสเตย์ มีกฎ กติกา วาระการทำงาน มีการจ่ายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ระบบการจองการลงทะเบียนและการมัดจำล่วงหน้า และมีรายละเอียดของค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน

มาตรฐานที่ 10 ด้านประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน และมีเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การจัดทำแผนธุรกิจ

แผนธุรกิจ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้ประกอบการใช้เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป้าหมายนี้อาจเป็นทั้งกำไร หรือความพึงพอใจอื่น ๆ นอกจากนี้ แผนธุรกิจยังถูกใช้เพื่อหาผู้ร่วมทุน หรือเสนอแก่สถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อใช้พิจารณาเงินกู้ได้ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559)

องค์ประกอบสำคัญของแผนธุรกิจที่ดี

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2553: 4 - 31) ได้ระบุองค์ประกอบสำคัญของแผนธุรกิจที่ดี ดังนี้

1. บทสรุปผู้บริหาร เป็นการสรุปรายละเอียดที่สำคัญทั้งหมดในแผนธุรกิจ ซึ่งจะเป็นการแสดงเฉพาะรายละเอียดหรือหัวข้อเฉพาะส่วนเนื้อหาที่สำคัญในแผนการบริหารจัดการ แผนการตลาด แผนการผลิต และแผนการเงิน การเขียนบทสรุปผู้บริหาร ควรเลือกเฉพาะประเด็นรายละเอียดสำคัญมีความกระชับและรัดกุม

2. ความเป็นมาของธุรกิจ ประวัติความเป็นมา หรือแนวคิดในการจัดตั้งธุรกิจ เป็นการแสดงรายละเอียดของความเป็นมาหรือเหตุผลในการจัดทำโครงการและสรุปผลการดำเนินการที่ผ่านมาของธุรกิจ เป็นการแสดงผลการดำเนินการที่ผ่านมาของธุรกิจ เพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินการของธุรกิจที่ผ่านมาว่ามี การเติบโตหรือมีผลการดำเนินการอย่างไร

3. บริการ คือ รายละเอียดการบริการ เป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ธุรกิจดำเนินการ เช่น ชนิดผลิตภัณฑ์หรือบริการ แบบผลิตภัณฑ์หรือบริการ ราคาขายแต่ละแบบ การบรรจุหีบห่อ ตราของสินค้า การให้บริการก่อนการขายและหลังการขาย

4. การวิเคราะห์อุตสาหกรรม และการวิเคราะห์ตลาด เป็นการวิเคราะห์สภาวะอุตสาหกรรม และสภาวะตลาด เป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจหรือสภาวะอุตสาหกรรม ส่วนแบ่งทางการตลาดที่เป็นการแสดงรายละเอียดของการแบ่งส่วนตลาดของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มทางการตลาด ตลาดเป้าหมาย ลักษณะลูกค้า สภาพการแข่งขัน คู่แข่งขัน รายละเอียดการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และ การวิเคราะห์ปัจจัยของธุรกิจ หรือ SWOT Analysis เป็นการแสดงรายละเอียดการวิเคราะห์สถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจ หรือการวิเคราะห์ปัจจัยของธุรกิจ

5. แผนบริหารจัดการ คือการแสดงรายละเอียด ข้อมูลธุรกิจ ได้แก่ ชื่อกิจการ ที่อยู่และที่ตั้งของกิจการ รายนามคณะกรรมการบริษัท อำนาจการลงนามผูกพันบริษัทของกรรมการ รายชื่อผู้ถือหุ้น หุ้นส่วน และสัดส่วนการถือครอง ประวัติของกรรมการ หรือผู้บริหาร แผนผังองค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณสมบัติของบุคลากรหลัก แผนงานด้านบุคลากรและค่าใช้จ่ายบุคลากรของธุรกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของธุรกิจ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ นโยบายการจ่ายเงินปันผลหรือ

ผลตอบแทน และแผนดำเนินการอื่น ๆ ของธุรกิจ เป็นการแสดงถึงแผนดำเนินการอื่น ๆ ของธุรกิจเพิ่มเติมในกรณีมีการวางแผนดำเนินการโดยเฉพาะหรือเป็นแผนการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการของธุรกิจ

6. แผนการตลาด เป็นเป้าหมายทางการตลาดที่แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับเป้าหมายทางการตลาดที่ธุรกิจดำเนินการอยู่และตั้งเป้าหมายไว้ การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กลยุทธ์ทางการตลาด จัดจำหน่าย กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด กิจกรรมหรือการดำเนินการทางการตลาด

7. แผนการบริการ คือ การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานประกอบการในการบริการ อุปกรณ์และเครื่องมือในการบริการ ข้อมูลการบริการ รายละเอียดผลิตภัณฑ์สินค้าที่ใช้ในการบริการ ขั้นตอนการบริการ แผนผังกระบวนการบริการ

8. แผนการเงิน การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับรายการการลงทุนในโครงการหรือธุรกิจ ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน ในกรณีที่กิจการที่ได้ดำเนินการมาแล้วให้ระบุถึงทรัพย์สินที่มีอยู่เดิมในกิจการ หรือจะนำมาใช้เพื่อการลงทุนใหม่ หรือลงทุนเพิ่มเติม สมมติฐานทางการเงิน เป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสมมติฐานต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของลูกค้า การเพิ่มขึ้นของรายได้ จากการขายหรือบริการ การเพิ่มขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิต เป็นต้น นโยบายทางการเงิน การประมาณการในการขายรายเดือน การประมาณการรายได้จากการขายสินค้า การประมาณการต้นทุนการบริการและสินค้าซื้อมาเพื่อการบริการ การประมาณการค่าใช้จ่ายในการบริหารและการขาย การจัดทำการประมาณการงบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบดุลและการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

9. แผนฉุกเฉินหรือแผนประเมินความเสี่ยง เป็นการแสดงแผนการป้องกันความเสี่ยง จากการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับธุรกิจ หรือแผนฉุกเฉินของธุรกิจต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นนั้น โดยเป็นการประเมินจาก แผนการบริหารจัดการ แผนการตลาด แผนการบริการ แผนการเงิน โดยอาจจะพิจารณากำหนดจากส่วนที่เป็นจุดอ่อนหรือปัญหาของธุรกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐานิกา เชียงทอง (2561) ได้ทำการศึกษาแผนธุรกิจบ้านนาโฮมสเตย์ ผลการศึกษาพบว่า บ้านนาโฮมสเตย์มีจุดเด่นในเรื่องการออกแบบที่พักโดยเป็นการผสมผสานระหว่างความสะดวกสบายและความดั้งเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่นได้

อย่างลงตัว การตกแต่งที่มีความเรียบง่ายให้เข้ากับวิถีชีวิตชนบทอีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่ผู้เข้าพัก บ้านนาโฮมสเตย์จึงเหมาะสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ แผนธุรกิจบ้านนาโฮมสเตย์ ครอบคลุมการวิเคราะห์ภาพรวมและแนวโน้มของธุรกิจโรงแรมและที่พัก และงานวิจัย ของจूरินทร์ หล่อวิรัชสุธี (2558) ได้ทำการศึกษาธุรกิจการจัดการความรู้ด้านการตลาดและการจัดทำแผนธุรกิจสำหรับกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ประเภทเครื่องจักสานผัดตบขวา พื้นที่ภาคกลางตอนบน พบว่า เป็นชาวบ้านที่เป็นแม่บ้านหรืออาชีพทำไร่ทำนาทำสวนที่อยู่ในละแวกเดียวกันที่ว่างเว้นจากงานหลักและฝึกฝนกันเอง ซึ่งทำให้กลุ่มชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจหรือมีความรู้ด้านการตลาด เนื่องจากมีหน้าที่ผลิตเพียงอย่างเดียว จึงรับรู้แต่เพียงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่เดิม ผู้นำกลุ่มพอจะมีความรู้ด้านการจัดทำแผนธุรกิจบ้างโดยได้รับการไปฝึกอบรมกับกรมพัฒนาชุมชนโดยเป็นการเข้าใจเพียงพื้นฐานในการจัดทำแผนธุรกิจว่าได้ทำขึ้นเพื่อใช้เป็นบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางการวางแผนธุรกิจอย่างเป็นระเบียบระบบเพื่อให้เป็นมาตรฐาน และอาจนำไปใช้ในการประกอบการติดต่อกับสถาบันการเงินต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยอีกหลายท่านที่ได้ศึกษา เช่น ธาธิดา สกุลรัตน์ (2559) ได้ทำการศึกษาเอกลักษณ์เพื่อหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าพักที่ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท มีความคิดเห็นว่าเอกลักษณ์ของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความโดดเด่นในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดดเด่นด้านลักษณะทางวัฒนธรรมงานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม และโดดเด่น ด้านประสบการณ์และความรู้สึก ด้านอรรถาธิบายมิติของเจ้าบ้านและสมาชิก กาญจนา สุคนธ์สิริกุล (2558) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า โฮมสเตย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีศักยภาพการตลาดบริการ ครอบคลุมตามกรอบมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย สำหรับปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดบริการของโฮมสเตย์ ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพของที่พักและบริการยังสู้กับเอกชนไม่ได้ การปรับราคาไม่สามารถทำได้ง่าย เนื่องจากมีราคาใกล้เคียงกับคู่แข่ง สถานที่ตั้งของกลุ่มโฮมสเตย์ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทการเดินทางไม่สะดวกในบางฤดูกาล ช่องทาง

ที่ใช้ในการติดต่อส่วนใหญ่ผ่านทางโทรศัพท์บางครั้งไม่สามารถติดต่อได้ การส่งเสริมการตลาดยังคงอาศัยหน่วยงานจากภาครัฐช่วยเหลือในการจัดทำใบปลิวและฝากเว็บไซต์ไว้กับหน่วยงานต่าง ๆ บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้และมีจำนวนไม่เพียงพอในการบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น และได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์สมาชิกควรมีการพัฒนาที่พิกให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ มองหาอัตลักษณ์ของกลุ่มเพื่อสร้างความแตกต่างด้านบริการ ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อให้มากขึ้น ควรเพิ่มป้ายบอกทางให้ชัดเจน ส่วนการส่งเสริมการตลาด ควรคิดราคาโดยรวมหลาย ๆ อย่างให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยว ควรหาทางร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อคงไว้ ซึ่งเอกลักษณ์และสามารถสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง และงานวิจัยของ ปานแพร เชาว์ประยูร (2556) ได้ทำการศึกษาการประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว แบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) บ้านเมืองขอนตาบลป่าไผ่อำเภอสนทรายจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนบ้านเมืองขอน ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่ไม่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและที่ผ่านมา ได้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เน้นในการเข้ามาดูงานยังเทศบาลตำบลป่าไผ่ จึงทำให้กลุ่มชาวบ้านมีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความพร้อมในการจัดการโฮมสเตย์เพื่อรองรับกับจำนวนของนักท่องเที่ยวและเพื่อขอมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยว แบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยที่ชุมชนจะต้องเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ และสร้างเครือข่ายกับชุมชน รอบข้างในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์มาจัดทำเพื่อประเมินความพร้อมในเข้าสู่มาตรฐานกิจกรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดไว้มาใช้ในการประเมินโฮมสเตย์บ้านมอทะ เพื่อให้ทราบถึงมาตรฐานของกลุ่มว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้เตรียมความพร้อมหรือการดำเนินการพัฒนาโฮมสเตย์ให้สามารถเข้าสู่มาตรฐานและได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำแนวคิดการจัดทำแผนธุรกิจมาจัดทำ

แผนธุรกิจกลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง เพื่อให้การดำเนินการธุรกิจมีคุณภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยเป็นการสัมภาษณ์จากสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายเป็นแบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม โดยพัฒนาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด แล้วจัดทำแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม โดยพิจารณาถึงเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดความมุ่งหมายในการวิจัยนำแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ถูกต้อง ของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ชุด และแบบสนทนากลุ่มที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผสมผสานระหว่างการเก็บรวบรวม ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจากแหล่งข้อมูลของพื้นที่และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการสอบถามและสนทนากลุ่มกับสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของโฮมสเตย์จากแบบสอบถามและการวิเคราะห์มาตรฐานโฮมสเตย์ด้วยวิธีการหาค่าความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย ด้วยการสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
2. การจัดทำแผนธุรกิจโฮมสเตย์ โดยการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องแผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาโฮมสเตย์ บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากสามารถสรุปผลได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ จำนวน 4 คน พบว่า สมาชิกเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 75) อยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50) มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 75) ในส่วนของอาชีพหลักรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานของรัฐ และผู้ประกอบการด้านการเกษตร สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 75) จำนวนห้องพักที่ให้บริการจำนวน 1 ห้อง (ร้อยละ 50) และ 2 ห้อง (ร้อยละ 50) และไม่มีประสบการณ์ให้บริการโฮมสเตย์ (ร้อยละ 100)

การประเมินศักยภาพโฮมสเตย์บ้านมอทะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) สามารถแสดงผลการประเมินได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพโฮมสเตย์บ้านมอทะ

การประเมินศักยภาพโฮมสเตย์บ้านมอทะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านวัฒนธรรม	4.88	มากที่สุด
2. ด้านรายได้เสริม และการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน	4.13	มาก
3. ด้านอาหาร	3.94	มาก
4. ด้านความปลอดภัย	3.88	มาก
5. ด้านอรรถาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน	3.88	มาก
6. ด้านการบริหารของโฮมสเตย์	3.79	มาก
7. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.69	มาก
8. ด้านรายการนำเที่ยว	2.33	ปานกลาง
9. ด้านประชาสัมพันธ์	1.75	น้อยที่สุด
รวม	3.58	มาก

สำหรับเอกลักษณ์ที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทโฮมสเตย์บ้านมอทะ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.66$) โดยด้านที่มีผลการประเมินมากที่สุด คือ เอกลักษณ์ที่โดดเด่นด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา คือ เอกลักษณ์ที่โดดเด่นด้านลักษณะทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.67$) และลำดับสุดท้าย คือเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ด้านประสบการณ์และความรู้สึก ($\bar{X} = 3.40$)

การจัดทำแผนธุรกิจโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

โฮมสเตย์บ้านมอทะ ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โฮมสเตย์บ้านมอทะเกิดความคิดที่จะจัดทำโฮมสเตย์ขึ้นที่บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก เพราะตำบลแม่อุสุ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติหลายแหล่ง เช่น วัดพระธาตุรัตนเจติยถ้ำแม่อุสุ ถ้ำแม่อุสุ และยังมีวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชนบ้านมอทะที่เป็นชนเผ่า ปกาเกอะญอ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โฮมสเตย์บ้านมอทะ มีบ้านพักให้บริการ จำนวน 4 หลัง โดยมีนางดารุณี เอื้อวิบูลย์ศรี เป็นหัวหน้ากลุ่ม มีบริการจุดกางเต็นท์ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักผ่อนอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ หลีกหนีความวุ่นวายในเมือง ซึ่งจะมีการนำผลผลิตที่ปลูกเองมาใช้ประกอบอาหารเข้าให้แก่แขกผู้พักอาศัย และหากมีผลผลิตเหลือจะนำออกมาจัดจำหน่าย นอกจากนี้โฮมสเตย์ยังได้มีศูนย์เรียนรู้การทอผ้า และการสานไม้กวาดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน

จุดแข็งของโฮมสเตย์บ้านมอทะ คือ อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว มีสภาพอากาศและวัฒนธรรมประเพณีเหมาะสำหรับการท่องเที่ยว การให้บริการลูกค้าเหมือนการดูแลเครือญาติ ลูกหลาน มีความใส่ใจ อบอุ่น เป็นกันเองมีบรรยากาศเหมือนอยู่บ้านพักตากอากาศ สงบ ผ่อนคลาย ชุมชนบ้านมอทะมีวิถีชีวิตที่เน้นการทำเกษตร และมีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจึงมีความโดดเด่น และมีผลิตภัณฑ์ผ้าทอกระเหรี่ยง ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น

จุดอ่อนของโฮมสเตย์บ้านมอทะ คือ เป็นโฮมสเตย์ที่เปิดใหม่ยังไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว ห้องพักรับจำนวนน้อยไม่สามารถรองรับลูกค้าที่มาเป็นหมู่คณะจำนวนมากที่ต้องการเข้าพักได้ ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวแบบที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท ยังไม่มีสื่อหรือโฆษณาที่แนะนำการท่องเที่ยวของชุมชนแต่ละชุมชนที่แพร่หลาย

โอกาสของโฮมสเตย์บ้านมอทะ คือ กระแสนิยมธรรมชาติวิถีธรรมชาติ

ได้รับความนิยมมากขึ้นผู้คนหันมาสนใจธรรมชาติมากขึ้นทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ชุมชนมีความงดงามทางด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันหากมีหน่วยงานที่พัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังจะทำให้เกิดความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

อุปสรรคของโฮมสเตย์บ้านมอทะ คือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีส่วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยตรง หากเกิดสภาพอากาศแปรปรวนจะทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักไม่สามารถออกไปชมแหล่งธรรมชาติได้ การรับเอาวัฒนธรรมต่างถิ่นหรือความเจริญทางวัตถุ จากต่างถิ่นมากเกินไปท้องถิ่นอาจจะทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมขาดเอกลักษณ์ที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

การวางแผนเป้าหมายของธุรกิจ เป้าหมายระยะสั้น การสร้างสื่อออนไลน์ของตัวเอง การเป็นสถานที่พักผ่อนที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติและเป้าหมายระยะยาว การรักษากลุ่มลูกค้า การเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมให้แก่ นักท่องเที่ยว สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย โดยกลุ่มลูกค้าหลัก คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีรายได้ระดับปานกลางขึ้นไปที่ชอบการพักผ่อนแบบใกล้ชิดธรรมชาติ และมีความชอบสัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนในระดับเชิงลึก กลุ่มลูกค้ารอง คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยชาวต่างชาติ มีรายได้ระดับปานกลางขึ้นไปที่มีมองหาประสบการณ์ การท่องเที่ยวต่างไปจากเดิม

กลยุทธ์ทางการตลาดด้านบริการ การพูดจาไพเราะสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า การแต่งกายด้วยชุดชนเผ่าเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น การเป็นมิตรของคนในชุมชน

กลยุทธ์ทางการตลาดด้านราคา การตั้งราคาห้องพักของโฮมสเตย์บ้านมอทะ พิจารณาจากพื้นฐานค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายสำหรับห้องพักในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

กลยุทธ์ทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โฮมสเตย์บ้านมอทะ ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านโซเชียล ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้คนในปัจจุบันที่จะเข้ามาหาข้อมูล หรือเป็นช่องโปรโมตโฮมสเตย์เอง การจองช่องทางนี้หลังจากคนสนใจจองพักแล้วสามารถโทรเข้าโฮมสเตย์แล้วจองพัก ใช้วิธีโอนเงินผ่าน Internet Banking ได้ทันที

กลยุทธ์ทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาด โหมสเตย์เป็นที่พึ่งก
เปิดใหม่การส่งเสริมการตลาดจึงมีความสำคัญในการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ
ต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ทราบและเข้าใจเอกลักษณ์และบริการ
ของโหมสเตย์ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้ามาทดลองใช้บริการจนเกิด
ความประทับใจ และนำไปบอกต่อให้กับนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ โหมสเตย์บ้านมอทะ
ใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด เช่น การโฆษณา บอกต่อของคณมีชื่อเสียง

กลุ่มโหมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
มีจำนวนหน่วยการบริการสูงสุด 36 คนต่อวัน อัตราประมาณการในการบริการ 450
บาทต่อคนต่อคืน เป้าหมายหน่วยการบริการ 40 คนต่อวัน เวลาการบริการต่อวัน
24 ชั่วโมง จำนวนแรงงานที่ใช้ในการบริการ 10 คน และอัตราค่าจ้างแรงงานการ
บริการ 200 บาทต่อคน

โหมสเตย์บ้านมอทะมีรายได้จากการให้บริการ 345,600 บาทต่อปี โดย
มีต้นทุนในการดำเนินงานทั้งสิ้น 134,400 บาทต่อปี แยกเป็นต้นทุนวัตถุดิบ 76,800
บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 57,600 บาทต่อปี ทำให้มีกำไรเท่ากับ
178,381 บาทต่อปี

โหมสเตย์บ้านมอทะได้มีการวางแผนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ปรับพื้นที่
ดำเนินงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2) ร้านกาแฟ/น้ำปั่น ดำเนินการ
ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนธันวาคม 3) สร้างบ้านเพิ่ม ใช้ระยะเวลาการดำเนินงาน
1-2 ปี 4) ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ดำเนินงานเดือนพฤศจิกายน 5) ป้ายหมู่บ้าน ดำเนิน
การตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

ในส่วนของความเสี่ย เช่น ไฟป่า การเป็นผู้ประกอบการใหม่ลูกค้ายัง
ไม่รู้จัก ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โหมสเตย์ โดยโหมสเตย์บ้านมอทะได้กำหนด
แนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็นความเสี่ยดังกล่าว ได้แก่ ช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอด
ส่องดูแล ทำแนวกันไฟ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ทำการปรับพัฒนา
โหมสเตย์ให้ผ่านมาตรฐาน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องแผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาโฮมสเตย์ บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอนาทอง จังหวัดตากอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาศักยภาพบ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอนาทอง จังหวัดตาก จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการตอบแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากหลักการบริหารจัดการโฮมสเตย์มาตรฐานของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นตัวกำหนดโดยแบ่งออกเป็น 10 ด้าน โดยที่ได้ให้สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะได้ทำการประเมินเชิงคุณภาพ จากเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 10 ด้าน ดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย ที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อธฺยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้าน และสมาชิกในครัวเรือน รายการนำเที่ยว ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รายได้เสริม และการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน การบริการของกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์

ภาพรวม พบว่า โฮมสเตย์บ้านมอทะมีความพร้อมในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ด้านที่มีผลการประเมินมากที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรม เนื่องจากบ้านมอทะมีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่นที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ธาธิดา สกุลรัตน์ (2559: 79) ได้ทำการศึกษาเอกลักษณ์เพื่อหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจากการศึกษาทำให้พบว่า เอกลักษณ์ของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความโดดเด่นในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านงานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม

ในส่วนของรายได้เสริมและการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เจ้าของโฮมสเตย์ และคนในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกร การบริการที่พักแรมถือเป็นอาชีพเสริม และยังมีของที่ระลึก หรือของฝากเป็นผลิตภัณฑ์ทำมาจากท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของปานแพรว เชาวน์ประยูร (2556: 90) ได้ทำการศึกษาการประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) บ้านเมืองขอนแก่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากการศึกษาทำให้พบว่า ชาวบ้านในชุมชนเมืองขอนแก่นประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก ทำให้มีกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวโดยให้

นักท่องเที่ยวได้ปั่นจักรยานรอบชุมชนเพื่อสัมผัสกับบรรยากาศความเป็นท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วยังมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านซึ่งสามารถทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือ ฐานการเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ได้

อาหารส่วนใหญ่ของโฮมสเตย์ปรุงจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นผลผลิตที่สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ปลูกเอง ปลอดภัย พืช น้ำดื่มสะอาด ภาชนะต่าง ๆ มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ สอดคล้องกับวิจัยของ อรจนา แสนไชย จันทระบุรุษ (2555: 46) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการจัดการที่พักสัมผัสชีวิตชนบท (Homestay Management) ที่เหมาะสมสำหรับชุมชนบ้านหม้อ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า คนในชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของอาหาร น้ำดื่ม ภาชนะที่ใช้รวมไปถึงลักษณะที่สุขอนามัยเป็นอย่างมาก เช่น การนำเอาพืชผักสวนครัวในบริเวณบ้านมาใช้ในการปรุงอาหาร การปรุงอาหารอย่างถูกสุขอนามัย รายการอาหารพื้นบ้านที่เจ้าบ้านสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ เมนูไข่ แกงแคผักพื้นบ้าน ตำมะเขือม่วง ผัดผักพื้นบ้าน น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกอ่อง และผักลวก ในด้านน้ำดื่ม ส่วนมากแล้วแต่ละบ้านจะใช้น้ำประปาหมู่บ้าน แล้วนำมาผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำและในบางบ้านมีการซื้อน้ำขวดเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน

โฮมสเตย์มีความพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มียาสามัญประจำบ้านอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน พร้อมรับมือหากมีเหตุฉุกเฉิน และยังมีความร่วมมือของคนในชุมชนในการเป็นหูเป็นตาดูแล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดและดัชนีชีวิตมาตรฐานโฮมสเตย์ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558: 21 - 22) ที่กำหนดว่า มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย มีการเตรียมความพร้อม และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการจัดระบบดูแลความปลอดภัย มีการแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันรับทราบขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้านเพื่อขอความร่วมมือในการดูแลรักษาความสงบ ความปลอดภัย มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเมื่อมีเหตุร้ายต้องมีเครื่องมือสื่อสารติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้

เจ้าของบ้านมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี มีความเป็นกันเอง มีการต้อนรับแบบอบอุ่นเหมือนคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ภาวิณี หาญณรงค์ (2557: 112) ได้ทำการศึกษาคุณภาพโฮมสเตย์กระซังแพเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา

โฮมสเตย์กระซังแพ ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากการศึกษาทำให้พบว่า การจะทำธุรกิจโฮมสเตย์นั้น เจ้าของบ้านและคนในชุมชนจะต้องสร้างความเป็นมิตรเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมและเรียนรู้กับกิจกรรมต่าง ๆ ในวิถีของคนในชุมชน

ผลการศึกษาการจัดทำแผนธุรกิจโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบมีส่วนร่วม จากการศึกษาได้มีการจัดทำแผนธุรกิจประกอบไปด้วย 10 ส่วน ได้แก่ 1) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร 2) ความเป็นมาของธุรกิจ 3) บริการ 4) การวิเคราะห์สถานการณ์ 5) แผนบริหารจัดการ 6) แผนการตลาด 7) แผนการบริการ 8) แผนการเงิน 9) แผนการดำเนินงาน และ 10) แผนฉุกเฉิน ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างได้มีการประเมินและทราบถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกิจการ โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถกำหนดแนวโน้มของธุรกิจในอนาคต รวมถึงการวางกลยุทธ์การดำเนินงาน การวางแผนทางด้านการตลาด การเงิน การบริหารจัดการและการบริการ รวมถึงด้านเทคนิคต่าง ๆ เป็นต้น การจัดทำแผนธุรกิจครั้งนี้ ได้ทราบถึงต้นทุนและกำไรจากการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโฮมสเตย์ และการวางแผนกำไรในอนาคตได้ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ฐานิกา เชียงทอง (2561: 1) ได้ทำการศึกษาแผนธุรกิจบ้านนาโฮมสเตย์ จากการศึกษาและจัดทำแผนธุรกิจทำให้สามารถวิเคราะห์ภาพรวมและแนวโน้มของธุรกิจและการวางแผนกระบวนการจัดการที่พึง กระบวนการควบคุมการบริการให้ได้มาตรฐาน การทำการตลาดให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อออนไลน์ การบริหารกำลังคนที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การออกแบบกลยุทธ์ทางการเงิน เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2559) ที่ได้กล่าวไว้ว่าแผนธุรกิจคือเครื่องมือที่ผู้ประกอบการใช้เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งเป้าหมายนี้อาจเป็นอาจเป็นทั้งกำไร หรือความพึงพอใจอื่น ๆ นอกจากนี้ แผนธุรกิจยังถูกใช้เพื่อหาผู้ร่วมทุนหรือเสนอแก่สถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อใช้พิจารณาเงินกู้ได้

ข้อค้นพบ / องค์ความรู้ใหม่

โฮมสเตย์บ้านมอทะเป็นโฮมสเตย์ที่เปิดใหม่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว ในเมื่อชุมชนมีความพร้อมในการให้บริการ โฮมสเตย์ ควรมีการประชาสัมพันธ์หลายช่องทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น เพจเฟสบุ๊ก อินสตาแกรม เว็บไซต์

รายการนำเที่ยว โฮมสเตย์บ้านมอทะยังไม่มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจน และข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นโฮมสเตย์บ้านมอทะควรจัดกิจกรรมนำเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างแท้จริง หรือจัดเส้นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงแก่ชุมชน และจัดแพคเกจทัวร์หรือรายการนำเที่ยวที่ชัดเจน

บ้านพักโฮมสเตย์มีการแบ่งเป็นสัดส่วน สะอาดเหมาะสมกับสภาพของชุมชน แต่พื้นที่พักผ่อนอื่นนอกเหนือจากห้องนอนมีน้อยเกินไป ควรมีมุมนั่งเล่น เช่น ลานบ้าน ม้านั่งไต้ต้นไม้ ศาลาหน้าบ้าน ให้นักท่องเที่ยวใช้พักผ่อนนอกเหนือจากห้องนอน

กิจกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับธรรมชาติ อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมควรมีมาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน โดยอาจมีกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่อุทยานด้วยการพานักท่องเที่ยวไปปลูกต้นไม้ตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

โฮมสเตย์บ้านมอทะยังไม่มีระบบการจอง การลงทะเบียนและการมัดจำล่วงหน้าไม่มีการระบุรายละเอียดของค่าธรรมเนียม ค่าบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจนเป็นปัจจุบัน ควรมีระบบการจอง การลงทะเบียน และการมัดจำล่วงหน้า เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวในการเช็กจำนวนห้องพัก ที่พร้อมรับนักท่องเที่ยว และควรมีการระบุรายละเอียดของค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พิจารณาและตัดสินใจก่อนเข้าพัก

ข้อเสนอแนะ

1. ทางกลุ่มโฮมสเตย์บ้านมอทะ ควรนำแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์บ้านมอทะไปใช้ในการพัฒนาโฮมสเตย์ เพื่อให้โฮมสเตย์ผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และนำแผนธุรกิจมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและเข้าใจ ถึงธุรกิจมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโต และวางแผนการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้
2. เนื่องด้วยการวิจัยครั้งนี้เป็นความต้องการจากชุมชน ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอต่อการทำตลาด ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย
3. ควรมีการติดตามผลสำหรับการนำแผนธุรกิจไปใช้ในกิจการเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/462?fbclid=IwAR3Efoljv1r-1d7SZzfj5GJ6wUBUTyQtLyYRO5laz2yBxaPlxafaSz1Yt4>.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2559). *แผนการดำเนินธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2563, จาก https://bsc.dip.go.th/th/category/business-plan/business-plan-content?fbclid=IwAR2GCFJv683lfZilzKnYssZ17dvos_Uu6D-h3--WWLpdDTqv5s_WKdjmgFQ.
- กาญจนา สุคันธสิริกุล. (2558). *การพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา*. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/bitstream/123456789/5660/1/Fulltext.pdf>.

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2563, จาก <https://intelligencecenter.tat.or.th/wp-content/uploads/download/article/NationalTourismDevelopmentPlan2555-2559.pdf>.
- จूरินทร์ หล่อวิริขสุธี. (2558). การจัดการความรู้ด้านการตลาดและการจัดทำแผนธุรกิจสำหรับกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ประเภทเครื่องจักสานผักตบชวา พื้นที่ภาคกลางตอนบน. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2563, สืบค้นจาก https://repository.rmutp.ac.th/bitstream/handle/123456789/2514/BUS_61_25.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- ฐานิกา เชียงทอง. (2561). แผนธุรกิจบ้านนาโฮมสเตย์. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2018/TU_2018_6002030267_9901_9871.pdf.
- ธาริดา สุกุลรัตน์. (2559). การศึกษาเอกลักษณ์เพื่อหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่พักลัมพัฒนาธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/bitstream/123456789/5660/1/Fulltext.pdf>.
- ปานแพร เขาวนประยูร. (2556). การประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบที่พักลัมพัฒนาธรรมชนบท (Home stay) บ้านเมืองขอนแก่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://erp.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MTA1MjI5>.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2553). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ภาวิณี หาญณรงค์. (2557). การศึกษาคุณภาพโฮมสเตย์กระซังเพื่อการท่องเที่ยวกรณีศึกษา โฮมสเตย์กระซังแพ ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/152911.pdf>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2555). กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2555/E/026/59.pdf>.

สำนักงาน กองทุนสุขภาพเขียว. (2559). *มาตรฐานการท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (HOMESTAY)*. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2563, จาก http://www.greenhealthfund.org/16075868/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%AE%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A2%E0%B9%8C?fbclid=IwAR3-PnyNO73ZC4Ks-Bf_byRLLXEb-UoO6uxvTLHBQf3GnHRD3-Oq3Pn6N-8.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2553). *คู่มือการเขียนแผนธุรกิจการบริการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2563, จาก https://www.slideshare.net/kksbt/book1-42043227?fbclid=IwAR2GCFJv683lfZilzKnYssZ17dvos_Uu6D-h3--WWLpdDTqv5s_WKdjmgFQ.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก. (2563). *ที่ตั้งและอาณาเขต*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563, จาก https://www.m-culture.go.th/tak/ewt_news.php?nid=62.

อรจนา แสนไชย จันทระประยูร. (2555). *รูปแบบการจัดการที่พักสัมผัสชีวิตชนบท (Homestay Management) ที่เหมาะสมสำหรับชุมชนบ้านหม้อ ตำบลป่าไผ่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563, จาก http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/research/2557/onjana_sanchai_chantraprayoon_2555/abstract.pdf.

การศึกษาสัญญาณที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี: กรณีศึกษาเรื่อง Nevertheless

Signs of Love Appearing in Korean Series: A Case Study of Nevertheless

ชมพูนุท วุฒิมา¹ และ วริสรา ห้องทรัพย์²
Chompoonut Wuttima¹ Warissara Hongsub²

สาขาสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200¹

ฝ่ายบริหารงานลูกค้า เชียงใหม่นิวส์ จังหวัดเชียงใหม่ 50100²

Faculty of Mass Communication, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200 Thailand¹

Account Executive, Chiang Mai News, Chiang Mai 50100 Thailand²

*Corresponding Author E-mail: nasnascw@gmail.com

(Received: May 31, 2022; Revised: June 23, 2022; Accepted: June 30, 2022)

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสัญญาณความเป็นหญิงที่ปรากฏในองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง ซีรีส์เกาหลี Nevertheless และ 2. ศึกษาสัญญาณที่เกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี Nevertheless เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์โครงการสร้างเล่าเรื่องและสัญญาณวิทยา วิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบท ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless แบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากมีการสื่อสารภาพความรัก และความสัมพันธ์หญิงชายอย่างชัดเจน ผลการวิจัยพบว่า 1. สัญญาณที่ปรากฏในองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง คือ สัญญาณเกี่ยวกับความเป็นหญิง ได้แก่ สัญญาณรูปปั้นเปลือยกายสื่อความหมายว่า ผู้หญิงเป็นของสาธารณะ และผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ สัญญาณของเลือดประจำเดือน สื่อความหมายความเป็นพื้นที่ส่วนตัวของผู้หญิงและสร้างความอายหากปรากฏให้สาธารณชนเห็น และ 2. สัญญาณที่เกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในฉากต่างๆ พบสัญญาณผีเสื้อประกอบด้วย (1) บทสนทนา “ไปคู่ผีเสื้อกันไหม” (2) ชื่อตัวละคร “นาบี” (3) ภาพผีเสื้อสัก

ที่ข้อมือ (4) ของขวัญต่าง ๆ ที่มีรูปผีเสื้อ สื่อความหมายถึง ความรัก ทั้งการเริ่มต้น การยอมรับความสัมพันธ์ พัฒนาการของความรัก และความสุขที่เกิดจากความรัก

คำสำคัญ: โครงสร้างการเล่าเรื่อง สัญลักษณ์ ซีรีส์เกาหลี Nevertheless

Abstract

The objectives of this paper are 1) to analyze the narrative structure of the Korean Series Nevertheless and 2) to analyze the use of connotation in the Korean Series Nevertheless. This qualitative research uses the concept of analyzing narrative and semiotics projects by analyzing text data. The sample group in the study was specific because the images of love were communicated. After all, it communicates the vision of love and male-female relationships. The results showed that, firstly, the symbols present in the composition of the narrative are feminine, namely the nudist symbol, which signifies those women are public and women are sexual objects. A menstrual blood sign conveys a woman's personal space and embarrassment when seen in public. Secondly, symbols of love appear in various scenes. The butterfly signs found consisted of (1) the dialogue "wanna go see butterflies?", (2) the name of the character "Nabee," (3) the picture of a butterfly tattooed on the wrist, and (4) various gifts with the image of a butterfly, which mean love - both the initiation, acceptance of the bond of love and the happiness that comes from love.

Keywords: Narrative structure, Signs, Korean Series, Nevertheless

บทนำ

ซีรีส์หรือภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์ คือละครที่แบ่งฉายทางโทรทัศน์เป็นตอน ๆ หลายตอนต่อเนื่องกัน อาจจะเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ โดยที่เนื้อหาแต่ละตอน ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องกัน ปัจจุบันเนื่องจากมีอินเทอร์เน็ต ทำให้การเผยแพร่เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว สามารถเข้าไปดูย้อนหลังได้ โดยความยาวนั้นจะอยู่ที่ตอนละ 45-55 นาที ส่วนมีกี่ตอนนั้นไม่จำกัด ไม่มีกฎตายตัวแน่ชัด แล้วแต่ความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

ในปี ค.ศ. 2001 ประเทศเกาหลีได้ส่งภาพยนตร์เกาหลีและรายการทีวีออกไปเผยแพร่ยังประเทศต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะในทวีปเอเชีย เรียกได้ว่าเป็นการส่งภาพยนตร์เกาหลีเพื่อไปทำการตลาดเอเชีย โดยเฉพาะเรื่อง Sassy Girl ที่ได้รับความนิยมและโด่งดังในหลายประเทศ และปี ค.ศ. 2003 ซีรีส์แดจังกึม ได้สร้างความนิยมอย่างมากและล้นหลาม จนทำให้แดจังกึมเป็นซีรีส์ที่คนไทยหลายคนเริ่มเปิดรับซีรีส์เกาหลี หลังจากนั้น ซีรีส์เกาหลีก็เป็นที่นิยมมาอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย (วิศรุต สิ้นพงศพร, 2563)

ในปัจจุบันได้มีซีรีส์เกาหลีที่เข้าฉายในประเทศไทยอยู่หลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นฉายทางโทรทัศน์หรือการฉายในรูปแบบออนไลน์ แต่ละเรื่องนั้นก็มีความแตกต่างกันออกไป และอีกแง่มุมหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยม คือการนำนิยายหรือการ์ตูนมาดัดแปลงให้เป็นซีรีส์ เช่นเดียวกันกับซีรีส์ Nevertheless ที่ผู้วิจัยได้หยิบยกมาศึกษา ก็ถูกดัดแปลงมาจากนิยายจากนักเขียนชาวเกาหลีของซอที่ถูกดัดแปลง และกำกับซีรีส์โดยคิมกัรัม โดยเนื้อเรื่องนั้นจะนำเสนอเรื่องราวความสัมพันธ์แบบทั่วไป แต่เป็นความสัมพันธ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงของใครหลายคน เป็นการนำเสนอความจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ มีทั้งหมด 10 ตอน ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ JTBC (Joongang Tongyang Broadcasting Company) วันละ 1 ตอน ในทุก ๆ วันเสาร์ เวลา 23:00 น. (เวลาเกาหลี) และสามารถดูย้อนหลังอย่างถูกลิขสิทธิ์ผ่านทาง Netflix

ซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนักศึกษาภาควิชาประวัติศาสตร์ ที่หน้าตาดี และมีพรสวรรค์ ชีวิตกำลังไปได้ดี ทั้งเรื่องเรียนและความรัก แต่เรื่องราวน่าอัศจรรย์เกิดขึ้นเมื่อแฟนของเธอสร้างรูปปั้น อีโรติกและประทับชื่อเธอไว้ที่รูปปั้นในงานแสดงผลงานศิลปะของแฟน นอกจากนี้ยังได้รู้ว่า

แฟนนอกใจไปมีหญิงอื่น สุดท้ายความสัมพันธ์ของเธอและแฟนก็จบลง ต่อมาเธอได้สานสัมพันธ์กับผู้ชายอีกหลายคน คนแรกพัฒนาความสัมพันธ์อย่างรวดเร็วกับรุ่นน้องที่มีความเจ้าชู้ ต่อมามีความสัมพันธ์แบบ FWB (Friends with Benefits) วนเวียนอยู่แบบนั้นกับผู้ชายที่ดูดี ซื่อพ่คแจจอน และยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสมัยวัยเด็กที่แอบชอบเธอมาตลอด สุดท้ายการตัดสินใจของเธอก็จบลงตรงที่เลือกที่จะรักพ่คแจจอน และพ่คแจจอนก็ตัดสินใจที่จะรักแค่นานาปี

ความแตกต่างของซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless คือเป็นการนำเสนอความสัมพันธ์ในแง่ของความจริง แตกต่างจากบทเดิม ๆ ที่พระเอกนั้นจะรักคนเดียวเดียว จึงทำให้มีคนสนใจเป็นอย่างมากตั้งแต่ยังไม่เผยแพร่ จากเพจทวิตเตอร์ได้รวบรวมยอดอันดับซีรีส์เกาหลีที่มีคนเข้าอ่านเรื่องย่อมากที่สุดบนเว็บเคดราม่าในปี 2021 พบว่าซีรีส์ Nevertheless มียอดคนเข้าอ่านเรื่องย่อมากเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 14,100 คน (Sompraa, 2563) และมีคนให้ความสนใจติด #nevertheless ในไอจีมากถึง 294,000 โพสต์ และยังมีแฮชแท็กอื่นอีกมากมาย อีกทั้งทุกวันเสาร์ก็มักจะมี #neverthesesep ต่าง ๆ ขึ้นติดเทรนด์แอปพลิเคชั่นทวิตเตอร์เสมอ

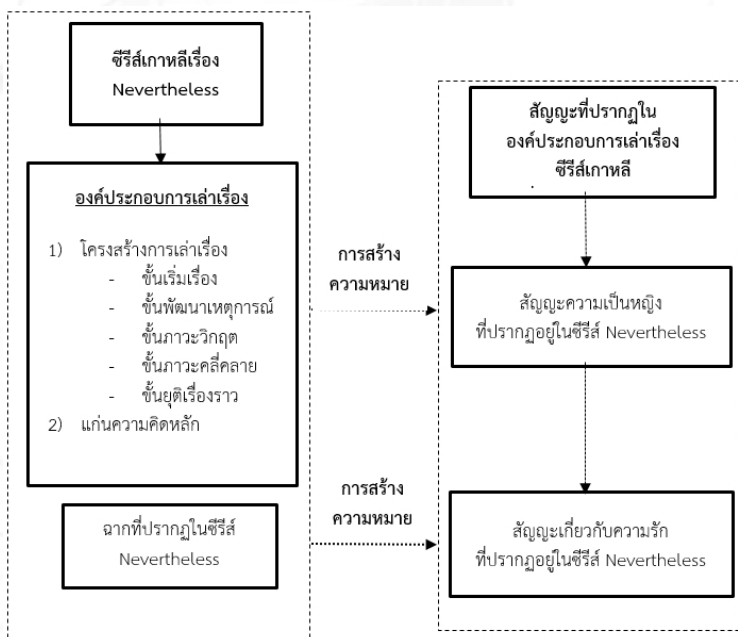
“สัญลักษณ์” (Sign) คือสรรพสิ่งทุกอย่างที่มี “ความหมาย” มากไปกว่าตัวของมันเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2555: 32) สำหรับขอบเขตและคุณสมบัติของสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ได้นั้น สัญลักษณ์ต้องมีลักษณะทางกายภาพ ต้องมีรูปธรรม ซึ่งอาจจะเป็นภาพ เสียง อักษร หรือวัตถุ หรืออื่น ๆ ผู้ใช้สัญลักษณ์มีความตระหนักว่ารูปธรรมดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสารบางอย่าง และความหมายของสัญลักษณ์นั้นจะต้องมีมากไปกว่าตัวมันเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2553: 9)

ซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless ก็มีสัญลักษณ์ที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยจะนำมาทำการศึกษา ทั้งนี้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างออกมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสัญลักษณ์รูปผีเสื้อ และสัญลักษณ์ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจ นอกจากนี้เป็นซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless ยังได้สร้างกระแสคำพูดติดปากที่โด่งดังทั่วโซเชี่ยล คือ “ไปดูผีเสื้อกันไหม?” ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการเล่าเรื่องในซีรีส์เกาหลี Nevertheless

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ความเป็นหญิงที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี : กรณีศึกษาเรื่อง Nevertheless
2. เพื่อศึกษาสัญลักษณ์เกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี : กรณีศึกษาเรื่อง Nevertheless

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องโครงสร้างการเล่าเรื่อง (Narration)

การเล่าเรื่องถือกำเนิดมาพร้อมกับสังคม และความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ เรื่องเล่าเป็นเสมือนกับต้นแบบหรือสิ่งที่มนุษย์ถือกำเนิดมาด้วย สังเกตได้จากการที่มนุษย์ไม่ว่าจะยุคไหนสมัยไหนต่างก็บริโภคเรื่องเล่ากันมาแล้วทั้งนั้น เรื่องเล่าปรากฏออกมาในหลากหลายรูปแบบ ทั้งภาพเขียนบนผนัง งานศิลปะประเภทต่าง ๆ มุขปาฐะ นิทานปรัมปรา เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี ภาพยนตร์ และไม่ว่าแม้แต่กระทั่งในความฝัน

Bordwell & Thompson (2013) ศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องไว้ว่า คือ ห่วงโซ่ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง การเล่าเรื่องเริ่มต้นด้วยสถานการณ์หนึ่ง เป็นชุดของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปตามรูปแบบของเหตุและผล จนในที่สุดสถานการณ์ใหม่หนึ่ง ๆ ก็เกิดขึ้นตามมาจากนำไปสู่ตอนจบของการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง (รุจิเรข คชรัตน์, 2542) พิจารณาได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) คือ การจัดลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุมีผล และมีจุดหมายปลายทาง มีตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบของเรื่อง โดยปกติ โครงเรื่องจะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1.1 การเริ่มเรื่อง (Exposition) คือ วิธีการเปิดเรื่องราว ซึ่งอาจจะเริ่มเรื่องจากตอนกลางเรื่อง หรือย้อนจากตอนท้ายไปยังต้นเรื่องก็ได้ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับเหตุการณ์ แต่สามารถปะติดปะต่อได้จากการรับชมเรื่องราวทั้งหมด โดยจุดเด่นของการเริ่มเรื่องอยู่ที่การแนะนำตัวละคร ฉาก หรือสถานที่ เพื่อทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจใคร่ติดตาม

1.2 การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) คือ การที่เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันด้วยเหตุและผล ปมปัญหาหรือปมขัดแย้งจะต้องเริ่มชัดเจนและมีความเข้มข้นมากขึ้น นำไปสู่ความลำบากใจหรือสถานการณ์หรือสภาวะยุ่งยากใจของตัวละคร

1.3 ภาวะวิกฤต (Climax) คือ ขั้นตอนที่มีความขัดแย้งในเรื่องพุ่งไปจนถึงขีดสุด ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดของเรื่อง และตัวละครจะถูกบีบบังคับให้เลือกปฏิบัติ

อะไรบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาคือเป็นปัญหาที่หนักหนาที่สุด

1.4 ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) คือ เหตุการณ์ที่สืบเนื่องจากการตัดสินใจของตัวละครในภาวะวิกฤต เป็นขั้นตอนที่ผ่านพ้นจุดที่เป็นภาวะวิกฤตของเรื่อง และประเด็นปัญหาในเรื่องได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

1.5 การยุติของเรื่องราวหรือจุดจบของเรื่อง (Ending/Denouncement) คือ จุดจบของเรื่อง เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่เรื่องราวได้ดำเนินมาถึงจุดที่ต้องจบสิ้นลง ซึ่งอาจมีตอนจบท้ายเรื่องได้หลากหลายรูปแบบ เช่น จบแบบมีความสุข (Happy Ending) จบอย่างสูญเสีย (Tragic Ending) หรือจบแบบเป็นปริศนาที่ทิ้งไว้ให้ขบคิดต่อไป (Open Ending) เป็นต้น

2. แก่นเรื่อง (Theme) คือ ความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นในเรื่องราวที่เกิดจากการสร้างสรรค์ขึ้น แก่นเรื่องคือส่วนที่เป็นเสมือนความหมายสำคัญที่ผู้เขียนหรือผู้สร้างเรื่องราวต้องการสื่อสารกับผู้ชม การทำความเข้าใจกับแก่นเรื่องคือ การทำความเข้าใจกับเรื่องราวทั้งหมด รวมถึงการสังเกตจากองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง อาทิ ชื่อเรื่อง ชื่อตัวละคร คำพูดบางประโยคที่ตัวละครพูด หรือสัญลักษณ์พิเศษบางอย่างที่สอดแทรกเข้ามาในเรื่อง เป็นต้น

3. ความขัดแย้ง (Conflict) หรืออุปสรรค เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดเป็นปมปัญหาที่จะนำพาให้เรื่องราวพัฒนาและดำเนินต่อไปได้ผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นของตัวละคร ความขัดแย้ง ประกอบไปด้วย

3.1 ความขัดแย้งภายนอก (Outer Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเชิงกายภาพ แบ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างคนกับคน และความขัดแย้งระหว่างคนกับธรรมชาติ หรือพลังภายนอก

3.2 ความขัดแย้งภายใน (Inner Conflict) เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจ หรือกระบวนการความคิดของตัวละคร รวมไปถึงการต่อสู้เอาชนะกับจิตสำนึกในจิตใจ จะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละครตัวใดตัวหนึ่งคนเดียว

4. ตัวละคร (Character) คือ ผู้ที่ดำเนินเหตุการณ์และเป็นคนนำพาให้เรื่องราวที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นดำเนินต่อไป เป็นผู้กระทำเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามเรื่องราวที่ถูกกำหนดไว้ วิธีการวิเคราะห์ตัวละครสามารถวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ตามความสำคัญของตัวละคร ได้แก่ ตัวละครหลัก คือตัวละครที่เป็นฝ่ายดำเนินเรื่อง และตัวละครรอง คือตัวละครอื่น ๆ ที่เป็นส่วนช่วยในการนำพาให้เรื่องราวเคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างสมบูรณ์

4.2 วิเคราะห์ตามบทบาทที่ตัวละครได้รับ จะพิจารณาจากรายละเอียดและบทบาทของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง เช่น เป็นพระเอก/นางเอก (Hero) เป็นตัวร้าย (Villain) หรือเป็นผู้ช่วยเหลือ (The Helper) เป็นต้น

4.3 วิเคราะห์ตามคุณลักษณะของตัวละคร แบ่งได้สองจำพวก ได้แก่ ตัวละครแบบด้านเดียว หรือตัวละครแบบแบน (Typed Character) คือ ตัวละครที่มองเห็นได้เพียงด้านเดียว ไม่มีมิติกับตัวละครแบบมองเห็นได้รอบด้าน หรือตัวละครแบบกลม (Well-rounded Character) คือตัวละครที่มีมิติ มีลักษณะเหมือนคนจริง ๆ มีเหตุผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ

4.4 วิเคราะห์ตามพัฒนาการของตัวละคร แบ่งได้เป็นสองจำพวก ได้แก่ ตัวละครแบบนิ่ง (Static Character) คือตัวละครที่ไม่มีพัฒนาการใด ๆ ไม่เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ หลังจากผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องมาและตัวละครแบบเคลื่อนไหว (Dynamic Character) คือตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงความคิดจิตใจ หรืออุปนิสัยใจคอหลังจากผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง

5. บทสนทนา (Dialogue) หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ผ่านทางคำพูดหรือบทสนทนาของตัวละคร บทสนทนาส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นถึงความคิด มุมมอง ความรู้สึก รวมไปถึงค่านิยมหรือสิ่งที่ตัวละครเชื่อหรือสนใจ การพิจารณาจะต้องพิจารณาผ่านการวิเคราะห์หาความหมายที่ซ่อนอยู่ภายใต้คำพูดหรือบทสนทนาที่ตัวละครได้แสดงออกมา

6. ฉาก (Setting) คือ สถานที่ รวมถึงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ซึ่งฉากนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความหมายบางอย่างของเรื่องได้ อีกทั้งยังสามารถมีอิทธิพลกับความคิด ความรู้สึก และการตัดสินใจของตัวละครได้อีกด้วย ฉากสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

6.1 ฉากธรรมชาติ คือ ฉากที่เป็นสถานที่ตามธรรมชาติ เช่น ป่า น้ำตก ทะเล เป็นต้น

6.2 ฉากประดิษฐ์ คือ ฉากที่เกิดจากการประดิษฐ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ฉากในบ้าน ฉากในพระราชวัง เป็นต้น

6.3 ฉากที่เกี่ยวข้องกับยุคสมัย หรือช่วงเวลา คือ ฉากที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับยุคสมัยหรือช่วงเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยยุคสมัยหรือช่วงเวลานั้นอาจจะถูกกำหนดมาในเรื่องอยู่แล้ว เช่น ละครที่มีเรื่องราวที่เกิดขึ้นในยุคสมัยโบราณ หรือละครย้อนยุค เป็นต้น

6.4 ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม คือ ฉากที่เกิดขึ้นในสถานะแวดล้อมที่จับต้องไม่ได้หรือเป็นนามธรรม แต่มีผลบางอย่างกับตัวละครในเรื่อง เช่น เรื่องราวบางเรื่องราวอาจมีประเด็นที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมหรือความคิดที่ครอบงำจิตใจของตัวละครจนทำให้มีผลต่อเรื่องราว เป็นต้น

7. ตอนจบ (Ending) ตอนจบหรือการปิดเรื่องนั้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความหมายบางอย่างที่เรื่องราวต้องการจะสื่อได้ มีทั้งสิ้น 4 รูปแบบ ได้แก่

7.1 การจบแบบหักมุม (Surprise Ending) คือ การจบแบบพลิกความคาดหมายและทำให้เกิดความประหลาดใจ

7.2 การจบแบบโศกนาฏกรรม (Tragic Ending) คือ การจบแบบเศร้าหรือลงเอยด้วยเรื่องราวที่โศกเศร้า เช่น การตาย ความผิดหวังหรือมีการลาจากการสูญเสีย

7.3 การจบแบบสุขนานุกรม (Happy Ending) คือ การจบแบบสุขหรือลงเอยด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร

7.4 การจบแบบเป็นจริงในชีวิต (Realistic Ending) คือ การจบเรื่องแบบทิ้งปัญหาค้างไว้ให้ผู้ชมได้คิดต่อกันเอง เหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ทั้งนี้เพราะในชีวิตจริง มีปัญหาอีกมากมายที่ไม่สามารถคิดหาคำตอบหรือแก้ไขได้

8. มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) หมายความว่า การมองเหตุการณ์ การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาของตัวละครตัวใดตัวหนึ่งมุมมองในการเล่าเรื่องนั้นมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสอดแทรกอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ของคนเล่าลงไปในเรื่องหรือเรื่องราว การเลือกมุมมองในการเล่าเรื่องจึงสำคัญมากสำหรับการเล่าเรื่องเพราะมุมมองในการเล่าเรื่องเป็นเสมือนการสรุปความต้องการและอารมณ์ของเรื่องราวที่ต้องการเล่าด้วยการใช้มุมมอง ความคิด หรืออารมณ์ของตัวละครที่ถูกใช้เป็นผู้เล่าเรื่องหรือผู้มองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องนั่นเอง ลักษณะของมุมมองในการเล่าเรื่องแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

8.1 มุมมองแบบบุรุษที่ 1 (First Person Point of view) เป็นลักษณะของการเล่าเรื่องของตัวเองผ่านตัวเอง ดังนั้นมักจะมีเสียงเล่า หรือแทนสรพนามตัวเองเป็น “ฉัน, ผม ฯลฯ” เป็นต้น ลักษณะของการเล่าด้วยมุมมองแบบบุรุษที่ 1 จะทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นส่วนตัว

8.2 มุมมองแบบบุรุษที่ 3 (Third Person Point of view) เป็นลักษณะ

ของการเล่าเรื่องแบบที่ตัวละครไม่เกี่ยวข้องใด ๆ กับเรื่องราว และเล่าโดยมุมมองของคนที่มองเห็นเหตุการณ์ทั้งใกล้ และไกล รวมไปถึงความคิดคำนึงของตัวละครต่าง ๆ

8.3 มุมมองที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้เล่าในลักษณะของตัวบุคคลแต่จะเป็นการเล่าจากมุมมองของ “คนวงนอก” ที่สังเกตและรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกลาง โดยไม่มีการชี้นำด้วยการแสดงความคิดเห็นใด ๆ โดยเล่าตามเหตุการณ์เกิดขึ้นจริง และปล่อยให้ผู้ชม/ผู้ฟังตัดสินใจเอาเอง

8.4 มุมมองแบบผู้รอบรู้ (สัพพัญญู) ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient) วิธีการเล่าเรื่องแบบนี้อาจจะมียุบรวมกันทั้ง 3 แบบคือ อาจจะเป็นบุรุษที่หนึ่ง บุรุษที่สาม หรือมุมมองที่เป็นกลาง ผู้เล่าจะมีลักษณะพิเศษคือ มีลักษณะหยั่งรู้ไปหมดทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความคิด อารมณ์ความรู้สึกหรือจิตใจของตัวละคร สามารถล่วงรู้ข้ามกาลเวลาข้ามสถานที่ได้หมดและผู้เล่าเรื่องจะอธิบายทุกอย่างให้ผู้ชม/ผู้ฟังได้ทราบ ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ผู้ชม/ผู้ฟังจะเข้าใจเรื่องราวได้มากกว่าหรือเร็วกว่าตัวละครในเรื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับสัญญวิทยา (Semiology)

คำว่า “สัญญะ” (Sign) คือ สรรพสิ่งทุกอย่างที่มี “ความหมาย” มากไปกว่าตัวของมันเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2555: 32) สำหรับขอบเขตและคุณสมบัติของสิ่งที่ป็นสัญญะได้นั้น สัญญะต้องมีลักษณะทางกายภาพ ต้องมีรูปธรรม ซึ่งอาจจะเป็น ภาพ เสียง อักษร หรือวัตถุ หรืออื่นๆ ผู้ใช้สัญญะมีความตระหนักว่ารูปธรรมดังกล่าวเป็นสัญญะ มีความตั้งใจที่จะส่งข่าวสารบางอย่าง และความหมายของสัญญะนั้นจะต้องมีมากไปกว่าตัวมันเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2553: 9)

การศึกษาสัญญะตามแนวคิดของเพียร์ซ (Peirce, 1955) ได้ให้ความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญญะกับวัตถุจริงที่มีองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) โดยจัดแบ่งประเภทของสัญญะ (Sign) ออกเป็น 3 แบบ (1) ไอคอน (Icon) เป็นสัญญะที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับวัตถุมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย รูปปั้น รูปวาด โดยการถอดรหัสของ Icon เพียงแค่เห็นก็สามารถถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ง่าย (2) อินเด็กซ์ (Index) เป็นสัญญะที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง เช่น ควันทไฟเป็น Index ของไฟหรือรอยเท้าสัตว์ก็จะเชื่อมโยงถึงสัตว์ การถอดรหัสของ Index

จึงจำเป็นต้องอาศัยเหตุผลเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง Index กับ วัตถุจริง (3) ซิมโบว์ (Symbol) เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพัน เชื่อมโยงอันใดเลย ระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุจริง หากแต่ความหมายเกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ ผู้ใช้สัญลักษณ์ เช่น ตัวอักษร หรือโลโก้ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น การถอดรหัสจึงจำเป็นต้อง อาศัยการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ใช้สัญลักษณ์

การศึกษาสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ Saussure (กาญจนา แก้วเทพ, 2553) โชซูร์ให้ความสนใจวิเคราะห์ในแง่ของโครงสร้าง โดยเฉพาะโครงสร้างของ การเปรียบเทียบ แนวคิดที่สำคัญของโชซูร์คือ การแบ่งสัญลักษณ์เป็นสองส่วนคือ ตัวหมาย และความคิดที่ถูกละเลยหรือองค์ประกอบสัญลักษณ์นั่นเอง องค์ประกอบ ของสัญลักษณ์ (Composition of Sign) ประกอบด้วยสองส่วนคือ ส่วนแรก คือส่วนที่เป็นรูป ตัวหมาย/รูปสัญลักษณ์ที่เรียกว่า Signifier และส่วนที่เป็นนาม/ ความคิดหรือตัวหมายถึง/ความหมายสัญลักษณ์ที่เรียกว่า Signified เมื่อนำ สัญลักษณ์นี้มาใช้ (Signification) จะให้ความหมายโยงใยไปถึงวัตถุที่อยู่ใน โลกแห่งความเป็นจริง โดยมีข้อตกลงที่เชื่อมโยงระหว่าง Signifier - Signified ของสัญลักษณ์หนึ่ง ๆ ว่า เรียกว่าข้อตกลงร่วมกัน/รหัส Convention/Code) ซึ่งในแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมก็จะมีรหัสที่แตกต่างกัน และข้อตกลงร่วมกันหรือ รหัสนี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการสร้างและให้ความหมายและ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันในเรื่องของการสื่อสาร (กาญจนา แก้วเทพ, 2553: 29 - 37; กาญจนา แก้วเทพ, 2555: 34 - 35) ตัวหมายของโชซูร์ไม่เป็น วัตถุรูปธรรม แต่เป็นร่องรอยประทับ (Imprint) ของเสียงและภาพในสมองเรา มันจึงมีลักษณะเป็นนามธรรม Saussure (ธีรยุทธ บุญมี, 2551: 64 - 65) ย้ำในหลาย ๆ ที่ว่า ภาพและเสียง หรือ Sound-Image ที่เขาหมายถึงนั้นไม่ใช่เสียงจริง ๆ ไม่ใช่ หน่วยเสียง (Phoneme) ที่มีลักษณะทางกายภาพ แต่เป็น “รอยประทับ (Psychological imprint) ของเสียงเป็นความประทับใจซึ่งกระทำต่อผัสสะ ของเรา” มนุษย์เราใช้อายตนะสัมผัสทางภาพและเสียงซึ่งประทับอยู่ในใจของเรา ทั้งสองอย่างมาสร้างเป็นตัวหมาย (ธีรยุทธ บุญมี, 2551: 64 - 65) คำถามหลัก ของการศึกษาสัญลักษณ์ในฝ่ายของผู้รับสารนั้นในขั้นตอนของการรับสัญลักษณ์ ผู้รับสารถอดความหมายออกมาจากสัญลักษณ์ดังกล่าวได้อย่างไร และผู้รับสาร เรียนรู้ได้อย่างไร

แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับสัญณะของ Roland Barthes (เอกริง พัฒโนภาษ, ม.ป.ป.) จากแนวคิดของโซซูร์ที่ความหมายสัญณะ (Signified) มีความหมายที่หลากหลาย เนื่องจากรูปสัญณะ (Signifier) หนึ่ง ๆ อาจจะมีมีความหมายได้หลายแบบ ซึ่งก็ได้นำมาขยายความต่อ ในการแยกระดับความหมายออกเป็นสองระดับ ความหมายโดยตรง (Denotation) กับความหมายโดยนัย (Connotation) (กาญจนา แก้วเทพ, 2544: 97; กาญจนา แก้วเทพ, 2551: 427 - 428) ความหมายระดับแรก (Primary Signification) คือ ความหมายในขั้นต้น (First Order) หรือที่บาร์ธส์เรียกว่าความหมายโดยตรง (Denotation) นั้น เป็นความหมายลำดับแรก ที่มีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย (Objective) หรือถ้าเทียบเคียงก็คือ เป็นความหมายตามตัวของภาษา (Literal Meaning) ที่เปิดค้นได้จากพจนานุกรมทั่วไป ต่อมาบาร์ธส์เรียกความหมายนี้ว่าความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และความหมายระดับที่สอง (Second Signification) คือความหมายในลำดับที่สอง (Second Order) ซึ่งบาร์ธส์เรียกว่าความหมายโดยนัย (Connotation) เป็นความหมายที่มีลักษณะอัตวิสัย (Subjective) หรือบางครั้งก็ถูกมองว่าเป็นการตีความที่ถูกใส่ความหมายเชิงสังคม/วัฒนธรรม (Social/Cultural Meaning) เอาไว้ ต่อมาบาร์ธส์เรียกความหมายนี้ว่า ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาจากซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless จำนวน 10 ตอน ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ JTBC ทุก ๆ วันเสาร์ เวลา 23.00 น. เป็นการเลือกเจาะจง เนื่องจากเป็นซีรีส์ที่มีโครงสร้างการเล่าเรื่องที่น่าสนใจ และมีสัญณะของความรัก ถูกแฝงเอาไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกต (Observation) สังเกตจากการรับชมซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับซีรีส์จากอินเทอร์เน็ต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ

1. ข้อมูลตัวบท (Textual Data) คือ การรับชมซีรีส์ตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วนำมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้างการเล่าเรื่องในลักษณะใด และมีสัญลักษณ์ที่แฝงความหมายต่าง ๆ ในการดำเนินเรื่องอย่างไรบ้าง

2. แหล่งข้อมูลอื่น ๆ คือ ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต บทวิเคราะห์ และบทสัมภาษณ์ผู้กำกับ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สัญลักษณ์จากองค์ประกอบการเล่าเรื่องในส่วนของโครงเรื่องและแก่นความคิดหลัก

2. วิเคราะห์สัญลักษณ์ที่ปรากฏในฉากต่างๆ ที่อยู่ในซีรีส์ Nevertheless โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์จากฉาก ที่มีสัญลักษณ์ที่แสดงออกอย่างชัดเจน

การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบจากการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การเปรียบเทียบข้อมูลต่าง ๆ ที่หามาได้ว่ามีความเหมือนกันหรือไม่มีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์การสร้างความหมายตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Narration) ของซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless จากโครงเรื่องและแก่นความผิดพลาดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ความเป็นหญิง

1.1 โครงเรื่อง (Plot) สัญลักษณ์ที่ปรากฏในโครงเรื่อง คือ สัญลักษณ์เกี่ยวกับความเป็นหญิง จากสัญลักษณ์รูปปั้นเปลือยกายสื่อความหมายว่า ผู้หญิงเป็นของสาธารณะ และผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ สัญลักษณ์ของเลือดประจำเดือน สื่อความหมาย

ความเป็นพื้นที่ส่วนตัวของผู้หญิงและสร้างความอายหากปรากฏให้สาธารณชนเห็น ดังนี้

1.1.1 ขึ้นเริ่มเรื่อง เป็นการเปิดประเด็นให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวเอกนาบีของเรื่องมีแผลในใจและได้เจอกับพระเอก ด้วยการใช้รูปปั้นเปลือยกายและประทับชื่อตัวเอกนาบีนารูปปั้น จนสร้างความอับอายให้กับตัวเอกนาบี สัญลักษณ์รูปปั้นเปลือยกายในการเริ่มเรื่องนี้ เมื่อใช้กรอบรหัสทางเพศสภาพในการวิเคราะห์จะพบว่า เป็นการสื่อความหมายว่า ผู้หญิงเป็นของสาธารณะ และ ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ จากการเล่าเรื่องที่นำรูปปั้นแสดงผลงานในฉากที่เป็นที่สาธารณะ ดังนั้นทุกสายตาในงานต่างได้เห็นสรีระของรูปปั้นทุกอณูที่เปลือยกายในความเป็นเพศหญิง จนดูเหมือนใกล้เคียงกับการเป็นสมบัติสาธารณะที่แบ่งกันชมได้ ความอับอายของตัวเอกนาบีเกิดขึ้นเพราะตัวเอกนาบีให้ความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุจริงตามแนวคิดสัญลักษณ์ของเพียร์ซ (Peirce, 1955) โดยตัวสัญลักษณ์ในการดำเนินเรื่องคือ ไอคอน (Icon) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับวัตถุมากที่สุด ในที่นี้คือ รูปปั้นของตัวเอกนาบี ซึ่งการถอดรหัสของ Icon เพียงแค่เห็นก็สามารถถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ง่าย ดังนั้นตัวเอกนาบีของเรื่องจึงเกิดความอายได้ ส่วนกรอบรหัสทางเพศสภาพที่ใช้วิเคราะห์ว่าผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศนั้น เพราะรูปปั้นเปลือยกายมีอวัยวะแสดงความเป็นเพศหญิงคือ หน้าอก สะโพก ก้น ที่มีความสวยงามและโดดเด่นรวมไปถึงการโพสท่าของรูปปั้นที่เน้นให้เห็นถึงความโดดเด่นของความเป็นเพศหญิง

ภาพที่ 1 ภาพรูปปั้นตัวเอกนาบีเปลือยกายพร้อมข้อความกำกับ
“มุมที่คนรักของเราเฝ้าดูมากที่สุด”

1.1.2 การพัฒนาเหตุการณ์ เป็นการเล่าเรื่องที่ตัวเอกนาบีนำเสนองานและประจำเดือนเลาะทางเงาของพระเอกถอดเสื้อตัวนอกพันเอวปิดรอยเปื้อนเลือดให้ทำให้เกิดการเปิดใจจากตัวเอกนาบีต่อพระเอก สัญญาของเลือดประจำเดือน เมื่อใช้แนวคิดของโรลิ่งด์ บาร์ธส์ ความหมายโดยตรง ก็คือ ผู้หญิงทุกคนเมื่อถึงวัยอันควรก็จะมีประจำเดือน ความหมายโดยนัย ก็คือ เลือดประจำเดือนนี้จะสร้างความอายให้กับผู้หญิงหากปรากฏให้สาธารณชนเห็น ดังนั้นเลือดประจำเดือนนี้เป็นพื้นที่ส่วนตัวของผู้หญิงที่ผู้หญิงที่เป็นเจ้าของเลือดนี้เท่านั้นที่จะเห็นได้

1.1.3 ชั้นภาวะวิกฤต (Climax) เรื่องราวกำลังถึงจุดแตกหักและตัวละครอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ ในซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless การกระทำที่ตัวเอกนาบีต้องเป็นคนตัดสินใจ คือ การเลือกที่จะไม่สานความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจนนั้นต่อ ทั้ง ๆ ที่มันเคยทำให้เธอมีความสุขมากและในตอนนั้นเธอก็ยังโหยหามันอยู่ จากชั้นภาวะวิกฤตเช่นนี้ ทำให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ของทั้งคู่มันคลุมเครือและยุ่งเหยิง เหมือนผู้หญิงมีความรู้สึกถูกกดขี่ ไม่ได้เปิดเผยตัวตนว่าเป็นแฟนกัน ทั้งที่ในความเป็นจริงนั้นผู้ชายไม่ได้เป็นอย่างที่เข้าใจผู้ชายเป็นคนรักเดียวใจเดียว มันคือภาวะของชายเป็นใหญ่ที่ผู้หญิงต้องการผู้หญิงต้องการเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังมีเรื่องการคบกันเป็นแฟน ที่ผู้หญิงต้องการคบเพียงคนเดียว ในขณะที่พระเอกไม่ต้องการผูกมัดอยู่กับคนเพียงคนเดียว ยังสามารถคบคนอื่นได้ การที่ตัวเอกนาบีได้เห็นผีเสื้อบนไฟแช็คของแฟนเก่าพระเอก จึงทำให้รู้ว่าเธอไม่ได้เป็นหนึ่งเดียวของพระเอก และหมายถึงว่า

พระเอกยังคงคบกับแฟนเก่าอยู่ ซึ่งผีเสื้อนี้เป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏบ่อยครั้งและเมื่อเกิดขึ้นในความรู้สึกของตัวเอกนาบี ผีเสื้อนี้ก็จะหมายถึง ตัวพระเอก

1.1.4 ชั้นภาวะคลีคลาย เป็นการเล่าเรื่องที่ตัวเอกนาบีรู้ความในใจของพระเอกผ่านสมุดจดของพระเอก สมุดจด เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึงความลับหรือเรื่องราวความรู้สึกของเจ้าของสมุดซึ่งเป็นความจริงเสมอ ดังนั้นหากใช้แนวคิดของโรลลิ่งด์ บาร์ธส์ วิเคราะห์ ความหมายโดยตรงของสมุดก็คือ พื้นที่สำหรับการขีดเขียนตัวอักษรประกอบเป็นคำ ประโยค และเรื่องราว ความหมายโดยนัย ก็คือความลับ และความจริงของเรื่องราว ซีรีส์จึงนำสัญลักษณ์นี้มาใช้ในการคลีคลายให้ตัวเอกนาบี ได้รู้ความจริงผ่านสมุดจดโดยไม่ขัดข้องสงสัยในความรู้สึกของพระเอกที่มีต่อตัวเอกนาบี และความสัมพันธ์ของความรักที่ต้องการจะให้เกิดกับตัวเอกนาบี

1.1.5 ชั้นยุติเรื่องราว เป็นการเล่าเรื่องของซีรีส์ที่จบแบบมีความสุขนางเอกและพระเอกกลับมารักกันเหมือนเดิม เป็นความรักที่สมหวัง เป็นความรักที่สวยงาม เมื่อใช้แนวคิดของโรลลิ่งด์ บาร์ธส์ วิเคราะห์ จะพบว่าความหมายโดยนัยก็คือ ความรักเป็นสิ่งสวยงาม ซึ่งความหมายโดยนัยบาร์ธส์เรียกว่า มายาคติ ความรักเป็นสิ่งสวยงามจึงเป็นมายาคติของความรัก ที่ความหมายโดยนัยจากการเล่าเรื่องของซีรีส์นี้กำลังทำหน้าที่ของ มายาคติในการพยายามเผยให้เห็นถึง “สิ่งที่เกิดขึ้นที่รู้กันอยู่แล้ว ไม่ต้องพูดก็รู้ ทุกคนเข้าใจได้ดี” (“What-Goes-Without-Saying”)

2. แก่นความคิด คือ ปลายทางของความรักเป็นสิ่งสวยงาม จะสังเกตได้ว่าการเล่าเรื่องก่อนเริ่มความสัมพันธ์ของหลายคู่แย่มาก เป็นความสัมพันธ์ที่คนนอกมองเข้ามายังก็บอกว่าไม่ควรทนเจ็บ ไม่ควรทนอยู่ แต่สุดท้ายแล้วทุกคู่นั้นก็มีความสุขกับคนที่ตัวเองรัก มีความสุขกับความรัก เพราะปลายทางของความรักเป็นสิ่งสวยงามเสมอ เป็นแก่นความคิดที่พยายามเผยให้เห็นถึง “สิ่งที่เกิดขึ้นที่รู้กันอยู่แล้ว ไม่ต้องพูดก็รู้ ทุกคนเข้าใจได้ดี” ตามแนวคิดสัญลักษณ์ของโรลลิ่งด์ บาร์ธส์ระดับของการกำหนดความคิดรวบยอดของความรัก เป็นมายาคติความรักให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้ชม

2. สัญลักษณ์ของความรักที่ปรากฏ

ผลการศึกษาพบสัญลักษณ์หลักของความรักที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องนี้คือ ผีเสื้อ ได้แก่ 1) บทสนทนา “ไปดูผีเสื้อกันไหม” 2) ชื่อตัวละคร “นาบี” 3) ภาพผีเสื้อสักที่ข้อมือ 4) ของขวัญต่าง ๆ ที่มีรูปผีเสื้อ หมายถึง ความรัก ทั้ง การเริ่มต้นการยอมรับความสัมพันธ์ พันธนาการ และความสุข

2.1 บทสนทนา “ไปดูผีเสื้อกันไหม” ซีรีส์นำบทสนทนานี้มาใช้ในชั้นเริ่มเรื่อง โดยการนำมาเป็นตัวเริ่มต้นความสัมพันธ์ของตัวเอกนาบีและพระเอก ด้วยบทสนทนาที่พระเอกชวนตัวเอกนาบีว่า “ไปดูผีเสื้อกันไหม” และนำไปใช้ในชั้นภาวะวิกฤต ที่ตัวเอกนาบีและนางเอกมีจุดยืนในความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันชัดเจน ต่างฝ่ายต่างต้องการแสดงจุดยืนในการคบกัน คือ ฝ่ายหนึ่งต้องการความชัดเจนและความมั่นคงของการคบกัน อีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการคบแบบสร้างข้อผูกมัดใด ๆ ทั้งสิ้น บทสนทนา “ไปดูผีเสื้อกันไหม” จึงปรากฏให้เห็นอีกครั้งที่พระเอกชวนผู้หญิงคนอื่น ทำให้ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างพระเอกและตัวเอกนาบีเหมือนจะยุติลงจากบทสนทนานี้ รวมถึงสื่อความหมายถึงจุดยืนของการคบกันของพระเอกให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้ชมว่า แม้แต่ตัวเอกนาบีก็ไม่สามารถมาเปลี่ยนจุดยืนได้ ซึ่งดูเหมือนจะผิดแผกไปจากขนบการเล่าเรื่องของแนวความรักที่นางเอกจะเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถเปลี่ยนแปลงพระเอกได้

ภาพที่ 2 บทสนทนา “ไปดูผีเสื้อกันไหม”

2.2 ชื่อตัวละคร ชีร์ลีใช้การตั้งชื่อตัวละครเอกว่า “นาบี” ซึ่งในภาษาเกาหลีมีความหมายว่า ฟีเสื้อ และมีที่มาของชื่อจากป้าของตัวละครเอก ชื่นชอบงานของนักเขียนที่บอกว่า “ความสุขก็เหมือนกับฟีเสื้อ เมื่อไหร่ที่เราพยายามไล่จับ มันจะหนีไปเสมอ แต่เมื่อไหร่ที่นั่งเฉย ๆ มันจะมาเกาะที่ไหล่ของเราเอง” ประโยคนี้ตรงกับการดำเนินเรื่องที่ตัวเอกนาบีเพิ่งจะหยุดความสัมพันธ์กับแฟนเก่า ไม่ทันข้ามคืน อยู่ ๆ พระเอกก็เดินเข้ามาในชีวิต มาทำให้ตัวเอกนาบีปั่นป่วน รวากับมีฟีเสื้อเป็นร้อยตัวบินอยู่ในท้อง ซึ่งจะพบจากการเล่าเรื่องของชีร์ลีที่มีฉากของการนึกถึงฟีเสื้อ ของตัวเอกนาบีอยู่บ่อยครั้งซึ่งเป็นการเชื่อมโยงไปถึงพระเอก แสดงถึงความหมายของฟีเสื้อเกี่ยวกับความรักว่า หมายถึง พลังแห่งความรัก หรือการรู้สึกตกหลุมรัก

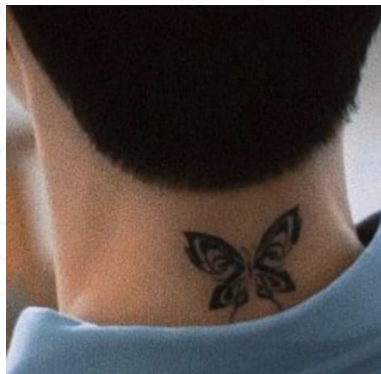

ภาพที่ 3 ชื่อตัวละคร “นาบี” หมายถึงฟีเสื้อ

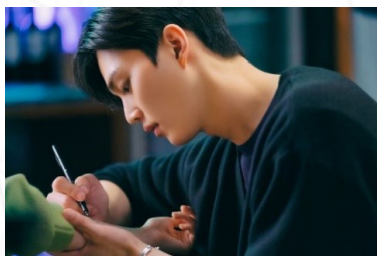
ภาพที่ 4 สัญลักษณ์สื่อแสดงถึงพลังแห่งความรักในความรู้สึกของตัวเอง “นาบี”

2.3 รอยสักผีเสื้อที่ต้นคอ สัญลักษณ์รอยสักผีเสื้อที่ต้นคอของพระเอก หมายถึงพันธนาการ สื่อถึงการเป็นความรักของแฟนเก่าที่ยังไม่ได้รับการปลดปล่อย พระเอกมองว่าตัวเองยังเป็นผีเสื้อที่แฟนเก่าเลี้ยงไว้อยู่ ซึ่งสัญลักษณ์นี้คือสิ่งที่ทำให้ตัวเอกนาบีเกิดความไม่ชัดเจนในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพระเอก

ภาพที่ 5 รอยสักผีเสื้อบนต้นคอ หมายถึง พันธนาการ

2.4 ภาพผีเสื้อบนข้อมือ สัญลักษณ์ผีเสื้อบนข้อมือของตัวเอกนาบี มีความหมายถึง พันธนาการความรู้สึก ที่บ่งบอกถึงการยอมรับความสัมพันธ์กับ พระเอก เมื่อพระเอกพบว่า ภาพวาดที่ตนเองวาดไว้ที่ข้อมือตัวเอกนาบีไม่ได้ถูกลบไปทั้ง ๆ ที่เพียงใช้น้ำทำความสะอาดก็ลบได้ ก็เข้าใจความรู้สึกของตัวเอกนาบี ได้ทันทีโดยไม่ต้องมีบทพูดใด ๆ ออกมา ทั้งนี้ผีเสื้อที่ถูกนำมาใช้เป็นลวดลายในการสัก (Tattoo) มีความเชื่อว่ารอยสักรูปผีเสื้อมีความงดงาม และเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง หรือหมายถึงความรักที่สวยงามก็ได้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) และ (tattooe, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 6 รอยสักผีเสื้อบนต้นคอ หมายถึง พันธนาการ การยอมรับความสัมพันธ์

2.5 ของขวัญต่าง ๆ ที่มีรูปผีเสื้อ ได้แก่ สร้อยข้อมือผีเสื้อ โมบายรูปผีเสื้อ ผีเสื้อบนไฟแช็ค ของขวัญเหล่านี้ปรากฏในการดำเนินเรื่องเมื่อพระเอกมอบของขวัญเหล่านี้ให้กับตัวเอกนาบีและแฟนเก่า สื่อความหมายถึงความสุข ความสัมพันธ์ที่สวยงาม ทั้งนี้ความหมายของผีเสื้อในเชิงบวกในมุมมองของคนเกาหลีคือ ความรัก ความสุข ความงดงาม ความหวัง หรือการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นเมื่อตัวเอกนาบีและพระเอกกำลังตกอยู่ในความรัก หรือความรู้สึกรัก สัญลักษณ์ผีเสื้อนี้ก็จะปรากฏในการดำเนินเรื่อง

ภาพที่ 7 ภาพของขวัญสร้อยข้อมือผีเสื้อ

ภาพที่ 8 ภาพของขวัญโมบายรูปผีเสื้อ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. สัญญาความเป็นหญิงในซีรีส์ที่ปรากฏในองค์ประกอบการเล่าเรื่อง

จากสัญญาและความหมายที่ปรากฏตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Narration) ของซีรีส์เกาหลีเรื่อง *Nevertheless* ได้แก่ โครงเรื่องในชั้นเริ่มเรื่องที่ใช้นิยามรูปปั้นเปลือยกาย ซึ่งกรอบรหัสทางเพศสภาพเป็นการสื่อความหมายว่าผู้หญิงเป็นของสาธารณะและผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ และใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญญากับวัตถุจริงตามแนวคิดสัญญาของเพียร์ซ (Peirce, 1955) คือ ไอคอน (Icon) ซึ่งเป็นสัญญะที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับวัตถุมาก คือ รูปปั้นเปลือยกายของตัวเอกนางปีที่สามารถถอดรหัสของ Icon ถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ง่ายนั้น รวมถึงการเล่าเรื่องของโครงเรื่องในชั้นของการพัฒนาเหตุการณ์ ที่ใช้นิยามของเลือดประจำเดือน สื่อความหมายโดยนัย ว่าเป็นสัญลักษณ์ที่จะสร้างความอายให้กับผู้หญิงหากปรากฏให้สาธารณะชนเห็น สัญญาเหล่านี้เป็นการประกอบสร้างความหมายผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ละคร อยู่บ่อยครั้ง ดังงานของ พงศภัค ราชภรณ์ (2562) ที่วิเคราะห์ความหมายเชิงสัญญาของภาพยนตร์โฆษณา โฟมล้างหน้าแบรนด์การ์นิเย่ ศึกษาความหมายเชิงสัญญาในระดับความหมายโดยนัยผ่านแก่นเรื่องพบ ความหมายเชิงสัญญาวัตถุทางเพศ สะท้อนการมองผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ ใช้นิยามภายนอกเป็นตัวตัดสิน และเหมารวมเรื่องความสวยของผู้หญิงว่าต้องเป็นผู้หญิงผอม ผิวขาว มีอก เอว สะโพก หน้าขาใส จึงจะเป็นผู้หญิงสวย และได้รับการยอมรับ นอกจากนี้ตามทฤษฎีภาพยนตร์ของ Laura Mulvey ว่าด้วยเรื่อง *The Male Gaze Theory* หรือการจ้องมองของผู้ชายผ่านสื่อภาพยนตร์ โดยมีผู้หญิงเป็นวัตถุแห่งการจ้องมอง ซึ่งยังคงมีปรากฏในภาพยนตร์หลายเรื่อง เช่น *Charlie's Angle* ที่มีการนำเสนอเรือนร่างของนาตาลีและเมดิสันด้วยการ *Close up* และเน้นท่วงท่าการเคลื่อนไหวด้วยภาพ *Slow Motion* (จิณฐะชญา จิตราภรณ์, 2565: 160) เป็นต้น

2. สัญญาเกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี

จากสัญญาและความหมายที่ปรากฏตามองค์ประกอบการเล่าเรื่องของซีรีส์เกาหลีเรื่อง *Nevertheless* ได้แก่ โครงเรื่องในชั้นยุติเรื่องราวที่เป็นการเล่าเรื่องของซีรีส์ที่จบแบบมีความสุข เป็นความรักที่สวยงาม และจาก

การเล่าเรื่องในส่วนของแก่นความคิด คือ ปลายทางของความรักเป็นสิ่งสวยงาม ส่วนหนึ่งก็คือ การเล่าเรื่องกำลังดำเนินตามบทบาทของมายาคติตามความหมาย โดยนัยของโรลันด์ บาร์ธส์ การพยายามเผยให้เห็นถึง “สิ่งที่เกิดขึ้นที่รู้กันอยู่แล้ว ไม่ต้องพูดก็รู้ ทุกคนเข้าใจได้ดี” (What-Goes-Without-Saying) ในระดับของการกำหนดความคิดรวบยอดของความรัก เป็นมายาคติความรักที่เกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้ชม การประกอบสร้างความหมายความรักนี้ ปรากฏออกมาในลักษณะของการตอกย้ำอุดมการณ์ความรัก หรือมายาคติหลักของความรักในสังคมที่แม้ว่าการเล่าเรื่องของความรักจะมีอุปสรรคขวางกั้นมากมายในลักษณะของการทำลายอุดมการณ์ของความรัก แต่สุดท้ายแล้วซีรีส์ละครก็ทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องตอกย้ำมายาคติหลักของความรักให้ความรักจบลงที่ความสวยงามเสมอ

ข้อค้นพบ / องค์ความรู้ใหม่

สัญญาณที่ปรากฏในการเล่าเรื่องขึ้นอยู่กับการเข้ารหัสความหมายและมุมมองของผู้ส่งสาร ในการที่จะประกอบสร้างความหมายออกมาในลักษณะของการตอกย้ำความหมายเดิม ต่อต้านความหมายเดิม หรือทำลายความหมายเดิม ผ่านองค์ประกอบการเล่าเรื่อง แต่สุดท้ายสิ่งที่ตัดสินการเข้ารหัสความหมายของผู้ส่งสารคือการจบเรื่องที่เป็นการสรุปรวบยอดความคิดให้กับผู้รับสารได้รับรู้และตีความต่อไปในการวิเคราะห์สัญญาณในเรื่องอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

การศึกษาสัญญาณความเป็นหญิงและสัญญาณของความรักที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลีเรื่อง Nevertheless ทำให้เห็นมุมมองที่หลากหลายและสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

1. สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการรับรู้ความหมายจากสัญญาณที่ซีรีส์ประกอบสร้างขึ้นจากผู้ชม

2. นำผลการศึกษาจากงานวิจัยฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้กับงานวิจัยอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาการเล่าเรื่องในซีรีส์เรื่องอื่น ๆ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัญญาณที่แฝงความหมายในซีรีส์เรื่องต่าง ๆ

3. ควรมีการวิเคราะห์สัญญาณจากการดำเนินเรื่องในส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ตัวละคร บทสนทนา รวมทั้งตอนจบ เพื่อให้สัญญาณที่ปรากฏสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2544). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด.

_____. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดภาพพิมพ์.

_____. (2555). *สื่อเก่า สื่อใหม่ สัญญา อัตลักษณ์ อุดมการณ์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดภาพพิมพ์.

กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองและสื่อสารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดภาพพิมพ์.

จิณัฐชะญา จิตราภรณ์. (2565). การประกอบสร้างพื้นที่และภาพตัวแทนผู้หญิงในคริสต์ศตวรรษที่ 21 กับการถอดรหัสความหมายของผู้หญิงไทยผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูด. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 26(1). 140-154.

เถกิง พัฒโนภาษ. (ม.ป.ป.). *สัญลักษณ์กับภาพแทนความ*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565, จาก <https://www.arch.chula.ac.th/journal/files/article/qyYaZ1mab3Sun103124.pdf>.

ไทยรัฐออนไลน์. (2564). *เปิดความเชื่อ "รอยลักผีเสื้อ" แต่ละสี มีความหมายว่าอย่างไร?*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2142137>.

ธีรยุทธ บุญมี. (2551). *การปฏิบัติสัญลักษณ์ของโซซอร์เส้นทางสู่โพสโมเดิร์นนิสม์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิภาษา.

- พงศ์ศักดิ์ ราชภรณ์. (2562). *สัญญาในภาพยนตร์โฆษณาแบรนด์การ์นิเย่*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2565, จาก <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/4216>.
- รุจิเรข คชรัตน์. (2542). *ภาพและกระบวนการสร้างภาพขายรักร่วมเพศในละครโทรทัศน์ไทยกับการรับรู้ภาพแบบฉบับของผู้ชม*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศรุต สีนพงศพร. (2563). *กลยุทธ์ K-POP สร้างชาติเกาหลี ครองโลกด้วยวงการบันเทิง*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2565, จาก <http://workpointtoday.com/k-pop/>.
- Artoft. (2564). *เคยสงสัยไหม ทำไมคนสองคนที่แตกต่างกันสุดซึ้งถึงดึงดูดกัน? คำตอบผ่านทฤษฎีสีใน Nevertheless*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2565, จาก <https://artoft.com/color-in-nevertheless/>.
- Baifern Jutamas. (2564). *รีวิว ซีรีส์เกาหลี รักนี้ห้ามไม่ได้ (Nevertheless) : รู้ทั้งรู้ว่าไฟมันร้อน แต่ก็ยังชอบเล่นกับไฟ*. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://bestreview.asia/tv/series-nevertheless/>.
- Peirce, C. S., (1955). *Philosophical Writings of Peirce*. Selected and Edited with an Introduction by Justus Buchler. New York: Dover Publication.
- Bordwell, D. & Thompson, K. (2013). *Film Art: An Introduction*. New York: McGraw Hill.
- Korseries. (2564). *เรื่องย่อซีรีส์: Nevertheless / รักนี้ห้ามไม่ได้ (2021)*. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.korseries.com/synopsis-nevertheless-2021/>.
- Sornpraa. (2563). *Nevertheless (2021)*. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.k-dramath.com/2020/09/i-know-it-2021.html>.
- Tattooe. (ม.ป.ป.). *ผีเสื้อ Feng Shui หมายถึงอะไร? ผีเสื้อเป็นสัญลักษณ์ของอะไรและอาศัยอยู่ที่ไหน*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2565, จาก <https://tattooe.ru/th/insects/what-butterflies-mean-by-feng-shui-what-the-butterfly-symbolizes-and-where-it-lives/>.

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ในวารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม มีระบบการพิจารณา
กลั่นกรองบทความโดยผู้ประเมิน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3
คน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมิน 3 ท่าน

1. การพิจารณารับบทความและขอบเขตเนื้อหาของบทความที่รับตีพิมพ์

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร มีนโยบายพิจารณาบทความ หรือ
ข้อเขียนของนักวิชาการบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การตลาด การจัดการ บัญชีและ
การเงิน นิเทศศาสตร์ การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมหรือสาขาอื่น ๆ ที่มีผล
งานเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านนี้ โดยผลงานนั้นจะต้องได้รับมาตรฐานตามที่วารสาร
วิทยาการจัดการได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ การพิจารณาจะไม่คำนึงถึงสถานที่ ทำงาน สถาบัน
การศึกษา หรือศาสนาของผู้เขียน

วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร เปิดรับบทความวิจัย (Research
article) และบทความวิชาการ (Academic article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ประเภทต่าง ๆ โดยสามารถดาวน์โหลดตัวอย่างการจัดพิมพ์ได้ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/jmsc_journal/about

2. รายละเอียดการส่งบทความเพื่อขอรับพิจารณาตีพิมพ์

2.1 การส่งบทความใช้โปรแกรม Microsoft Word ให้พิมพ์ลงกระดาษ
ขนาด A4 ควรมีความยาวประมาณ 10 - 20 หน้า ระยะห่างจากขอบกระดาษทั้งหน้า ได้แก่
ด้านบน ด้านล่าง ด้านซ้าย และด้านขวา มีระยะห่าง 2.54 เซนติเมตร ใช้อักษร
TH Sarabun New ขนาด 14 Point และระยะห่างระหว่างบรรทัดของบทความเท่ากับ
1 (Single space)

2.2 การอ้างอิงให้ใช้รูปแบบ APA (American Psychological
Association)

2.3 ผู้เขียนนำส่งเอกสารบทความ โดยรับรองว่าบทความที่นำส่ง
เป็นผลงานของผู้เขียนเองไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างเสนอให้

วารสารอื่นพิจารณา จำนวน 1 ฉบับ (ดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ https://so07.tci-thaijo.org/index.php/jmsc_journal)

2.4 ผู้เขียนนำส่งไฟล์ดิจิทัล มีนามสกุล .pdf และนามสกุล .doc หรือ .docx ตามรูปแบบรายละเอียดที่วารสารกำหนด

2.5 รูปภาพที่ใช้ประกอบในบทความ นามสกุล .jpg โดยมีความละเอียด 300 Pixel / Fligh resolution ขนาดไฟล์ไม่ต่ำกว่า 500 KB

ส่งมาที่ กองบรรณาธิการ โดยผ่านระบบ TCI - ThaiJo ของวารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร ที่เว็บไซต์ https://so07.tci-thaijo.org/index.php/jmsc_journal

ทั้งนี้ การส่งบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์บทความกับวารสาร **ไม่มีค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ (Free of charge)**

3. การจัดเตรียมต้นฉบับบทความ

3.1 รูปแบบของตัวอักษร ขอให้ผู้ใช้เขียนใช้ตัวอักษรที่มีขนาด ชนิด และการจัดรูปแบบ ตามรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 ชื่อเรื่อง/Title ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีขนาด 16 Point ตัวหนา จัดเรียงตรงกลาง

3.1.2 ชื่อผู้เขียน/Author(s) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษมีขนาด 14 Point ตัวหนา จัดเรียงตรงกลาง

3.1.3 สังกัดผู้แต่ง/Affiliation (s) มีขนาด 12 Point ตัวหนา จัดเรียงตรงกลาง

3.1.4 หัวข้อบทคัดย่อ/Abstract Title หัวข้อเรื่อง/Heading หัวข้อย่อย/Sub headings หัวตารางและชื่อรูปภาพ/Table or Figure title (อยู่ข้างบนตาราง หรือรูปภาพ) หัวข้อเอกสารอ้างอิง/References Title และเอกสารอ้างอิง/References ขนาด 14 Point ตัวหนา จัดเรียงชิดซ้าย เว้นบรรทัด บน-ล่าง

3.1.5 เนื้อหาบทคัดย่อ/Abstract และ เนื้อหา/Article มีขนาด 14 Point ตัวธรรมดา จัดเรียงกระจายแบบไทย

3.1.6 ข้อความในตารางหรือภาพ/text in the table or figure มีขนาด 14 Point ตัวธรรมดา จัดเรียงชิดซ้ายหรือขวา

3.1.7 เชิงอรรถ/footnote มีขนาด 12 Point ตัวธรรมดา
จัดเรียงกระจายแบบไทย

3.2 องค์ประกอบของบทความ

3.2.1 ชื่อเรื่อง/Title ระบุชื่อเรื่องทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องไม่ควรยาวเกินไป และครอบคลุมสาระของบทความ และมีความสอดคล้องกันระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2.2 ระบุชื่อผู้แต่ง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรระบุตำแหน่งทางวิชาการ ยศ/ตำแหน่งทางทหาร คำนำหน้าชื่อ รวมทั้ง สถานภาพ (อาทิ นักศึกษาปริญญาเอก อาจารย์ที่ปรึกษา คณบดี) ทั้งที่ด้านหน้า และท้ายชื่อผู้แต่ง

3.2.3 สังกัดผู้แต่ง/Affiliation (s) แสดงในรูปแบบ footnote โดยระบุชื่อผู้แต่งบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

1)ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ.....(วุฒิการศึกษาที่ได้รับ เช่น ศศ.ม. การสื่อสารศึกษา, มหาวิทยาลัย....., 2558) หากยังอยู่ในระหว่างการศึกษา ระบุดังนี้ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ.....(นิสิตหลักสูตร.....คณะ....., มหาวิทยาลัย.....)

2) ระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ถ้ามี) ดังนี้ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา....., คณะ....., มหาวิทยาลัย.....

3) ระบุชื่อหน่วยงานที่ผู้แต่งสังกัดในเชิงอรรถ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เรียงจากหน่วยงานระดับต้นไปจนถึงหน่วยงานหลัก ตัวอย่างเช่น 'สุพินธ์ วงษ์คำ (นิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีชุมชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)

Supin Wongkham (Master of Business Administration, Chiang Mai Rajabhat University)

พ.ศ.ดร.ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Asst.Prof. Supareuk Tarapituxwong, PH.D. Lecturer of Department Of Business Administration, Chiang Mai Rajabhat University

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก
ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University
202 Chang Pueak Road., Tambon Chang Puak, Maung, Chiang Mai 50300

Corresponding Author E-mail:@..... .com

4) อีเมลของผู้แต่ง Corresponding Author E-mail แสดงในรูปแบบ
footnote ระบุต่อจากชื่อหน่วยงานที่ผู้แต่งสังกัดในเชิงบรรณ ระบุเฉพาะอีเมล
ที่ใช้ส่งบทความผ่านระบบ TCI ThaiJO

Corresponding Author E-mail:@..... .com

5) บทคัดย่อ/Abstract ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มี
ความสอดคล้องกัน และแต่ละส่วนควรมีความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4

6) คำสำคัญ/Keywords ระบุคำสำคัญจำนวนไม่เกิน 5 คำ โดย
คำสำคัญแต่ละคำ ให้แสดงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษซึ่งมีความหมายที่ตรงกัน
ให้ค้นด้วยเครื่องหมาย ,

คำสำคัญ:

7) เนื้อหา/Article

7.1) บทความวิจัยหรือบทความวิชาการควรประกอบด้วยส่วนต่างๆ
สามารถศึกษาได้จากตัวอย่างในแบบฟอร์มบทความวิจัย

7.2) การใช้คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการ

7.2.1) กรณีคำภาษาอังกฤษที่มีการใช้ทับศัพท์ภาษาไทย
อย่างแพร่หลายให้เขียนเป็นภาษาไทยตามที่มีการบัญญัติศัพท์ในพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน โดยไม่ต้องแสดงคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบ อาทิ อินเทอร์เน็ต
อิเล็กทรอนิกส์

7.2.2) กรณีคำภาษาอังกฤษที่ยังไม่มีการใช้แพร่หลายให้เขียน
คำแปลภาษาไทยหรือคำทับศัพท์ โดยแสดงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และอักษรย่อ
(ถ้ามี) ประกอบในวงเล็บ ทั้งนี้ การเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษในวงเล็บให้ใช้ตัว
อักษรพิมพ์เล็กทั้งหมด ยกเว้นคำที่มีอักษรย่อหรือคำเฉพาะ ซึ่งจะขึ้นต้นคำด้วยตัว
อักษรพิมพ์ใหญ่ และควรเขียนคำภาษาอังกฤษกำกับครั้งแรกครั้งเดียว ในครั้งต่อไป

ไม่จำเป็นต้องเขียนภาษาอังกฤษกำกับอีก เช่น องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN)

7.2.3) กรณีคำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีการใช้อักษรย่อ ให้ระบุคำเต็มและอักษรย่อในครั้งแรกที่มีการกล่าวถึง และครั้งต่อไปให้ใช้อักษรย่อเพียงอย่างเดียวได้ อาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ครั้งต่อไปใช้ อปท., องค์การ สหประชาชาติ (United Nations: UN) ครั้งต่อไปใช้ UN

7.3) การแสดงตาราง รูปภาพ หรือแผนภาพ

7.3.1) ให้แสดงชื่อตาราง รูปภาพ หรือแผนภาพ ด้านบน ตารางรูปภาพ หรือแผนภาพ และใส่หมายเลขกำกับตาราง รูปภาพ หรือแผนภาพ โดยเรียงตามลำดับการนำเสนอในเนื้อเรื่อง

7.3.2) หากเป็นตาราง รูปภาพ หรือแผนภาพที่อ้างอิงมาจากแหล่งข้อมูลอื่นให้อ้างอิงที่มา โดยแสดงที่มาไว้ใต้ตาราง รูปภาพ หรือแผนภาพ (ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นามปี) และดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

7.3.3) หากมีหมายเหตุประกอบตาราง รูปภาพ หรือแผนภาพ ให้ใส่หมายเหตุไว้อีกบรรทัดใต้ที่มา

7.4) การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหา/In-text citation ใช้รูปแบบการอ้างถึงในเนื้อหา (In-text citation) แบบนามปี (Name-and- year system) ในระบบ American Psychological Association 6 th edition (APA6) สามารถดูรายละเอียดได้ในหัวข้อการอ้างอิงในเนื้อหาและการลงรายการเอกสารอ้างอิง

7.4.1) เชิงอรรถ (footnote) ในเนื้อหา ใช้สำหรับการอธิบายขยายความจากในเนื้อหาเท่านั้น ไม่ใช้สำหรับการอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่อง (การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่อง ใช้รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation))

7.5) เอกสารอ้างอิง/ References ให้แสดงรายการเอกสารอ้างอิงตอนท้ายของบทความ โดยใช้รูปแบบเอกสารอ้างอิง ในระบบ APA โดยผู้เขียนต้องตรวจสอบข้อมูลการอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และรายการเอกสารอ้างอิงโดยเรียง

ลำดับตามตัวอักษร และให้เรียงรายการเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยก่อน แล้วจึงตามด้วยรายการเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาต่างประเทศ

3.3 การอ้างอิงในเนื้อหา และการลงรายการเอกสารอ้างอิง

3.3.1 การอ้างอิงในเนื้อหาแบบนามปี ในระบบ APA

(1) การอ้างอิงในเนื้อหาแบบนามปี หากอ้างอิงโดยชื่อผู้แต่ง อยู่ในเนื้อความ เช่น ชยัน เรียนเก่ง (2559: 1) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ... Smith (2016) defines public policy as... และหากอ้างอิงโดยลงรายการชื่อผู้แต่ง ปี เลขหน้าในเครื่องหมายวงเล็บ เช่น (ชยัน เรียนเก่ง, 2559: 1), (Smith, 2016: 1)

(2) กรณีผู้แต่ง 1 คน ผู้แต่งที่เป็นชาวไทยให้ใส่ทั้งชื่อและนามสกุล หากผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ใส่เฉพาะนามสกุล อาทิ (ชยัน เรียนเก่ง, 2559: 1), (Smith, 2016: 1)

(3) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ลงรายการด้วยชื่อผู้แต่งทั้งสองคน ทุกครั้งที่ยัง โดยผู้แต่งชาวไทยให้คั่นระหว่างชื่อด้วยคำว่า “และ” เช่น (ชยัน เรียนเก่ง และ อดทน ใจดี, 2559) และผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้คั่นระหว่างชื่อด้วย “and” เช่น Smith and Adam (2016) แต่ถ้าชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ ใส่เครื่องหมาย & แทนคำว่า “and” เช่น (Smith & Adam, 2016)

(4) กรณีผู้แต่ง 3-6 คน ครั้งแรกให้ลงรายการด้วยชื่อผู้แต่งทุกคน โดยคั่นระหว่างชื่อ ด้วยเครื่องหมาย “,” และครั้งต่อไปให้ลงเฉพาะชื่อคนแรกและตามด้วยคำว่า “และคณะ” สำหรับผู้แต่งภาษาไทย และ “et al.” สำหรับผู้แต่งชาวต่างชาติ เช่น

ครั้งแรก (ชยัน เรียนเก่ง, อดทน ใจดี และ ใจดี มีสุข, 2559: 1)

ครั้งถัดไป (เก่ง เขียนดี และคณะ, 2559: 3)

ครั้งแรก (Smith, Adam, & Potter, 2016: 101)

ครั้งถัดไป (Smith et al., 2016: 102)

(5) กรณีผู้แต่ง 7 คน ขึ้นไป ให้ลงรายการด้วยชื่อผู้แต่งคนที่ 1 และตามด้วยคำว่า “และคณะ” สำหรับผู้แต่งภาษาไทยและ “et al.” สำหรับผู้แต่ง ชาวต่างชาติ เช่น (ชยัน เรียนเก่ง และคณะ, 2559: 1), (Smith et al., 2016: 101)

(6) สิ่งพิมพ์คนละรายการ พิมพ์คนละปี แต่มีผู้แต่งคนเดียวกัน หรือกลุ่มเดียวกัน และผู้เขียนต้องการอ้างถึงพร้อม ๆ กัน ให้ลงรายการด้วยชื่อผู้แต่ง ตามด้วยปีที่พิมพ์ โดยเรียงลำดับปีที่พิมพ์จากเก่าไปใหม่ และคั่นระหว่างปีด้วยเครื่องหมาย “1” เช่น (ขยัน เรียนเก่ง, 2555, 2559), (Smith, 2014, 2016)

(7) สิ่งพิมพ์คนละรายการ พิมพ์ปีเดียวกัน แต่มีผู้แต่งคนเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน และผู้เขียนต้องการอ้างถึงพร้อม ๆ กัน ให้ลงรายการด้วยชื่อผู้แต่งตามด้วยปีที่พิมพ์ โดยลงอักษร ก, ข, ค กำกับหลังปีที่พิมพ์สำหรับผู้แต่งคนไทย และ a, b, c สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ และคั่นระหว่างปีด้วยเครื่องหมาย “1” เช่น (ขยัน เรียนเก่ง, 2555ก, 2555ข), (Smith, 2014a, 2014b)

(8) การอ้างถึงสิ่งพิมพ์หลายรายการ ผู้แต่งต่างกัน พร้อมกันให้คั่น แต่ละรายการด้วยเครื่องหมาย “;” เรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อ (หรือนามสกุล) ผู้แต่ง เช่น (ขยัน เรียนเก่ง, 2559; ใจดี มีสุข, 2558), (Adam, 2014; Smith & Potter, 2016)

(9) กรณีผู้แต่งที่เป็นหน่วยงานหรือสถาบัน ให้ลงรายการครั้งแรกด้วยชื่อเต็มของหน่วยงาน/สถาบัน และตามด้วยชื่อย่อในวงเล็บ และการอ้างครั้งต่อไปใช้แต่ชื่อย่อ ยกเว้นการอ้างชื่อมหาวิทยาลัยให้ใส่ชื่อเต็มทุกครั้ง เช่น ครั้งแรก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ [สสส.], 2558) ครั้งถัดไป (สสส., 2558)

(10) กรณีที่เป็นเอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้แสดงรายการโดยระบุชื่อสิ่งพิมพ์นั้นแทนชื่อผู้แต่ง โดยหากเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทบทความ ให้ใส่ชื่อบทความ ในเครื่องหมายอัญประกาศ เช่น (“นโยบาย สาธารณะ”, 2559) หากเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ ให้ใส่ชื่อหนังสือโดยใช้ตัวเอน เช่น (มาตรฐานการเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานทางวิชาการ, 2555)

(11) กรณีการอ้างถึงสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏในเอกสารอื่น ให้ลงรายการ โดยภาษาไทยใช้คำว่า “อ้างถึงใน” และภาษาต่างประเทศใช้ “as cited in” เช่น (ขยัน เรียนเก่ง, 2555 อ้างถึงใน ใจดี มีสุข, 2559), (Smith,

2015 as cited in Adam, 2016) ในกรณีนี้ให้ผู้เขียนแสดงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความเฉพาะรายการที่ตนเองอ่านมาโดยตรง เช่น จากตัวอย่างรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ จะมีเฉพาะรายการของ “มานะ พายยาม, 2559” เท่านั้น ไม่ต้องแสดงรายการของ “ขยัน เรือนเก่ง 2555”

(12) การอ้างอิงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การติดต่อทางโทรศัพท์ หรือทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล เว็บบอร์ด ให้ใส่ตำแหน่งงานหรือสถานะของผู้ให้ข้อมูล หรือกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลตามที่นำเสนอไว้ในการศึกษาวิจัย เช่น ประชาชน/ข้าราชการ ตามด้วยคำว่า “การบริหารจัดการ” สำหรับชาวไทย และ “Management” สำหรับชาวต่างประเทศ เช่น (ผู้บริหารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, การบริหารจัดการ, 20 มิถุนายน 2559), (1st student, Management, June 20, 2016) ทั้งนี้ หากผู้เขียนต้องการอ้างอิงชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูล โดยเปิดเผยชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ผู้เขียนจะต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

(13) ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษ และได้ทำการอ้างอิงโดยใช้เอกสารที่เป็นของคนไทย ในส่วนของเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยชื่อเรื่องจะต้องทำเป็น Thai Romanization (การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน) และระบุชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในวงเล็บเหลี่ยม [...] หมายเหตุ: สำหรับการเขียน Thai Romanization แนะนำให้ใช้โปรแกรมแปลงสาส์นที่พัฒนา โดย NECTEC เว็บไซต์ <http://164.115.23.167/plangsarn/index.php> เช่น

Kaewthep, K. (2006). *thrītsadī læ nǎothāng kǎnsuksā suṣīānmūanchon* [Theory and approach of mass communication. Bangkok: Brand Age.]

3.3.2 การลงรายการเอกสารอ้างอิง ในระบบ APA

1) รายการเอกสารที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิง (reference) ท้ายบทความ จะต้องเป็นรายการเอกสารที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ (in-text citation) เท่านั้น

2) การลงรายการเอกสารอ้างอิงสำหรับสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท
มีรายละเอียด ดังนี้ (/ คือ เว้นวรรค 1 ระยะ)

ประเภทสิ่งพิมพ์	รูปแบบการลงรายการเอกสารอ้างอิง
หนังสือ/ตำรา (book)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์./ชื่อสำนักพิมพ์.
หนังสือรวมบทความ	ชื่อผู้แต่ง (บก.)./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์./ชื่อสำนักพิมพ์. Author(s) (Ed. ถ้ามีหลายคนให้ใช้ Eds)./ (year of publication). /Book title./Place:/Publisher.
บทความในหนังสือ รวมบทความ (chapter in book)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บก.)./ ชื่อหนังสือ./ (น./เลขหน้า-เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./ชื่อสำนักพิมพ์. Author(s)./ (year of publication)./Article title./In/Editor/ (Ed. ถ้ามีหลายคนให้ใช้ Eds)./ Book title./ (p. ถ้ามีหลายหน้าใช้ pp./page number-page number)./Place: /Publisher.
บทความในวารสาร (journal article)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่ฉบับที่./เลขหน้า ที่ปรากฏบทความ-เลขหน้า. Author(s)./ (year of publication)./Article title./Journal./ Vo((No)./page number-page number.
รายงานการวิจัย (research report)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(รายงานการวิจัย)./สถานที่พิมพ์./ ชื่อสำนักพิมพ์ Author(s)./ (year of publication)./title./ (Research report)./ Place:/Publisher.
เอกสารการประชุม ทางวิชาการ (proceedings, symposium)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อการประชุมหรือ การสัมมนา/(น./เลขหน้า-เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./ชื่อสำนักพิมพ์. Author(s)./ (year of publication)./Article title./In/Title of Conference./ (pp./page number-page number)./Place:/ Publisher.
ผลงานนำเสนอ ในงานประชุมวิชาการ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่นำเสนอ./เดือนที่นำเสนอ)./ชื่อผลงาน./การนำเสนอ ในการประชุมหรือการสัมมนา./สถานที่จัดการประชุม. Author(s)./ (year of publication, /month)./title./In/Title of Conference./Place.

ประเภทสิ่งพิมพ์	รูปแบบการลงรายการเอกสารอ้างอิง
หนังสือแปล	ชื่อผู้แต่งหนังสือต้นฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยแล้ว./ (ปีที่พิมพ์หนังสือแปล)./ชื่อหนังสือที่แปลแล้ว/(ชื่อผู้แปล)./สถานที่พิมพ์หนังสือแปล:/ สำนักพิมพ์./ (ต้นฉบับพิมพ์/ปี/ค.ศ. หรือ พ.ศ. ที่พิมพ์ต้นฉบับ)
บทความจากหนังสือพิมพ์ (newspaper)	ชื่อบทความ./ (วัน/เดือน/ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือพิมพ์./ น./เลขหน้า. Article title./ (year of published, /mm/dd)./Newspaper Title./ p./page number.
วิทยานิพนธ์และปริญญานิพนธ์ (thesis)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือปริญญาดุษฎีบัณฑิต...ชื่อปริญญา...)./ชื่อมหาวิทยาลัย, ชื่อคณะ./ ชื่อสาขาวิชาหรือภาควิชา. Author./ (year of published)./Doctoral dissertation or Master's thesis Title./ (Doctoral dissertation or Masters thesis). /Institute./Faculty name, /Department name or Department.
เอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือเอกสารจากฐานข้อมูล (databases)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อเอกสาร./ สืบค้นเมื่อ/เดือน/ปี./ จาก/URL (แบบย่อ*) หรือชื่อฐานข้อมูล. Author./ (year of published)./Title./Retrieved/mm/dd,/ year,/from/URL or name of database.

การระบุชื่อผู้แต่ง มีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้แต่งชาวไทย และผู้แต่งชาวต่างประเทศ ลงรายการด้วยนามสกุล และตามด้วยชื่อแรก และชื่อย่อกลาง ซึ่งใช้อักษรย่อ

2) ผู้แต่ง 2 คน ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า “ และ ” (สำหรับคนไทย) และ “ , & ” (สำหรับชาวต่างประเทศ) คั่นระหว่างชื่อ

3) ผู้แต่ง 3-6 คน ในครั้งแรกให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน คั่นระหว่างชื่อด้วยเครื่องหมาย “ , ” และคั่นก่อนชื่อคนสุดท้ายด้วย “ , และ ” ในภาษาไทย และ “ , & ” ในภาษาอังกฤษ ในการอ้างชื่อครั้งต่อไป ลงเฉพาะชื่อผู้แต่งคนแรกตามด้วยคำว่า “ , และคณะ ” สำหรับงานเขียนภาษาไทย หรือ “ , et al. ” สำหรับงานเขียนภาษาต่างประเทศ

4) ผู้แต่ง 7 คนขึ้นไป ให้ลงชื่อผู้แต่งคนแรก ถึงคนที่ 6 และตามด้วย “ , และคณะ ” หรือ “ , et al. ”

5) สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ใส่ชื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ หรือวารสาร) ด้วยตัวเอนแทนและตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น *ชื่อหนังสือ*./ (ปีที่พิมพ์) ./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

คำย่อสำหรับการลงรายการเอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

อักษรย่อ:

ม.ป.ป.	ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์
ม.ป.ท.	ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์
ม.ป.พ.	ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์

ภาษาอังกฤษ

อักษรย่อ:

n.d.	no date
N.P.	no place
n.p'	No publisher

3) สิ่งพิมพ์ที่อยู่ระหว่างรอพิมพ์ ให้ใช้ข้อความ “(อยู่ระหว่างรอพิมพ์)” สำหรับภาษาไทย และ “(forthcoming)” สำหรับภาษาอังกฤษ
การอ้างอิงในเนื้อหา (in-text citation) เช่น

จากการทบทวนงานวิจัย (ชื่อผู้แต่ง, อยู่ระหว่างรอพิมพ์) พบว่า.....

จากการทบทวนงานวิจัย (Author, forthcoming) พบว่า.....

การอ้างอิงในรายการเอกสารอ้างอิง (References) เช่น

ชื่อผู้แต่ง. (อยู่ระหว่างรอพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร.

Author. (forthcoming). Article title. Journal.

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักหอสมุดแห่งชาติ. (2564). *คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์ 2564*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). (2020). Washington, D.C.: American Psychological Association.

รูปแบบบทความต้นฉบับตีพิมพ์

ชื่อบทความภาษาไทย.... (TH Sarabun PSK 16 Point Blod)

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ.... (TH Sarabun PSK 16 Point Blod)...

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเจ้าของบทความภาษาไทย (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ) (TH Sarabun PSK 14 Point)....¹

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาภาษาไทย (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)¹

ชื่อเจ้าของบทความภาษาอังกฤษ (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)²

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาภาษาอังกฤษ (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)²

เว้น 1 บรรทัด

สังกัดเจ้าของบทความภาษาไทย.....¹

สังกัดเจ้าของบทความภาษาอังกฤษ.....²

เว้น 1 บรรทัด

Corresponding Author E-mail:

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด (ไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ A4)

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

.....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

คำสำคัญ

เว้น 1 บรรทัด

Abstract (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด (ไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษ A4)

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

.....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

Keywords

เว้น 1 บรรทัด

บทนำ (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

ผลการวิจัย (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด (ระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้การรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล)

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผลการวิจัย (TH SarabunPSK 14 Point Blod)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

ข้อเสนอแนะ (TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

.....

.....

.....

เว้น 1 บรรทัด

รายการอ้างอิง (TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH Sarabun PSK 14 Point).....

.....

.....

.....

รูปแบบการเขียนบทความเพื่อขอรับพิจารณาผลงานตีพิมพ์

ชื่อบทความภาษาไทย..... (TH SarabunPSK 18 Point Bold).....

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ.... (TH SarabunPSK 18 Point Bold)..

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเจ้าของบทความภาษาไทย (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)

ชื่อเจ้าของบทความภาษาอังกฤษ (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาภาษาไทย (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)

ชื่อเจ้าของบทความอังกฤษ (ไม่ใส่คำนำหน้าชื่อ)

เว้น 1 บรรทัด

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK 16 Point Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point, ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด).....

คำสำคัญ คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, คำที่ 4 (TH SarabunPSK 14 Point) (ควรระบุอย่างน้อย 3-5 คำ เรียงตามตัวอักษร)

เว้น 1 บรรทัด

Abstract (TH SarabunPSK 16 Point Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

Keywords คำที่ 1, คำที่ 2, คำที่ 3, คำที่ 4 (TH SarabunPSK 14)

เว้น 1 บรรทัด

* นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2563). ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, E-mail (TH SarabunPSK 11 Point)

* Doctor of communication Arts, (Communication Arts), Chiang Rai Rajabhat University, (2020). Currently a lecturer in
Communication Arts, Faculty of Management Science, Chiang Mai Rajabhat University, E-mail

** Master of Arts. (International Communication), Macquarie University, AU (2005). ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาค
วิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, E-mail

** Master of Arts. (International Communication), Macquarie University, AU (2005). Currently an Assistant Professor in
Communication Arts, Faculty of Management Science, Chiang Mai Rajabhat University, E-mail

บทนำ (TH SarabunPSK 16 Point Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK 16 Point Bold)

เว้น 1 บรรทัด

1.(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....
2.
.....

เว้น 1 บรรทัด

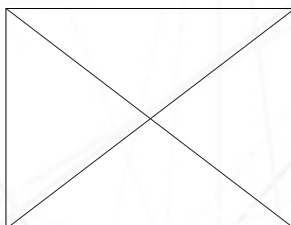
กรอบแนวคิด (TH SarabunPSK 16, Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

..... * กรณีเป็นรูปภาพ ให้ใส่ ภาพที่ ตามด้วยตัวเลขลำดับภาพ ตามด้วยชื่อภาพ (อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 1 บรรทัด

เว้น 1 บรรทัด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เว้น 1 บรรทัด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (TH SarabunPSK 16, Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....
.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....
.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....
.....

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK 14 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด

.....
.....(TH SarabunPSK 14 Point ตัวธรรมดา เว้น 1 เคาะ).....
.....
.....

ระเบียบวิธีการวิจัย (TH SarabunPSK 16, Bold)

เว้น 1 บรรทัด (จึงประกอบด้วย ประเภของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล)

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....
.....
.....
.....(TH SarabunPSK 14 Point).....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

ผลการศึกษาหรือผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....
.....
.....
.....(TH SarabunPSK 14 Point).....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

ตารางที่ 1(TH SarabunPSK 14 Point).....

เว้น 1 บรรทัด

.....
.....
1.
2.
3.
4.
5.
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผล (TH SarabunPSK 14 Point Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....
.....
.....

ข้อค้นพบ / องค์ความรู้ใหม่ (TH SarabunPSK 16, Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....

.....

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....

เว้น 1 บรรทัด

ข้อเสนอแนะ (TH SarabunPSK 16, Bold)

เว้น 1 บรรทัด

.....

.....(TH SarabunPSK 14 Point ตัวธรรมดา เว้น 1 เคาะ).....

.....

.....(TH SarabunPSK 14 Point).....

.....

เว้น 1 บรรทัด

รายการอ้างอิง (TH SarabunPSK 16, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 1 บรรทัด

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//ปี พ.ศ. ที่พิมพ์.//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์. (ถ้ามี)//เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

นฤมิตร ลีวัชรมงคล, สุภาพ แสงบุญไทย และ อารว เก่งวินิจ. (2527). *คู่มือดึกแถว*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นำอักษรการพิมพ์.

Bate, J. (2007). *Theory of media literacy : A cognitive approach*. California : Sage Publication.

Satawedien, P. (2003). *Mass communication: Processes and theories*. Bangkok: Chulalongkorn University.
(in Thai)

2. อ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//ปี พ.ศ. ที่พิมพ์.//ชื่อบทความ.//ปีที่(ฉบับที่).//เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

ศุภณิช จันทร์สอง. (2564). การสื่อสารผ่านบทเพลงความเป็นชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงของชาวปาเกอะญอ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการสื่อสารมวลชน*. 9(2), 119-141.

Wang, R., Bianchi, S. M., & Raley, S. B. (2005). Teenagers' Internet Use and Family Rules: A Research Note. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1249-1258.

3. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//ปีพ.ศ. ที่พิมพ์.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//ชื่อปริญญา(เต็ม)//หน่วยงาน

ตัวอย่าง :

อัษฎมณี ภักดีมวชน. (2564). *รูปแบบการใช้ประโยชน์และการรู้เท่าทันสื่อเพื่อปกป้องผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

Pakdeemualchon, A. (2020). *Utilization Pattern and Facebook Media Literacy in Elders*. Ph.D. Program in Communication Arts. Ph.D. Thesis, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University.

4. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ : ผู้แต่ง/(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์)/(ชื่อเรื่อง/(สืบค้นเมื่อ)/(สืบค้นจาก

ตัวอย่าง :

อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์. (2560). *Fake News ขวามปลอม ปัญหาลใหญ่ของโลกอินเทอร์เน็ต (บล็อก)*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก <http://www.okmd.tv/blogs>.

Hughes, A., & Wojcik, S. (2019a). Sizing Up Twitter Users. in *Pew Research Center*. April, 2019. Retrieved October 19, 2021, from https://www.pewinternet.org/wp-content/uploads/sites/9/2019/04/Sizing-Up-Twitter-Users_FULL-REPORT.pdf.

5. อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

รูปแบบ : ผู้ให้สัมภาษณ์//ตำแหน่ง (ถ้ามี)//สัมภาษณ์//วันที่/เดือน/ปี.

ตัวอย่าง :

ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์. คณบดี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2565.

Smith, John Marry. Interview on January 31, 2020.

Sangkaew, S. Lecturer, Chiang Mai Rajabhat University. Interview on August 20, 2020. (in Thai)

(TH SarabunPSK 14)

INSIDE JOURNAL OF MANAGEMENT SCIENCE AND COMMUNICATION

- 1 | คุณภาพบริการของสำนักงานอัยการจังหวัดแม่สะเรียงตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ
The Service Quality of Maesariang Attorney Office According to Service Users Perception
• สุพินธ์ วงษ์คำ และ ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์
- 23 | อิทธิพลของการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อสภาพคล่องทางการเงิน
The Influence of Household Accounting on Financial Liquidity
• กิรณา ยี่สุนแซม วิภาวี ศรีคะ และ พุทธมน สุวรรณอาสน์
- 43 | การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ
Community Participation for Developing the Potential in Occupation
• ลัดดา ประสาร พชร ผลนาค และ กาญจนีย์ ดวงห้อย
- 71 | แผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาโฮมสเตย์ บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
Business Plan for the Development of Homestay at Motha Village,
Mae Usu Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province
• วิลาสินี แซ่ว่าง ชลดา กนกสกุลวงศ์ ยงยศ แซ่มา และ อังคณา ตาเสนา
- 97 | สัญญาที่ปรากฏในซีรีส์เกาหลี: กรณีศึกษาเรื่อง Nevertheless
Signs of Love Appearing in Korean Series: A Case Study of Nevertheless
• ชมพูนท วุฒิมา และ วริสรา ห้องทรัพย์

กองบรรณาธิการ วารสารวิทยาการจัดการและการสื่อสาร

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคาร 19 เลขที่ 202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300

โทร. 096-6973069 โทรสาร.053-885809 อีเมล: jmsc_journal@cmru.ac.th